CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ

Documents de procés

Programa de gestió dels paisatges del Berguedà

Gener 2007

Generalitat de Catalunya

elbergueda

UdG

DTUM

CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ

Documents de procés

Programa de gestió dels paisatges del Berguedà

Gener 2007

Direcció:

Albert Cortina i Ramos

Josep Gordi i Serrat

Equip Redactor:

Albert Cortina i Ramos	Advocat	Estudi DTUM
Josep Gordi i Serrat	Geògraf	Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge - UdG

Amb la col.laboració d'Albert Albertí i Parés, geògraf. Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge - UdG

Generalitat de Catalunya

Presentació

El Conveni Europeu del Paisatge, aprovat l'any 2000 a Florencia pel Consell d'Europa defineix la gestió del paisatge com: " l'acció des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible, per tal de garantir el manteniment regular del paisatge, i per dirigir i harmonitzar els canvis provocats per processos socials, econòmics i ambientals".

La Llei 8/2005 de protecció i gestió del paisatge aprovada pel Parlament de Catalunya que segueix els principis del Conveni Europeu ja esmenta en el seu article 1 que: " la llei té per objecte el reconeixement, la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge". A l'article 6 sobre la tipologia d'actuacions sobre el paisatge s'esmenta que : " són actuacions de gestió del paisatge les dirigides a guiar i harmonitzar les transformacions induïdes pels processos socials, econòmics i ambientals". Per tant, la gestió del paisatge té tres grans àmbits d'actuació. El primer va dirigit al manteniment del paisatge ja que aquest és un element essencial per al benestar individual i social. El segon ha d'aconseguir harmonitzar els canvis que pot patir un paisatge amb el manteniment de la seva qualitat, i el tercer àmbit és la recuperació dels paisatges degradats.

En el decret 343/2006 del Departament de Política Territorial i Obres Públiques que desenvolupa la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge es detalla que són les cartes del paisatge i s'especifica el seu contingut:

- Diagnosi de les dinàmiques del paisatge
- Definició dels objectius de qualitat paisatgística
- Elaboració d'un programa de gestió del paisatge

Ara bé, un dels principals problemes de poder dur a terme els principis del Conveni Europeu i la Llei del Paisatge és, al nostre entendre, la sectorialització de l'administració. Per exemple, en una vall de muntanya de la comarca del Berguedà és molt possible que actuïn les següents administracions:

- L'ordenació urbanística la marca el planejament municipal i, per tant, el model d'assentament de la població del territori l'estableix l'Ajuntament i està subjecte a possibles modificacions segons els canvis de l'aritmètica municipal.
- Els aprofitaments agrícoles i ramaders venen condicionats pel mercat i per les línies d'ajudes que estableixi el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca d'acord amb la Política Agrària Europea.
- Els aprofitaments forestals, cinegètics, el control de la circulació motoritzada, depenen de la normativa del Departament de Medi Ambient. Si dins d'aquesta Vall hi ha un sector qualificat com espai natural protegit, estarà sotmesa a la normativa del PEIN que també gestiona el Departament de Medi Ambient.
- Si per aquella vall passen itineraris turístics senyalitzats podem trobar-nos amb diferents senyalitzacions en funció de si la subvenció prové de la Diputació de Barcelona o del Departament de Turisme de la Generalitat.
- En darrer lloc, si per aquesta vall ha de passar una carretera la decisió de per on ha de passar i com serà la qualitat de la seva construcció dependrà del Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Amb aquest exemple volem il.lustrar que un dels grans problemes de la gestió del paisatge és que normalment no hi ha una visió global o holística del territori ni un únic interlocutor que coordini i controli totes les intervencions de les diferents administracions. Per tant, és molt comú que els ciutadans o els mateixos ajuntaments sentin una certa perplexitat davant els diferents ulls que els controlen o els volen ajudar.

Al nostre entendre, aquesta és la realitat del Berguedà i de Catalunya i, per tant, un dels grans reptes de cara a la gestió del paisatge és intentar superar l'atomitzada realitat administrativa. Creiem que existeixen varies fórmules per intentar resoldre aquesta fragmentària i sectorial situació. Una opció seria crear a nivell de comarca una Oficina del Paisatge (Programa 1) que impulsada pel Consell Comarcal seria l'ens encarregat de fomentar les accions previstes en els programes de gestió del paisatge a partir de:

- La simple coordinació entre les diferents administracions i els agents socials. Aquesta coordinació podria tenir un marc estable de trobada a partir de la creació de la Comissió del Paisatge del Berguedà.
- La redacció de programes de millora del paisatge per cercar fons en institucions catalanes, espanyoles o europees.

- Promoure programes de sensibilització dels paisatges del Berguedà pensats per la població de la comarca.

Finalment, cal tenir present que, segons el Pla Territorial de les Comarques Centrals, un dels seus objectius relatius a la protecció dels espais oberts és: " protegir la pluralitat dels paisatges naturals i culturals". Sobre aquesta temàtica el Pla[1] esmenta que: " En un paisatge tan antropitzat com el de Catalunya, la consideració de l'agricultura i les pràctiques ramaderes i forestals tradicionals, com a factors conformadors de paisatge, serà primordial, com també ho serà la reorientació, en la mesura del possible, d'aquelles formes intensives de ramaderia i agricultura que constitueixen, avui, algunes de les amenaces més importants per a la qualitat del paisatge cultural"

Aquest darrer document de procés anomenat Programa de Gestió dels paisatges del Berguedà ha esta dividit en dos blocs:

1. **Els Programes de gestió dels paisatges agraris i forestals del Berguedà**

   (elaborats per l'equip coordinat per en Josep Gordi)

2. **Els Programes de gestió dels paisatges urbans i periurbans del Berguedà**

   (elaborats per l'equip coordinat per l'Albert Cortina)

Com ja hem assenyalat en alguna altra document, el Programa de Gestió del Paisatge es l'instrument que concreta quines accions específiques caldrà emprendre per part dels diferents agents – i de forma coordinada- per tal d'assolir els objectius de qualitat definits per la Carta del Paisatge. Aquest Programa fixa les actuacions i la seva temporització. Assigna les responsabilitat de cada part, selecciona els instruments d'acció i determina els mitjans i les fons i recursos econòmics per assolir els objectius.

En definitiva, el Programa de gestió fixa les estratègies i les accions específiques per a garantir l'assoliment dels objectius de la Carta del Paisatge fixats a través del procés participatiu.

En l'elaboració del Programa de Gestió del Paisatge s'han tingut en compte cadascun dels següents aspectes:

1. La concreció de les estratègies generals a seguir per a l'assoliment dels diversos Objectius de qualitat paisatgística establerts a la Carta.
2. La determinació de les actuacions especifiques per assolir els objectius.
3. La determinació de les actuacions prioritàries de millora del paisatge en àmbits paisatgísticament degradats.
4. La promoció de projectes pilot de millora del paisatge
5. L'assignació de responsabilitats a cadascuna de les entitats signatàries de la Carta segons els compromisos establerts.
6. L'establiment d'un calendari d'accions i d'assoliment dels compromisos acordats per cadascuna de les parts.
7. L'estimació de mitjans i recursos econòmics amb proposició de línies de recerca de finançament (fons i ajuts existents, captació de patrocinadors, incentius fiscals, etc.)

Abans de començar a desgranar els programes de gestió dels paisatges del Berguedà, volem manifestar el nostre agraïment a totes aquelles persones que han expressat la seva opinió i que en algunes ocasions han inspirat la redacció d'algunes línies d'acció. En primer lloc a l'Imma Espel del Consell Comarcal del Berguedà pels seus comentaris i suggeriments. En segon lloc, al director del Parc Natural del Cadí – Moixeró Jordi Garcia Petit, a l'Enginyer Forestal de la comarca Miguel Angel Sobrino, al representant del DARP Josep Prat, a Xavier Campillo i a la Rosa Serra, a Lourdes Feixa, cap de servei d'acció comarcal, a Cinto Hom, cap de servei de paisatge i finalment a la inestimable ajuda realitzada per Jaume Busquets, subdirector general de paisatge i acció territorial de la Generalitat de Catalunya en la concreció de les **Línees d'actuació prioritàries per avançar en el desenvolupament de la Carta del Paisatge del Berguedà.**

Berga, 15 de gener de 2007

Albert Cortina i Ramos, advocat
Estudi DTUM

Josep Gordi i Serrat, geògraf
Universitat de Girona

[1] Pla Territorial Comarques Centrals. www.gwncat/dptop/plans

ÍNDEX

I. Els Programes generals de gestió del paisatge al Berguedà 05

Programa 1. Constitució de la Comissió del Paisatge del Berguedà 05
Programa 2. Creació de la Oficina tècnica comarcal del paisatge 06
Programa 3. Formulació i redacció de la Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà 07
Programa 4. Delimitació de zones d'especial dinamització del paisatge 08
Programa 5. Creació d'un Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà 09
Programa 6, Signatura de Convenis de Gestió del Paisatge 10

II. Els Programes de gestió dels paisatges agrícoles i forestals del Berguedà 12

Programa 1. Manteniment de les pastures de l'Alt Berguedà 14
Programa 2. La introducció de millores paisatgístiques a l'agricultura del Berguedà 17
Programa 3. La introducció de criteris paisatgístics en la gestió forestal 22
Programa 4. La gestió dels espais cremats del Baix Berguedà 24
Programa 5. El manteniment i la recuperació dels camins com un actiu del paisatge 26
Programa 6. La millora dels paisatges fluvials 27
Programa 7. La integració paisatgística de les activitats turístiques 28
Programa 8. La integració paisatgística de les granges i dels edificis annexos de les masies 29
Programa 9. Eliminació de les barraques, tanques i altres elements dels horts familiars 30
Programa 10. Creació de rutes dels paisatges naturals i culturals del Berguedà 35
Programa 11. Creació d'una xarxa de punts d'aturada al costat de les carreteres pensada per gaudir del paisatge 29

III. Els Programes de gestió dels paisatges urbans i periurbans del Berguedà 36

A. Programes de gestió del paisatge respecte als nuclis urbans existents

Programa 1. Llançament d'una campanya de protecció i millora del paisatge Urbà entesa com un instrument eficaç de política de gestió del paisatge 36
Programa 2. Implementació una línia d'ajuts i subvencions als ciutadans per que Puguin actuar en el manteniment i millora del paisatge urbà 38
Programa 3. Cercar el patrocini de les empreses i les entitats financeres per la Execució de les polítiques de millora del paisatge urbà 40
Programa 4. Rehabilitació de les façanes, terrats i coberts dels edificis 42
Programa 5. Agençament de parets mitgeres 43
Programa 6. Renovació de la imatge exterior dels establiments comercials 45
Programa 7. Endreçament d'espais lliures d'ús privat i transparència visual de Tanques opaques 46
Programa 8. Adequació al paisatge urbà dels elements d'aïllament tèrmic i acústic 47
Programa 9. Integració paisatgística dels elements per a la supressió de traves i barreres arquitectòniques 48
Programa 10. Substitució i unificació d'antenes de recepció de radio, televisió i telefonia mòbil 49
Programa 11. Ordenació i recol.locació d'aparells d'aire condicionat 51
Programa 12. Naturalització extensiva de superfícies d'edificis i construccions 52
Programa 13. Integració paisatgística dels elements de foment de la sostenibilitat 52
Programa 14. Integració paisatgística de les zones verdes i parcs urbans 53
Programa 15. Integració paisatgística dels diferents elements a les entrades dels municipis 54
Programa 16. Utilització de la publicitat exterior en els nuclis urbans com a instrument de patrocini per a la millora del paisatge urbà 55
Programa 17. Redacció de guies de paisatge urbà 57
Programa 18. Disseny de rutes del paisatge urbà 61

Programa 19. Delimitació de zones d'especial dinamització del paisatge urbà (ZEDPU) 65
Programa 20. Elaboració del Catàleg d'elements d'interès paisatgístic 67
Programa 21. Desenvolupament de projectes de suport als programes d'intervenció Sobre el paisatge urbà 69

B. Programes de gestió del paisatge respecte al creixements urbans

Programa 1. Potenciar el creixement urbà a partir de la continuïtat de les trames Urbanes dels nous sectors de creixement amb les trames urbanes existents 75
Programa 2.. Soterrament progressiu de les línies elèctriques i telefòniques aèries en els nous sectors urbans 77

C. Programes de gestió del paisatge respecte als polígons industrials i sectors d'activitat econòmica

Programa 1. Implantació dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica amb una mínima alteració de la topografia del paisatge de l'enton 78
Programa 2. Regular la volumetria del polígon o instal.lació d'activitat econòmica A les condicions de l'entorn, dels factors visuals i d'integració paisatgística 79
Programa 3. Analitzar la visibilitat d'un polígon o sector d'activitat econòmica per Aplicar mesures d'integració paisatgística i augmentar el valor i qualitat de l'entorn 80
Programa 4. Tractament cromàtic dels elements que formen part del polígon Industrial o sector d'activitat econòmica 82
Programa 5. Tractament coherent i acurat de la xarxa d'espais verds mitjançant l'ús adequat dels seus elements per a millorar la integració paisatgística dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica 83
Programa 6. Potenciar la composició acurada de les edificacions dels polígons i sectors 84
Programa 7. Tractament acurat dels espais lliures d'interior de parcel.la 86
Programa 8. Manteniment d'un criteri unitari en l'ús d'elements d'urbanització dels vials del polígon o sector i utilització de la vegetació com a element de qualitat 87
Programa 9. Integració paisatgística de les tanques dels polígons o sectors 88
Programa 10. Integració dels elements publicitaris i de senyalització en els polígons I sectors a partir d'uns criteris unitaris de regulació 89
Programa 11. Integració paisatgística de les infraestructures tècniques 90

D. Programes de gestió del paisatge respecte a determinats usos periurbans

Programa 1. Integració paisatgística dels horts familiars urbans i periurbans 92
Programa 2. Integració paisatgística dels elements de recollida de residus urbans 93
Programa 3. Integració paisatgística de les activitats extractives 95

E. Programes de gestió del paisatge respecte a determinats usos periurbans

Programa 1. Incorporació dels criteris paisatgístics en el disseny de la xarxa viària 96
Programa 2. Condicionament de talussos de la xarxa viaria 97
Programa 3. Integració paisatgística de les rotondes 98
Programa 4. Integració paisatgística dels elements específics per a les vores de les vies 99
Programa 5. Incorporació a la xarxa viària de la comarca d'una xarxa de miradors i punts d'observació del paisatge 102

4. Línees d'actuació prioritàries per avançar en el desenvolupament de la Carta del Paisatge del Berguedà 104

QUADRE:
Resum dels programes i línies d'actuació per a la gestió dels paisatges del Berguedà 105

1. ELS PROGRAMES GENERALS DE GESTIÓ DEL PAISATGE AL BERGUEDA

I.- PROGRAMES GENERALS DE GESTIÓ DEL PAISATGE AL BERGUEDÀ

Sis són els programes generals que considerem fonamentals per al desenvolupament de la Carta del Paisatge del Berguedà:

1. **Constitució de la Comissió del Paisatge del Berguedà**
2. **Creació de l'Oficina tècnica comarcal del paisatge**
3. **Formulació i redacció de l'Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà**
4. **Delimitació de zones d'especial dinamització del paisatge**
5. **Creació d'un Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà**
6. **Signatura de Convenis de Gestió del Paisatge**

PROGRAMA 1.

Constitució de la Comissió Mixta del Paisatge de la comarca del Berguedà

Situació actual

Actualment, no existeix cap organisme que de forma conjunta i integraL vetlli pel conjunt dels paisatges de la comarca.

Donat que la competència paisatgística, és compartida per diferents administracions i agents públics i privats, cal un òrgan que tingui una visió integradora i holística de les diferents dimensions del paisatge.

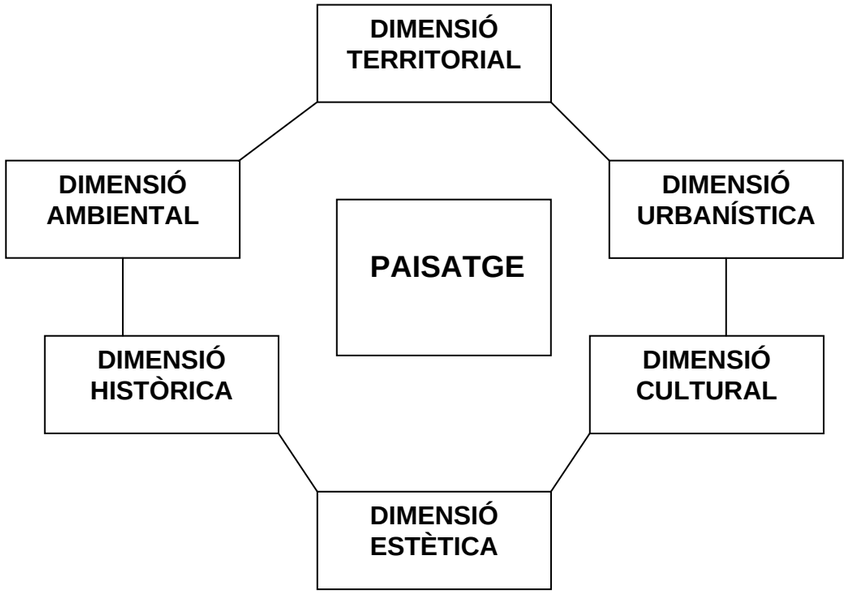

Elaboració: Estudi DTUM - 2007

Línies d'actuació

1.1 Constituir la Comissió del Paisatge del Berguedà

Definició: Es proposa que la Comissió del Paisatge sigui l'òrgan fonamental de coordinació i de reflexió sobre temes de paisatge a la comarca del Berguedà.

A la Comissió hi estarien representats tots els signants de la Carta del Paisatge i altres entitats que tinguin a veure amb el paisatge a la comarca.

1.2 Desenvolupar les funcions de la Comissió del Paisatge del Berguedà

Definició: La Comissió hauria de tenir una funció general d'assessorament a les administracions implicades en els projectes territorials i urbanístics de la comarca amb un grau important d'incidència sobre el paisatge.

També hauria de ser l'òrgan que formuli la futura Ordenança del Paisatge que serveixi de text tipus per al conjunt de la comarca i que posteriorment els Ajuntaments puguin adoptar i adaptar per als seus respectius municipis.

La Comissió del Paisatge podrà ser també l'òrgan que formuli i aprovi la convocatòria anual del Premi de Paisatge instituït per destacar els projectes pioners i les actuacions de gestió emblemàtiques dels paisatges del Berguedà.

Agents implicats

1. Agent principal impulso del programa: El Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats:

- Els Ajuntaments de la comarca
- Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya
- Direcció General de Turisme. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya
- Direcció General del Programa de Planejament territorial. Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya.
- Direcció General de Medi Natural. Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya
- Direcció General de Desenvolupament Rural. Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya
- Direcció General de Patrimoni Cultural. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya
- Àrea de Promoció Econòmica , Ocupació i Turisme de la Diputació de Barcelona
- Direcció del Parc Natural Cadí – Moixeró
- Consorci de turisme de l'Alt Berguedà
- Consorci de la ruta minera.
- Consorci del parc fluvial del Llobregat
- Consorci de formació i iniciatives Cercs-Berguedà
- Associació d'agroturisme del Berguedà
- Associació hosteleria i turisme del Berguedà
- Delegació al Berguedà de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona
- Delegació a la comarca del Col.legi d'Arquitectes de Barcelona
- Associació de Constructors i Promotors Immobiliaris
- Consell Regulador del Camí dels Bons Homes
- Àmbit de recerques del Berguedà
- Tècnics impulsors de la Carta del Paisatge
- Professionals i tècnics de reconegut prestigi a la comarca en l'àmbit del paisatge

PROGRAMA 2.

Creació de l'Oficina tècnica comarcal del paisatge

Situació actual

El Consell Comarcal del Berguedà, està fortament interessat en el desenvolupament de projectes d'ordenació i gestió del paisatge. El Consell, com a impulsor de la Carta del Paisatge es el màxim interessat en que les línies d'actuació previstes s'executin amb el suport de la resta d'agents implicats. Es per això que es proposa la creació d'una Oficina tècnica del paisatge integrada en el Consell Comarcal.

Línies d'actuació

2.1 Crear l'Oficina tècnica del paisatge

Definició: La citada Oficina tècnica dependria del Consell Comarcal del Berguedà i podria coordinar les diferents administracions i els agents socials implicats en la gestió del paisatge amb l'objectiu d'endegar projectes pel manteniment i millora dels paisatges urbans, periurbans, rurals i naturals de la comarca.

2.2 Cercar fons a nivell de Catalunya, Espanya i Europa

Definició: L'Oficina tècnica del paisatge inserida dins l'organigrama del Consell Comarcal del Berguedà hauria de preparar projectes derivats de les línies d'actuació descrites en aquest Programa de Gestió i presentar-los a les convocatòries per accedir al Fons per a la protecció, ordenació i gestió del paisatge que es crea mitjançant la Llei del Paisatge de Catalunya, o a altres convocatòries d'altres organismes o institucions.

2.3 Promoure actuacions de sensibilització del paisatge a la comarca del Berguedà

Definició: Crear materials i accions per sensibilitzar a la població local i als visitants vers la importància d'entendre, respectar i valorar els paisatges del Berguedà:

a) Dissenyar una exposició itinerant que permeti explicar els valors dels paisatges del Berguedà.
b) Crear materials de distribució entre la població local i visitant que permetin entendre i ajudin a respectar els paisatges del Berguedà, les seves característiques fonamentals, de detectar la seva tendència o evolució, i d'establir quins són els valors atribuïts per la població.

2.4 Crear un Premi anual a la millor actuació en la gestió dels paisatges del Berguedà

Definició: El Consell Comarcal a través de la seva Oficina tècnica del paisatge podria crear un Premi anual dotat econòmicament i finançat per alguna entitat financera, que s'atorgués a la millor actuació en la gestió dels paisatges del Berguedà.

2.5 Desenvolupar altres funcions que se li assignin.

Definició: L'Oficina tècnica del paisatge seria l'organisme idoni per dinamitzar la gestió del paisatge amb la negociació i signatura de protocols o Convenis del paisatge, cercant el patrocini en favor dels projectes i en la recerca de recursos financers i econòmics per a executar les línies d'actuació que es proposen en els diferents programes de gestió de la present Carta del Paisatge del Berguedà.

Agents implicats

1. Agent principal impulsor del programa: El Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats: La Comissió del Paisatge del Berguedà

PROGRAMA 3.

Redacció d'una Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà.

Situació actual

Actualment a nivell comarcal o municipal no existeix una regulació homogènia que estableixi les normes bàsiques en matèria de paisatge per als espais urbans, periurbans, rurals i naturals en el seu conjunt.

La Carta del Paisatge estableix els objectius i criteris necessaris per que es pugui elaborar la citada Ordenança que normativitzi les seves indicacions.

Línies d'actuació

Elaboració d'una Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà

Definició: Un cop definit un model de gestió del paisatge pels espais urbans, periurbans , rurals i naturals existents en el conjunt de la comarca del Berguedà, convé pensar en les normes que faran que aquest model sigui respectat pels ciutadans i les Administracions, tenint sempre present que qualsevol reglamentació en aquest terreny ha de cercar fonamentalment l'acceptació popular.

El model de paisatge per a la comarca del Berguedà, neix d'aquesta Carta del Paisatge que reflexa la voluntat comuna de disposar d'un entorn amable del qual tothom pugui gaudir i fer-ne ús i de vincular millora del paisatge amb increment de la qualitat de vida de les persones.

La proposta de redactar una Ordenança de Paisatge tipus per al conjunt de la comarca hauria de recollir les nombroses disposicions d'ordenació del paisatge urbà, periurbà, rural i natural disperses per tal de conformar un cos reglamentari homogeni que tingui una visió holística del paisatge.

Per exemple, en els aspectes reguladors del paisatge urbà, cal tenir en compte que aquest és un dels elements del medi ambient, sense oblidar el seu indefugible aspecte urbanístic i cultural.

Les normes sobre el paisatge s'han de sotmetre de forma lògica a les normes urbanístiques recollides en els plans, que responen a una visió anticipada de la ciutat o del poble; però també han de tenir presents els límits imposats per les normes ambientals, que s'adrecen a la realitat física de la ciutat o poble, així com al resultat de la seva història i com a recurs integrant del patrimoni cultural de cada municipi i de la comarca en el seu conjunt.

La conveniència d'aquesta ordenança tipus deriva del fet que el contingut material del paisatge, no està regulat detalladament en la legislació ambiental ni urbanística vigent.
Conceptes jurídics indeterminats com " trencar l'harmonia" o "desfigurar les perspectives" requereixen concreció per part d'una Ordenança que eviti les actuacions discrecionals de l'Administració.

L'Ordenança haurà de considerar els elements del paisatge en tota la seva dimensió, com a part integrant de l'entorn col·lectiu i considerant tots els possibles usos.

Finalment es proposa que l'Ordenança del Paisatge es formuli tenint en compte les orientacions dels membres de la Comissió del Paisatge del Berguedà i el text redactat sigui aprovat pel plenari del Consell Comarcal.

Adaptació de l'Ordenança del Paisatge tipus a cada municipi de la comarca

Definició: Un cop redactada l'Ordenança del Paisatge tipus, els Ajuntaments podran incorporar-la al seu municipi mitjançant l'aprovació pel plenari municipal adaptant-la a les seves peculiars condicions territorials i urbanístiques.

Agents implicats

1. Agent principal impulsor del programa: El Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats: La Comissió del Paisatge del Berguedà, la Oficina tècnica del paisatge i els tècnics impulsors de la Carta del Paisatge.

PROGRAMA 4.

Delimitació de zones d'especial dinamització del paisatge (ZEDP)

Situació actual

Moltes vegades és difícil que els programes d'inversió que apliquen les administracions sobre un determinat àmbit territorial – be sigui urbà, periurbà, rural o natural - s'aprofitin al màxim de l'indubtable potencial que aquestes actuacions podrien tenir si es generessin sinergies,entre la iniciativa pública i privada desenvolupant accions de millora sobre una mateixa zona.

Línies d'actuació

4.1 Declaració de zones d'especial dinamització del paisatge.

Definició: La declaració de zones d'especial dinamització del paisatge (ZEDP) es podria convertir en un nou instrument per assegurar el canvi en la imatge d'un determinat territori i la dinamització del paisatge a traves de polítiques de millora.

Les zones d'especial dinamització paisatgística serien com una concentració d'accions de millora del paisatge en zones clau de la ciutat o poble o del territori de la comarca que permetrien un canvi radical en la seva imatge exterior, en beneficiar-se d'accions i inversions públiques i privades que tindrien lloc simultàniament.

La declaració d'un barri o d'un carrer, d'una zona agroforestal, d'un tram d'espai fluvial, d'un nucli rural, d'una àrea de desenvolupament d'activitats econòmiques, d'un tram d'infraestructura, d'una zona d'equipaments o de serveis tècnics, com a zona d'especial dinamització del paisatge (ZEDP) podria implicar així mateix, pel temps que duri la declaració, que els ciutadans afectats tinguessin la possibilitat d'accedir a ajuts especials.

4.2 Execució de " projectes pilot" per a la dinamització i millora del paisatge amb la complicitat del sector privat.

Definició: Un cop l'Ajuntament o l'Administració competent hagi decidit fer una inversió en un lloc determinat de la ciutat, del poble o del territori, convé que es posi prèviament en contacte amb els propietaris privats per tancar un compromís de rehabilitació, reordenació o millora del patrimoni arquitectònic, rural o natural en aquest mateix sector, de manera que el conjunt de l'actuació tingui un valor d'exemplaritat per a tota la comarca, com a acció concertada que multiplica l'eficàcia de la inversió.

L'objectiu comú ha de ser canviar la imatge de la zona fins a esdevenir un model per a tot el conjunt del territori.

Els resultats estaran directament relacionats amb el grau de col.laboració que es pugui establir entre els interessos públics i privats.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, i el Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats: La Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge, Direcció General de Turisme, Departament de Medi Ambient i Habitatge, Departament d'Agricultura, Departament de Cultura), la Diputació de Barcelona, la Xarxa de Custòdia del Territori, el Consorci Forestal, els sindicats agràris, les empreses promotores i constructores, les empreses instal.ladores i suministradores, els Consorcis de promoció turística, les entitats culturals i cíviques, l'Associació d'Hosteleria i Turisme, les associacions de comerciants, les associacions de veïns, els establiments comercials, les companyies de serveis, els establiments hotelers i de restauració, les empreses patrocinadores, els mitjans de comunicació, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 5.

Constitució d'un Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà

Situació actual

El major repte que es deriva del desenvolupament del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge és l'obtenció de recursos econòmics i financers per dur a terme els seus programes i actuacions en favor de la conservació, millora i dinamització dels paisatges del Berguedà. Sense recursos econòmics, la Carta del Paisatge no pot desplegar els compromisos adoptats pels agents que l'han signada, i com ja sabem, els recursos sempre són escassos.

Línies d'actuació

5.1 Realització d'un dictamen que analitzi la viabilitat jurídica de constituir un Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà

Definició: Abans de "fer volar coloms" sobre la proposta del Fons, cal un Dictamen jurídic que estudi les diverses formules existents a la legislació vigent per tal de fer viable la constitució d'aquest instrument econòmic i financer al servei de la gestió del paisatge a la comarca del Berguedà. Cal analitzar les competències, les diverses formules administratives existents, els límits legals i les experiències que s'han dut a terme en altres territoris

5.2 Constitució del Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà

Definició: Un cop garantida la viabilitat jurídica de la proposta, caldrà concretar la constitució d'aquest Fons, de qui ha de dependre, quines actuacions es podran finançar amb els recursos generats, etc.

En el marc de la Comissió del Paisatge del Berguedà, el Consell Comarcal establirà les normes sobre la utilització del Fons i la reglamentació per adjudicar els ajuts i subvencions que s'acordi atorgar.

Agents implicats

1. Agent principal impulsor del programa: El Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats: La Comissió del Paisatge del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge, Departament d'Economia i Finances), la Oficina tècnica del paisatge i els tècnics impulsors de la Carta del Paisatge.

PROGRAMA 6.

Signatura de Convenis de Gestió del Paisatge

Situació actual

L'execució dels projectes pilot en Zones d'Especial Dinamització del Paisatge o el desenvolupament del programes o línies d'actuació enunciades en la present Carta del Paisatge requereix assumir uns compromisos entre els diferents agents públics o privats que moltes vegades és convenient formalitzar en un document.

Línies d'actuació

6.1 Assolir acords pel desenvolupament i execució dels programes específics i línies d'actuació del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge.

Definició: Proposem que la formula per fer èxplicit l'acord que puguin assolir les administracions, els particulars i les empreses patrocinadores en relació a un projecte o actuació sobre el paisatge en l'espai urbà, periurbà, rural o natural sigui la del Conveni de Gestió del Paisatge.

Aquests tipus d'acord també podran incorporar les línies generals per tal d'assolir posteriorment acords de custòdia del territori entre propietaris de finques privades i entitats de custòdia del territori.

6.2 Formalitzar els Convenis de Gestió del Paisatge

Definició: Un cop assolit l'acord, recomanem formalitzar el document utilitzant la següent estructura:

1. Un encapçalament en què consti el dia i el lloc de la firma, el nom de les persones que representen a les administracions i a les entitats o empreses, adreces, NIF o CIF, i la justificació del títol que ostenten. En tots els convenis, el representant del municipi està assistit pel secretari general o el lletrat en qui delegui.

2. Una part expositiva o preàmbul justificatiu, en què l'Ajuntament manifesta els seus objectius, i el propietari, entitat, empresa patrocinadora o altre agent interessat, exposen les seves raons i fan constar els seus objectius. En aquesta part es poden recollir també els precedents de col.laboracions anteriors del patrocinador o la relació amb la ciutat del propietari o empressa que esponsoritza l'actuació, i una breu resenya de la importància paisatgística, territorial, patrimonial, turística, cultural, o arquitectònica de l'element a rehabilitar o ZEDP a dinamitzar.

3. Una part contractual on es contenen els pactes i obligacions, amb la descripció de l'objecte del conveni, del cost del projecte – que s'hauria d'incloure en un document annex- el patrocini obtingut, el seguiment tècnic, els compromisos de pagament, la previsió dels litigis, les assegurances, la vigència, els terminis i les possibles pròrrogues. I finalment, la relació de les contrapartides amb tanta precisió com sigui possible, que és l'unica manera d'estalviar conflictes posteriors.

4. La darrera part, elemental i condició necessària perquè el conveni tingui valor, és la que recull les signatures de les parts, d'acord amb la qual assumeixen els compromisos continguts en el conveni.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, i el Consell Comarcal del Berguedà

2. Altres agents implicats: Tots aquells que siguin part dels acords i compromisos establerts en el Conveni de Gestió del Paisatge

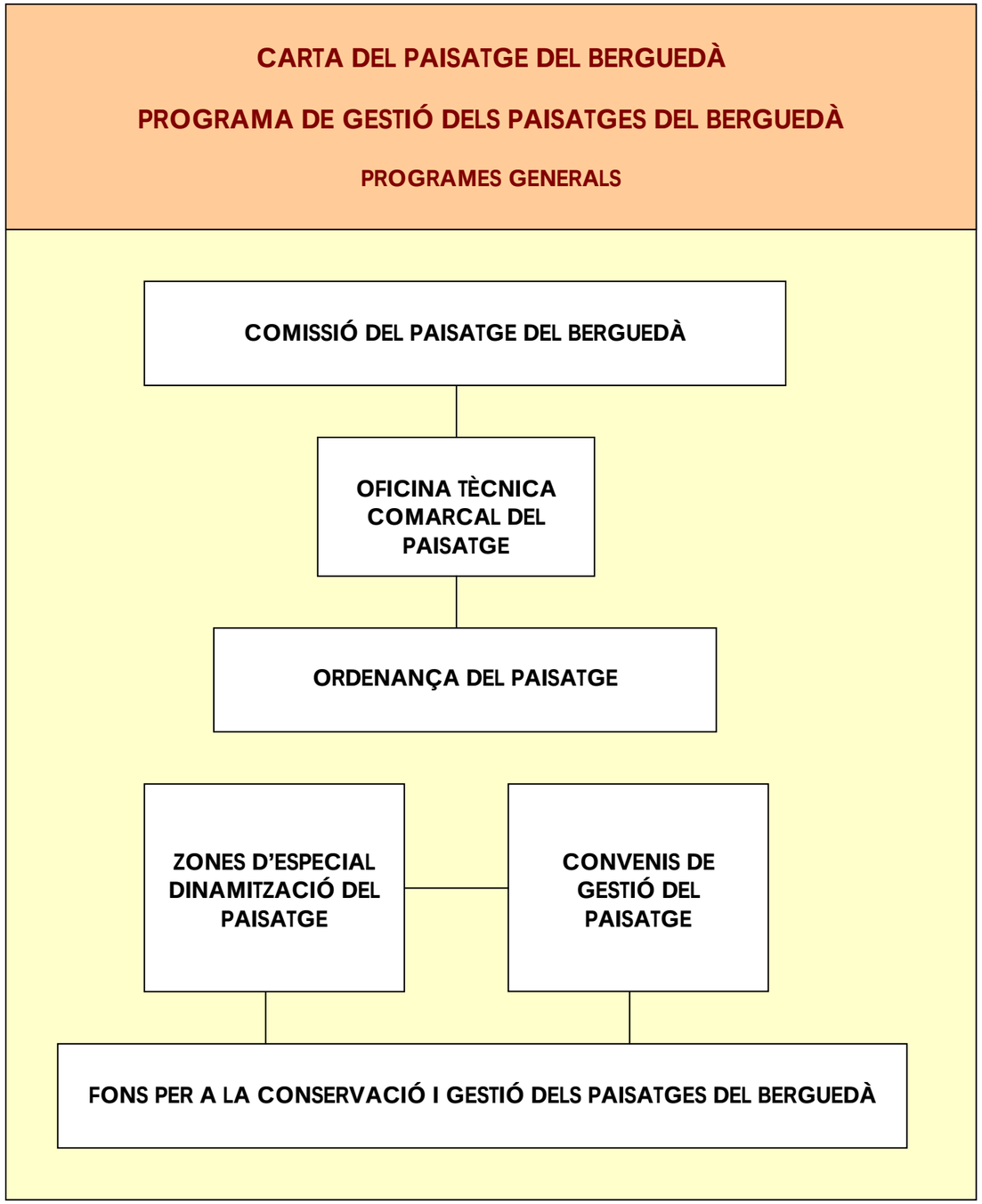

Elaboració: Estudi DTUM - 2007

2. ELS PROGRAMES DE GESTIÓ DELS PAISATGES AGRARIS I FORESTALS DEL BERGUEDÀ

II.- Els Programes de Gestió dels Paisatges Agrícoles i Forestals del Berguedà

A la Diagnosi dels Paisatges del Berguedà[1] s'enumeraven els grans reptes que afecten la gestió dels paisatges del Berguedà, per tant, creiem que els principals Programes de Gestió dels Paisatges Agrícoles i Forestals del Berguedà han de tenir com a punt de partida els reptes relacionats en el document de la Diagnosi.

A continuació presentarem els programes que incideixen en la gestió futura dels paisatges agrícoles i forestals de la comarca del Berguedà. L'esquema que seguirà cada programa serà el següent: primer presentarem, de forma molt sintètica, la situació actual de l'àmbit paisatgístic afectat, a continuació, relacionarem les línies d'actuació i, finalment, els agents implicats. Respecte a les línies d'actuació simplement esmentar que seran presentades amb un títol i un breu definició ja que han de ser els agents implicats sota l'impuls del consell Comarcal del Berguedà o de l'oficina del paisatge del Berguedà qui desenvoluparan l'actuació i cercaran fons per fer-la realitat.

1. **Manteniment de les pastures**
2. **Introducció de millores paisatgístiques a l'agricultura del Berguedà**
3. **Introducció de criteris paisatgístics en la gestió forestal**
4. **Gestió dels espais cremats del Baix Berguedà**
5. **Manteniment i recuperació dels camins com un actiu del paisatge**
6. **Millora dels espais fluvials**
7. **Integració paisatgística de les activitats turístiques**
8. **Integració paisatgística de les granges i dels edificis annexos de les masies**
9. **Eliminació de les barraques, tanques i altres elements dels horts familiars**
10. **Creació de rutes dels paisatges naturals i culturals del Berguedà**
11. **Creació d'una xarxa de punts d'aturada al costat de les carreteres pensada per gaudir del paisatge**

[1] www.custodiaterritori.org

[2] Cortina,A. I Gordi,J. (2006): Carta del Paisatge del Berguedà. Diagnosi de les dinàmiques de paisatge del Berguedà, Consell Comarcal del Berguedà.

PROGRAMA 1
Manteniment de les pastures de l'Alt Berguedà

Situació actual

Malgrat que les pastures han anat augmentant en els darrers anys (Quadre 1) el seu manteniment és de gran importància pels paisatges de l'Alt Berguedà. Respecte a les dades del Quadre 1 cal precisar que es refereixen al conjunt de la comarca i que possiblement són resultat de la declaració per part dels agricultors de molts camps de farratges com a pastures per tal de poder-se acollir a ajudes comunitàries.

En primer lloc, les pastures són un element que afavoreix la biodiversitat ja que l'existència d'aquests espais oberts en muntanyes de tendència clarament forestal permet el manteniment d'uns hàbitats molt valuosos per la fauna.

En segon lloc, les pastures són un element que permet una major riquesa paisatgística ja que sinó la major part de les muntanyes de l'Alt Berguedà serien una gran continuïtat forestal. Per tant, cal que les administracions dediquin tots els seus esforços a mantenir la ramaderia en aquestes terres.

El manteniment de les pastures va lligat a la rendibilitat dels ramats. Cal parlar de dos tipus de bestiar (Quadre 2). El primer i més important és el de les vedelles d'engreix i el segon són les ovelles. Pel que fa als vedells cal esmentar l'existència d'una Cooperativa de Ramaders de Muntanya del Berguedà que ha creat una marca pròpia certificada: Vedella dels Ramaders de Muntanya del Berguedà. Pel que fa als ramats d'ovelles cal esmentar la importància dels camins ramaders al Berguedà ja que aquesta comarca era camí per molts ramats que anaven a les pastures estivals del Pirineu, tot i que sembla, segon Ferran Miralles, que aquesta activitat està a punt de desaparèixer[2].

[2] Ferran Miralles (2005) a la presentació del llibre: Mil anys pels camins de l'herba. El llegat d'un mon que s'acaba,. Ed. Edafós ens diu: " Els controls i les traves de la administració amb l'objectiu d'erradicar la bruces.losi han posat fi, definitivament a la transhumància. La por que ramats provinents d'indrets diversos de la plana es barregin a la muntanya formant les grans ramades de l'estiu, i es contagiïn ha eliminat el vaivé mil.lenari dels ramats entre la plana i la muntanya L'any passat ja no es va formar la mítica ramada del Pla d'Anyella"

Mapa 1. Les pastures a la comarca del Berguedà

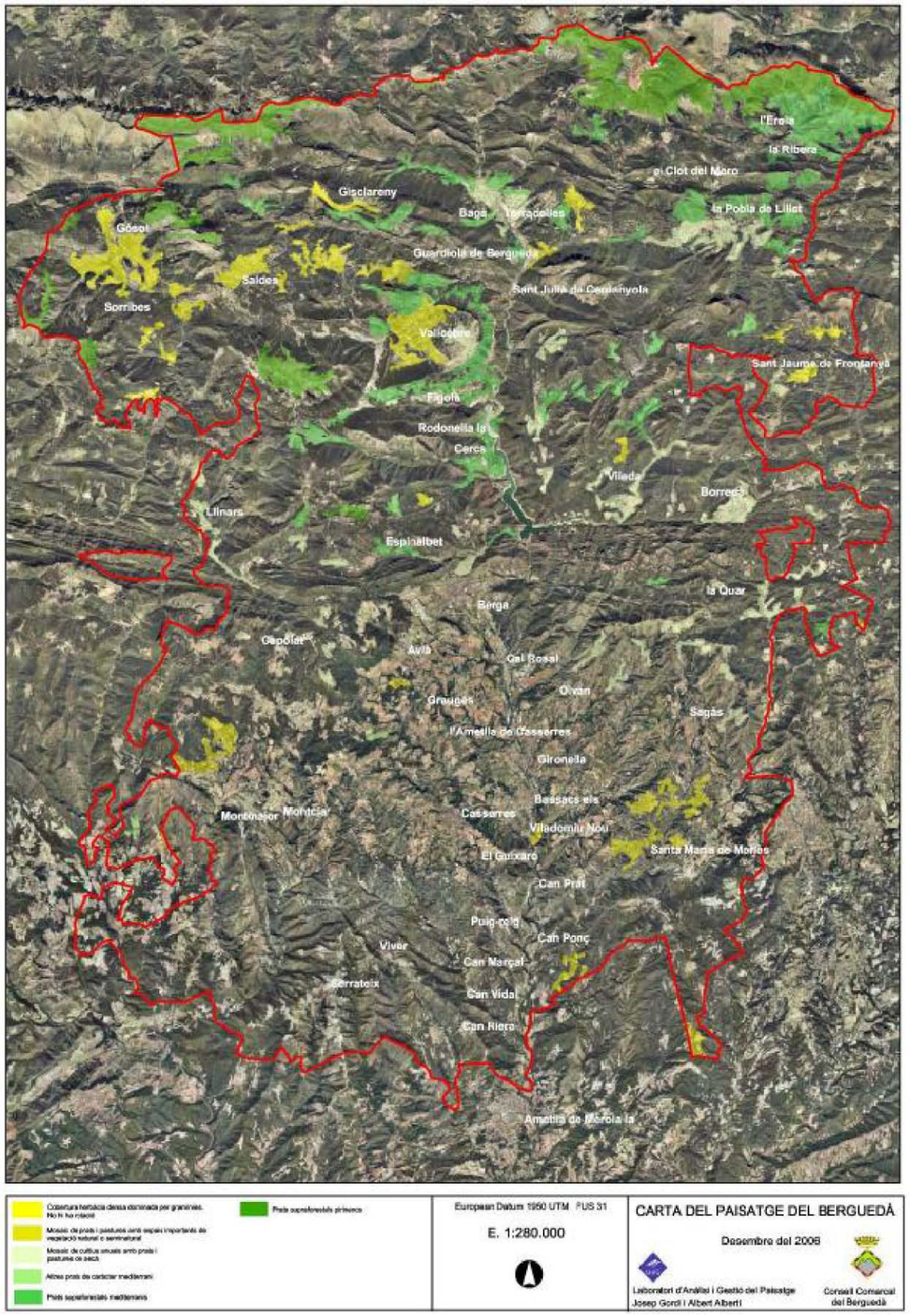

Taula 1 Evolució de les pastures permanents (1982 – 1999)

Any	Superfície ocupada per pastures
1982	20.102
1989	10.302
1999	3.586

Font: www.idescat.net

Taula 2 Evolució del nombre de caps de bestiar (1964-2000)

Any	Bestiar oví	Bestiar boví	Bestiar porcí
1964	25.000	6.700	15.000
1987	15.000	11.800	79.225
2000	31.325	27.262	201.687

Font: MIRALLES, C. Et al. (1990):El Berguedà. Una comarca d'industrialització antiga, Caixa de Catalunya, Barcelona i www.gencat.net/darp

Línies d'actuació

1.1. Mantenir reunions amb els ramaders que utilitzen les pastures per valorar la introducció de millores paisatgístiques

Definició: Treballar conjuntament amb els agents implicats per evitar la pèrdua de pastures i introduir en la pràctica ramadera millores paisatgístiques, com la introducció d'abeuradors més adequats, tal com s'ha fet en algunes valls pirinenques.

1.2. Promoció de la vedella i del seu paisatge conjuntament amb els Ramaders de Muntanya del Berguedà

Definició: Recolzar l'acció dels ramaders de muntanya del Berguedà i fer entendre els estrets lligams entre la vedella de muntanya i el paisatge. Una campanya que es podria dur a terme seria entregar a tots els clients dels restaurants del Berguedà que demanin vedella del Berguedà un opuscle que presenti com són els paisatges on s'han criat les vedelles.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Ramaders de Muntanya del Berguedà i Parc Natural del Cadí – Moixeró.

Pastures de la vall de Gósol Pastures del pla de la Quar

PROGRAMA 2

La introducció de millores paisatgístiques a l'agricultura del Berguedà

Situació actual

L'activitat agrària al Baix Berguedà és un complement o un suport a l'activitat ramadera ja que aquesta és la base de la renda agrària. Una de les principals causes d'aquesta afirmació és que quasi la totalitat, segons dades del DARP del 2001, de les terres de conreu són de secà (10.078 ha) i, a més a més, els camps són molt trossejades i el regadiu té un paper testimonial amb 104 ha. D'altra part, cal assenyalar que al conjunt de la comarca s'ha produït una lleugera disminució de les terres llaurades (Quadre3) Aquesta realitat bé reafirmada per una de les conclusions del Pla Territorial de les Comarques Centrals sobre els espais oberts de valor agrari del Berguedà i que diu que no es pot atribuir cap valor alt als espais agraris del Berguedà. Per tant, l'agricultura, tal com és, esdevé únicament un element d'elevat valor paisatgístic. El gran incendi del 1994 va generar, segons Xavier Campillo, una certa recuperació de terres de conreu. De cara al futur i, sobretot, per aquelles famílies que vulguin romandre a pagès tot complementant la seva renda amb l'agroturisme, hauran de contemplar la importància paisatgística de l'espai agrari com un element més de la gestió de la seva finca.

Un altre element de gran importància que cal tenir present és la notable disminució d'explotacions agràries que ha tingut lloc entre el 1982 i el 1999 (Quadre 4) ja que aquestes han passat de 1410 a 654. Aquesta situació és molt similar a d'altres àmbits territorials propers. Per exemple, al Lluçanès entre 1992 i 1999 les explotacions agràries van passar de 1000 a 390. Una de les principals causes d'aquesta situació és que els agricultors tenen una mitjana d'edat molt alta i no tenen un relleu generacional assegurat.

Mapa 2 **Els espais agraris del Berguedà**

Taula 3 Evolució de les terres llaurades (1982 - 2001)

Any	Terres llaurades (Ha.)
1982	12.475
1989	11.579
1999	11.703
2001	10.182

Font: www.idescat.net i Pla Territorial de les Comarques Centrals

Taula 4 Evolució del nombre d'explotacions (1982 - 1999)

Any	Terres llaurades (Ha.)
1982	1.410
1989	1.156
1999	654

Font: www.idescat.net

Línies d'actuació

2.1. Mantenir reunions amb els agricultors per debatre la necessitat d'introduir millores paisatgístiques a l'activitat agrària

Definició: Treballar amb els sindicats agraris per promoure el manteniment de les terres llaurades a partir de fomentar l'associacionisme i la rendibilitat de les explotacions i, a la vegada debatre la necessitat d'introduir millores paisatgístiques a les pràctiques agràries com: diversificar conreus, plantar espècies verdes a l'estiu com el gira-sol en els espais propers als boscos.

2.2. Mantenir els marges com elements que fomenten la biodiversitat i la riquesa paisatgística

Definició: Evitar l'homogeneïtzació dels camps de conreu i mantenir els marges pel seu gran valor de diversificació del paisatge i de connectivitat ecològica.

2.3. Crear una masia-museu que funcioni en la seva doble vessant de museu de la masia i d'explotació agrària i ramadera

Definició: La ràpida transformació de l'economia rural ens pot generar la pèrdua d'un món que vivia estretament lligat al medi natural. Per aquest motiu seria molt interessant reconvertir una masia del Berguedà en un museu que a la vegada conservi la vessant d'explotació agrícola, ramadera i forestal. Per tant, aquest centre oferiria als visitants una explotació en actiu que es complementaria amb un museu que expliques com funcionava una masia, com vivia la gent i com es relacionava amb el paisatge. A l'estat nord-americà de Vermont trobem un interessant exemple de masia museu a la Billings Farm[5]

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Unió de Pagesos, Diputació de Barcelona i Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

.A l'esquerra a dalt: camps de cereals amb marges a la vall del Merlès; a l'esquerra i a sota: marges arbrats del pla de Montclar i a la dreta: marges de pedra amb arbres en un paisatge agrari dels voltants de Berga

5 **Passat i present d'una granja. Reflexions d'una visita a la Billing Farm & Museum de Vermont,** per Josep Gordi

Aquests dies d'agost he tingut la sort de visitar la Billing Farm & Museum (www.bilingsfarm.org) a l'estat americà de Vermont. Es tracta d'una granja creada el 1871 per Frederick Billings i que actualment pertany al National Park Service i és considerat un National Historical Park. En el seu moment aquesta granja es convertir en un model de gestió ramadera, però també ambiental ja que F. Billings va arribar a plantar més de 10.000 arbres per refer els desforestats vessants de Vermont, tot duent a terme les idees d'un dels primers residents d'aquesta granja: George Perkins Marsh, el qual ha estat considerat un dels primers ambientalistes americans.

L'objectiu d'aquestes quatre ratlles no és explicar com funciona la granja sinó presentar-vos unes breus reflexions nascudes de la visita a la Billing Farm & Museum. Un dels fets més destacables i que ha generat les principals reflexions és que la granja -museu permet interelacionar passat i present. El gran nombre d'activitats pensades pels visitants permeten conèixer diferents elements museogràfics, com la casa del capatàs o l'evolució dels mitjans de transport i, a la vegada, seguir el procés de com s'alimenten actualment les vaques, com es muny la llet i quins productes en surten. Ara bé, també hi ha una especial cura per fer entendre com ha evolucionat el paisatge en els darrers cent anys i la relació entre l'explotació ramadera i el medi.

Crec que a Catalunya ens manca un centre d'aquestes característiques i que hauria de girar al voltant de la masia ja que aquesta ha estat la unitat econòmica del mon rural durant els darrers dos-cents anys ja sigui sota l'empenta dels masovers o dels propietaris. És cert que tenim a Catalunya masies que s'han convertit en museus per explicar com es vivia 100 anys enrera, només cal tenir present la masia de Can Coll depenen del Parc de Collserola o la masia de Can Deu al costat de Sabadell i propietat de Caixa de Sabadell. També és cert, que a Catalunya tenim una important oferta de granges escoles i que moltes granges en actiu poden ser visitades. Ara bé, ens manca un centre de les característiques de la Billing Farm & Museum que girés al voltant de la masia, que permetés englobar passat i present dins de la mateixa visita, és a dir, que hi hagués una part museogràfica que recollís com es vivia cent anys enrera, com es feia el vi, el pa o els embotits i, que es mantingués el mas com a unitat d'explotació econòmica en actiu i, per tant, que fos possible visitar les corts amb el corresponent bestiar, els camps llaurats i els boscos treballats. Des del meu punt de vista aquesta aposta hauria de ser resultat de l'acord entre societat civil i l'administració i hauria de tenir un caràcter clarament pedagògic, però no només pensant amb la població escolar sinó en tots els col·lectius.

Font: butlletí electrònic Custodia 30x30. El text sencer es pot consultat a www.custodiaterritori.org

Al Berguedà existeixen un gran nombre d'importants masies d'una notable bellesa arquitectònica que podrien convertir-se en la granja – museu que s'esmenta en la línia d'actuació 3.3.

PROGRAMA 3

La introducció de criteris paisatgístics en la gestió forestal

Situació actual

Segons dades del MCSC del 1993 l'espai arbrat del Berguedà representava 77.887,9, és a dir el 87,9% de la superfície forestal (89.846,9 ha). La major part d'aquest espai forestal es troba a les muntanyes de l'Alt Berguedà.

Taula 5 Superfícies de les principals espècies forestals

Espècies	Superfície (Ha)	Percentatge
Pi roig	41.734	53,5
Pinassa	19.898	25,5
Roure martinenc	3.878	5
Alzina	3.571	4,6
Faig	1.633	2,1

Font: MCSC del 1993 (www.creaf.es). Cal esmentar que aquestes dades són anteriors a l'incendi del 1994 i, per tant, la superfície de pinassa, avui en dia, és molt inferior.

Taula 6 Superfície forestal catalogada d'alt valor natural

Proteccions	Superfície (Ha)	Percentatge
Sòls inclosos dins el PEIN i la XN2000	28.987	32,3
Sòls inclosos dins la XEN [3]	31.519	35,1
Total sòl forestalRoure martinenc	89.846,9	100%

Font: MCSC del 1993 (www.creaf.es).

Tal com observem a la taula 5 la major part dels boscos del Berguedà són pinedes de pi roig, pinassa i pi negre. Ara bé, cal tenir present que mentre que a la zona altimontana i a les obagues de la muntanya mitjana la regeneració de les pinedes de pi roig no presenta problemes, a les zones baixes i no obagues, sobretot als solells la recuperació d'una pineda després d'una pertorbació és més difícil ja que la regeneració de pins és molt baixa, de manera que amb els anys molt probablement s'acabaria constituint en una roureda amb pins esparsos[4]. Per tant, aquest és un dels grans temes de la gestió forestal d'aquestes terres: seguir mantenint una gestió forestal bàsicament productivista fonamentada en les pinedes o permetre o afavorir la successió natural en algunes zones en benefici dels planifolis?.

Un segon element de gran importància és, tal com observem en la taula 2, que el 77% de la superfície forestal es troba inclosa dins del PEIN, la proposta de Xarxa Natura 200 o dins la XEN que proposa el Pla Territorial de les Comarques Centrals. Per tant, s'evidencia que els valors ecològics i de connectivitat dels boscos de l'Alt Berguedà és molt important i, de retruc, la paisatgística.

[3] XEN: Xarxa d'Espais Naturals definida pel Pla Territorial de les Comarques Centrals que persegueix l'objectiu de garantir la connectivitat ecològica.
[4] Aymerich, Pere (1991): Resposta de les pinedes montanes de pi roig i pinassa als incendis forestals dins l'àrea del Berguedà i el Parc Natural del Cadí-Moixeró

Mapa 3. Boscos del Berguedà Mapa 4. Tipus de bosc del Berguedà

Mapa 4. Tipus de bosc del Berguedà

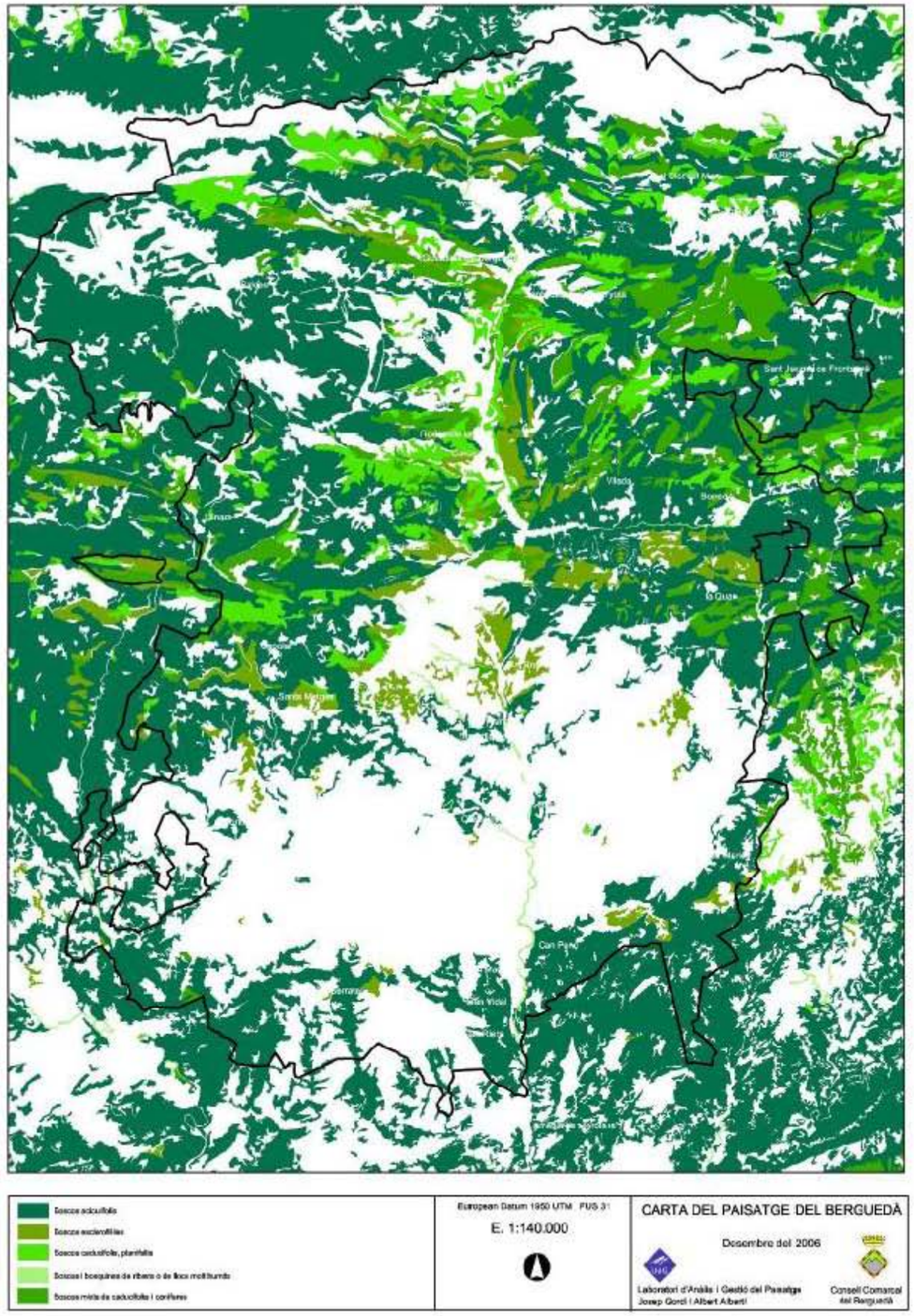

Línies d'actuació

3.1 Afavorir les rouredes i les fagedes

Definició: Tal com deien abans un dels reptes del paisatge forestal de l'Alt Berguedà fa referència a les relacions entre coníferes i planifolis. Des de fa unes dècades la reducció dels aprofitaments forestals ha generat un augment de la superfície dels boscos climàcics, és a dir, alzinars, rouredes i fagedes. Per tant, tenint present l'elevat valor ecològic i paisatgístic dels boscos de l'Alt Berguedà seria interessant, des del punt de vista paisatgístic, afavorir les rouredes i fagedes a les obagues de les serres prepirinenques amb l'objectiu d'aconseguir en 50 anys una major varietat cromàtica d'algunes valls berguedanes. Evidentment que aquestes actuacions haurien de començar en zones pilot allà on les fagedes i rouredes tinguessin una major superfície i haurien de comptar amb el recolzament econòmic de l'administració.

3.2 Redactar plans de gestió forestal (PTGMF o Projectes d'Ordenació) a nivell de vall o massís muntanyós per intentar integrar i aplicar criteris paisatgístics.

Definició: Paral·lelament al foment de l'associacionisme entre els propietaris forestals també caldria fomentar la redacció de plans d'ordenació forestal en àmbits superior a la finca. Al nostre parer un bon nivell d'actuació serien les subunitats de paisatge o també les valls a les serres.

3.3 Plantar arbres al costat de les pistes forestals o carreteres que generen una clara cicatriu al paisatge.

Definició: Algunes carreteres o pistes forestals van construir-se sense pensar mesures que disminuïssin el seu impacte sobre el paisatge. Un exemple és la pista forestal que travessa el massís del Pedraforca. En conseqüència, caldria pensar en la possibilitat de dur a terme projectes per plantar arbres en les vores exteriors d'aquestes pistes forestals per tal que, amb el pas dels anys, es reduís l'impacte sobre el paisatge.

3.4 Crear itineraris forestals i punts d'observació del paisatge des d'un arbre

Definició: Amb l'objectiu de fer conèixer a la població local i visitant alguns dels paisatges forestals més representatius de la comarca, caldria crear itineraris forestals de petit recorregut. Per exemple, des del santuari de Gresolet podria sortir un itinerari titulat: Descobreix els faigs gegants del bosc del Gresolet. Paral·lelament als itineraris podrien crear-se un conjunt de punts per observar el paisatge que partissin de trobar-se sota un arbre. La formula podria ser ben senzilla: muntar un banc per seure sota l'arbre i contemplar el paisatge.[5]

3.5 Crear àrees de lleure dins dels espais forestals

Definició: Establir en espais forestals que permetessin una bona observació del paisatge àrees de lleure, és a dir, taules i bancs. La nostra opinió seria no construir espais per cuinar amb llenya.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Departament de Medi Ambient i l'Agència Local de Desenvolupament Forestal de la Diputació de Barcelona.

---

[5] Custodia i arbres. Josep Gordi

La nostra proposta seria custodiar arbres, o millor dit, fomentar acords de custòdia entre propietaris i entitats de custòdia o administracions locals que tinguessin com objectiu la custòdia d'arbres concrets. Amb quin objectiu ? Simplement per convertirlos en observatoris del paisatge i, per tant, l'acord de custòdia no ha de ser només per preservar l'arbre sinó, sobretot, per adequar, amb petites intervencions, els voltants de l'arbre, des del punt de vista de l'ús públic i del paisatge, és a dir, en un espai per l'aixopluc i l'observació del mateix arbre i del paisatge que l'envolta. Què volem dir amb petites intervencions ? Doncs, saber crear amb petites actuacions un espai on no arribin els cotxes, amb una senzilla obra que ens permeti seure i observar amb calma l'arbre i el seu entorn i, si fa falta, alguna actuació paisatgística dirigida a facilitar la contemplació del paisatge. No es tracta d'omplir aquests espais d'informació sobre les característiques de l'arbre o de plafons d'interpretació del paisatge. Es tracta de crear espais d'acollida per gaudir i contemplar els arbres i els paisatges i també, perquè no, per fomentar l'espiritualitat. Gary Garner ens ho explica amb molta claredat: "els intents d'acostament públic cap a la sensibilitat espiritual de la població podrien constituir un important pas endavant per a la sostenibilitat. Es tracta d'un punt important, no solament per guanyar els creients com a aliats, sinó també perquè la l'espiritualitat té un gran valor per al desenvolupament".

Sobre els arbres a custodiar dir que no cal que siguin arbres monumentals sinó, sobretot, arbres estratègics dins del territori. Convindria que aquests arbres custodiats formessin part de senders dins de serres, muntanyes o valls, els quals es convertirien en itineraris paisatgístics, poètics i espirituals ja que passejar amb un seguit de parades sota arbres ens permetria un contacte amb la natura, un seguit de punts de contemplació del paisatge, un marc per llegir i fins i tot un marc per pregar.Per què prendre els arbres com a centres d'interès per la custòdia ? Senzillament perquè els arbres són testimoni del pas del temps, de la transformació del paisatge, perquè estant arrelats en el sòl, s'enlairen sobre terra i miren cap al cel. O tal com diu l'eminent ecòleg Ramon Margalef: "El bosc és l'ecosistema terrestre d'estructura més complexa. La peça cabdal del bosc és l'arbre, i cal un poeta per descriure apropiadament la complexitat d'un arbre". I acabaríem aquestes ratlles que volen unir custòdia i arbres amb les paraules del poeta Josep Carner que dedica tot un llibre als arbres i d'un poema titulat arbres hem seleccionat aquests versos:

"*Voldria ta ciència,*
arbre, per al meu cor,
tu que en el temps geliu ets paciència
i en dia ardent aboques un tresor.
Verd amuntegament d'onades blanes
amb un sospir de pau en cada floc,
el moviment dels núvols agermanes
Amb el descans del roc."

Font: Butlleti electrònic Custodia 30x30.
Podeu consultar el text sencer a www.custodiaterritori.org

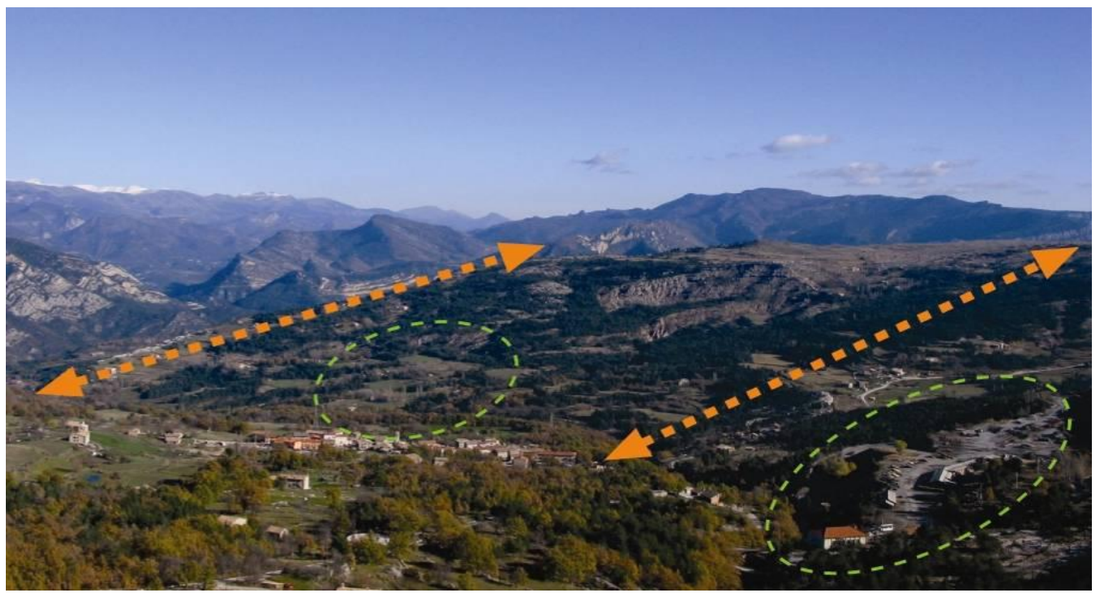

Foto 1. Diagnòstic paisatgístic de la vall de Vallcebre

Foto 2. Imatge modificada per unes intervencions paisatgístiques

La gestió forestal també pot perseguir objectius clarament paisatgístics. Si observem aquestes dues imatges ens adonarem de l'existència d'un paisatge agroforestal on s'alternen els camps i les pastures amb les pinedes de pi roig i les rouredes de roure martinenc. Per intervenir a nivell paisatgístic caldria que existís un PTGMF pel conjunt de la vall que contemples les intervencions paisatgístiques a desenvolupar i com trobar els fons per dur-les a terme.

A la foto 1 identifiquem amb unes línies discontínues els espais on quasi ja existeixen unes clares continuïtats forestals i no caldria intervenir. En canvi els espais encerclats són on proposem intervenir. En el primer cas (situació A) per afavorir les pastures i, en el segon (situació B), un cop eliminades les construccions i els materials d'aquesta antiga instal·lació minera fer una repoblació amb roures.

Dins del cercle de la fotografia de sota podem apreciar clarament la cicatriu que la pista forestal ha deixat sobre el paisatge. Per tant, aquest seria una zona perfecte on dur a terme el que es proposa a la línia d'actuació 4.3.

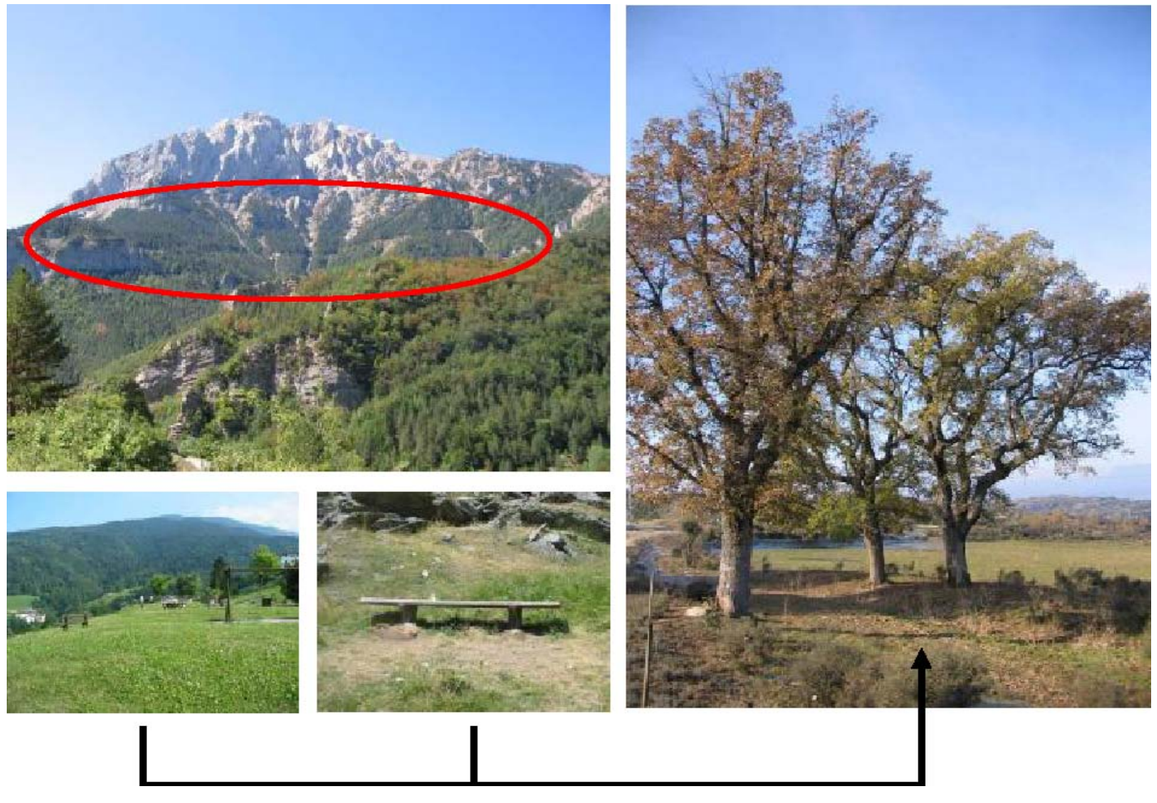

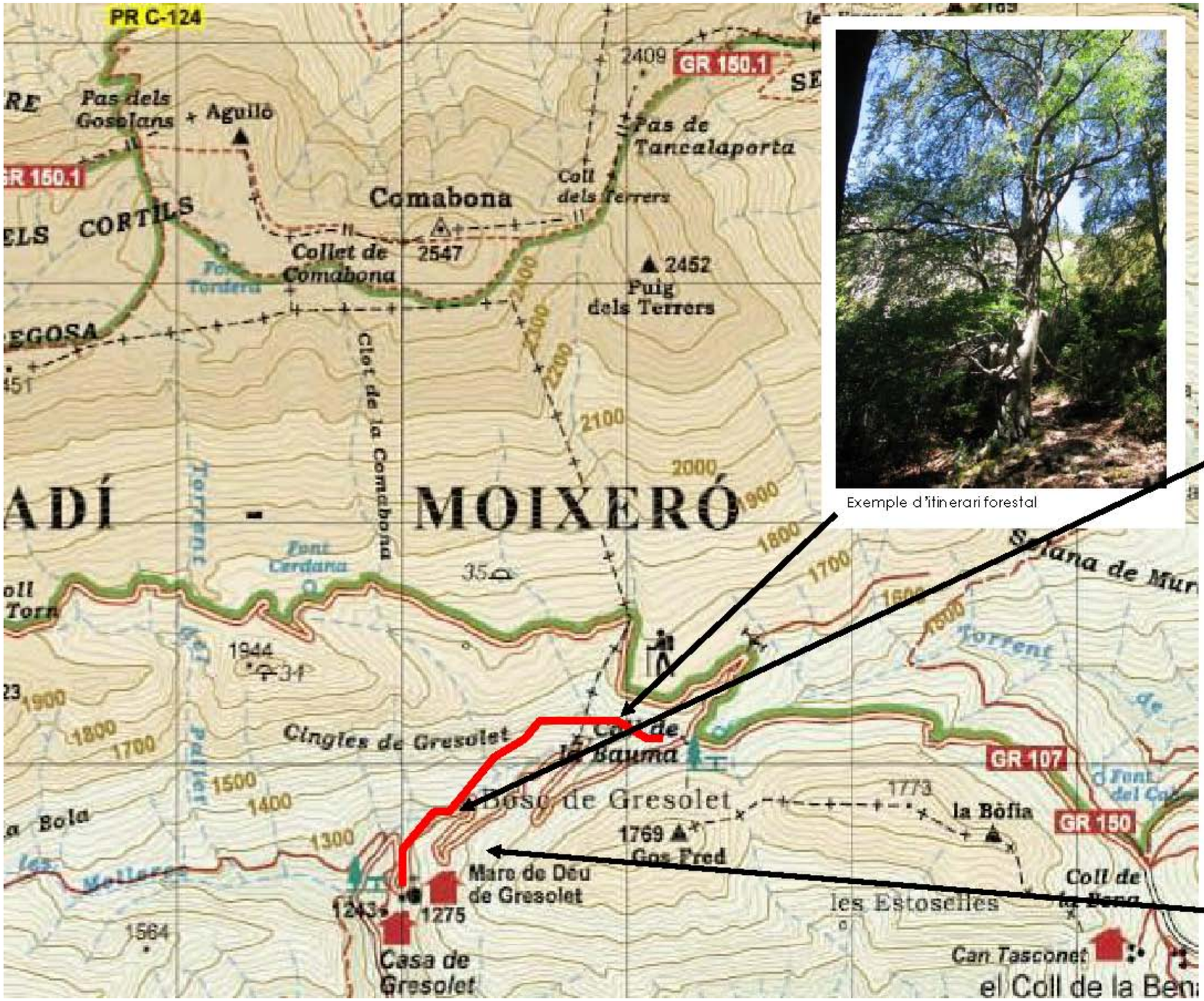

Exemple d'itinerari forestal

Els faigs gengants del Gresolet

PROGRAMA 4

La gestió dels espais cremats del baix Berguedà

Situació actual

Un dels fets més destacables dels mesos posteriors a l'incendi de l'estiu del 1994 va ser que no es va produir la regeneració de les masses de pinassa i, en canvi si que va aparèixer una vigorosa rebrotada de roures i alzines. En llocs on no hi havia aquestes espècies forestals s'han desenvolupat brolles i comunitats herbàcies.

Taula 7

Evolució del nombre d'incendis i la superfície cremada a la comarca del Berguedà (1984 – 2005)

Any	Nombre d'incendis	Superfície cremada
1984	4	235
1985	15	29,5
1986	12	19,1
1987	2	10,2
1988	9	36,2
1989	13	22,6
1990	6	5
1992	2	1,5
1993	19	21
1994	30	19.460,6
1995	16	1
1996	11	2,2
1997	13	10,7
1998	32	10,6
1999	21	15
2000	27	26,1
2001	17	3,7
2002	9	2,2
2003	26	7,8
2004	7	0,4
2005	28	472,8

Font: www.gencat.net/mediamb

Mapa 4. La petjada del foc al Berguedà

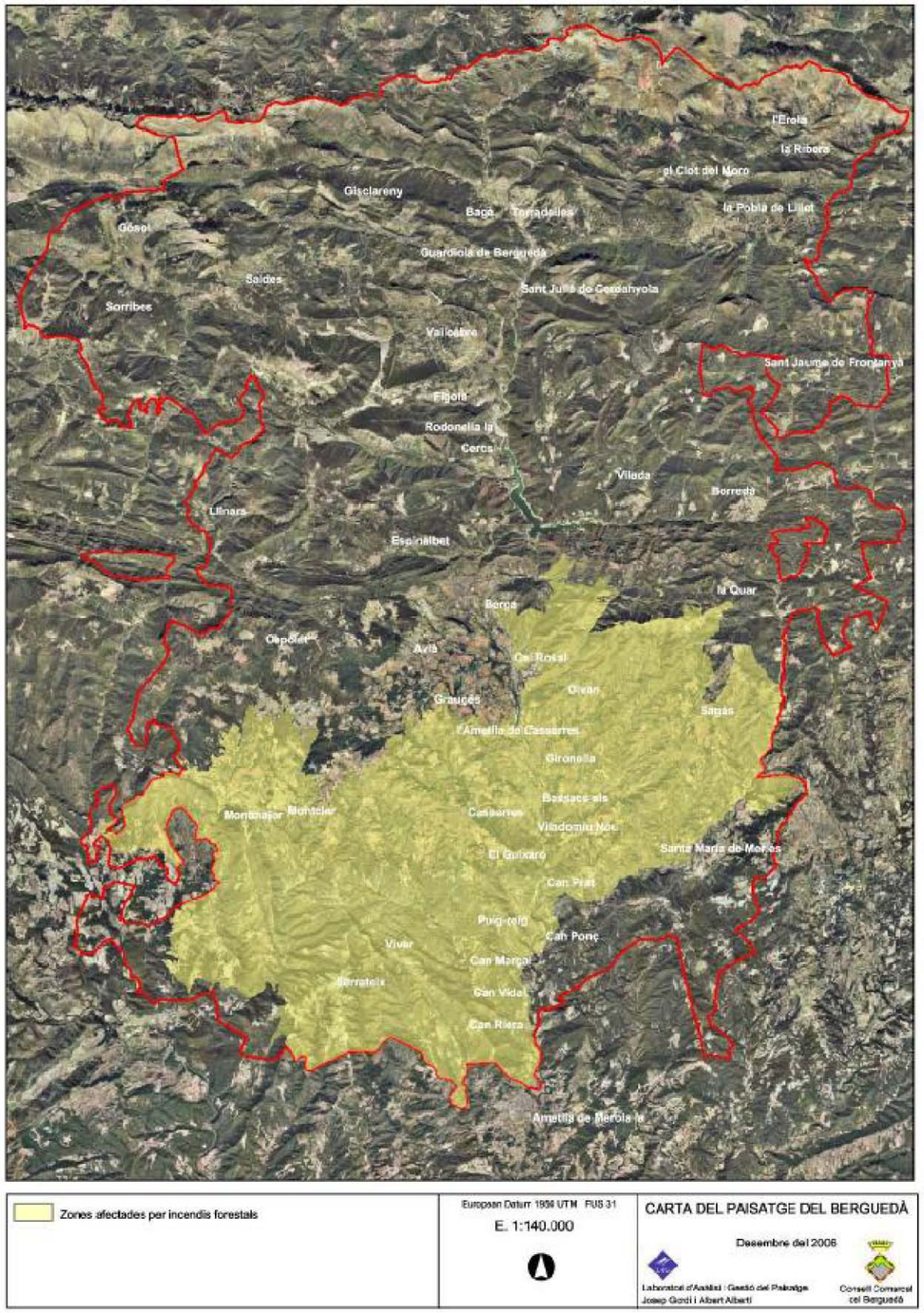

Línies d'actuació

4.1. Promoure treballs de seleccions de tanys per afavorir el creixement dels alzinars i rouredes

Definició: Davant d'aquesta situació i tenint present que la rebrotada d'alzines i roures assegura el desenvolupament d'una futura massa forestal, cal remarcar que si no s'actua la roureda tendeix a convertir-se en un bosc menut. Ara bé, si es portés a terme un selecció de rebrots intensa, és a dir, conservant un rebrot per soca; podríem passar amb el pas dels anys i diferents aclarides d'aquest bosc menut a un bosc gros que tindria un elevat interès paisatgístic i social. El resultat d'aquest tipus d'actuació seria que al cap d'uns 25 anys les tardors del Baix Berguedà serien molt més interessants des del punt de vista cromàtic i estètic.

A la primera imatge observem un paisatge on caldria promoure, en alguns sectors, la repoblació amb espècies forestals. A la segona imatge veiem que s'ha produït una forta rebrotada dels roures

4.2 Promoure la regeneració d'espècies forestals en aquelles zones on la regeneració natural no ha funcionat.

Definició: En algunes zones on la pinassa o altres coníferes no han regenerat de forma natural promoure algunes accions de repoblació per diversificar el paisatge.

4.3 Establir àrees de rompuda per diversificar el paisatge

Definició: En algunes de les zones cremades seria convenient permetre el creixement de l'espai agrari com element de diversificació del paisatge.

4.4 Fomentar el manteniment de la xarxa de camins

Definició: Mantenir en bon estat la xarxa de camins.

4.5 Crear punts d'observació de paisatges dins la xarxa de punts d'observació del paisatge

Definició: Establir dins la futura xarxa de punts d'observació dels paisatges del Berguedà punts que corresponguin a àrees cremades en diferents estadis de regeneració.

Punts d'observació del paisatge

Punts d'observació del paisatge

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Departament de Medi Ambient i l'Agència Local de Desenvolupament Forestal de la Diputació de Barcelona. La redacció dels documents de procés.

PROGRAMA 5

El manteniment i la recuperació dels camins com un actiu del paisatge

Situació actual

L'existència del Pla de Mobilitat del Berguedà redactat per un equip que dirigeix el geògraf Xavier Campillo ens permet remetre'ns a aquest document com element que analitza la situació actual. Aquest divideix la xarxa viària en: vies verdes, vies patrimonials, vies generals i xarxa local.

Línies d'actuació

5.1 Evitar l'asfaltat generalitzat dels camins

Definició: Cal convèncer als ajuntaments que l'asfaltat de camins no pot ser una mesura que es pugui generalitzar ja que tenen el seu impacte en el paisatge a curt i llarg termini.

5.2 Evitar la construcció de tanques publicitàries al costat dels camins

Definició: Com que els camins són un dels millors actius per descobrir els paisatges del Berguedà, cal evitar que existeixin tanques publicitàries al costat d'aquests. Si cada ajuntament redactes una ordenança de camins aquest podria ser un punt a tractar.

5.3 Crear una xarxa de punts d'aturada per observar i aprendre a interpretar el paisatge

Definició: Caldria establir al llarg dels camins del Berguedà una xarxa de punts que permetessin l'aturada de cotxes i vianants. Per exemple, construir un senzill aparcament de dues o tres places marcat al terra amb fustes i situar un parell de bancs que permetessin seure i gaudir del paisatge.

5.4 Unificar la senyalització

Definició: Actualment tenim senyals de carreteres promogudes per la Direcció General de Carreteres o la Diputació de Barcelona, senyals d'informació turística impulsades per la Direcció General de Turisme i la Diputació de Barcelona i senyals de senderisme. Convindria unificar i simplificar la senyalització.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Direcció General de Turisme, Diputació de Barcelona.

Mapa 5. zarza de camins d'interès paisatgístic

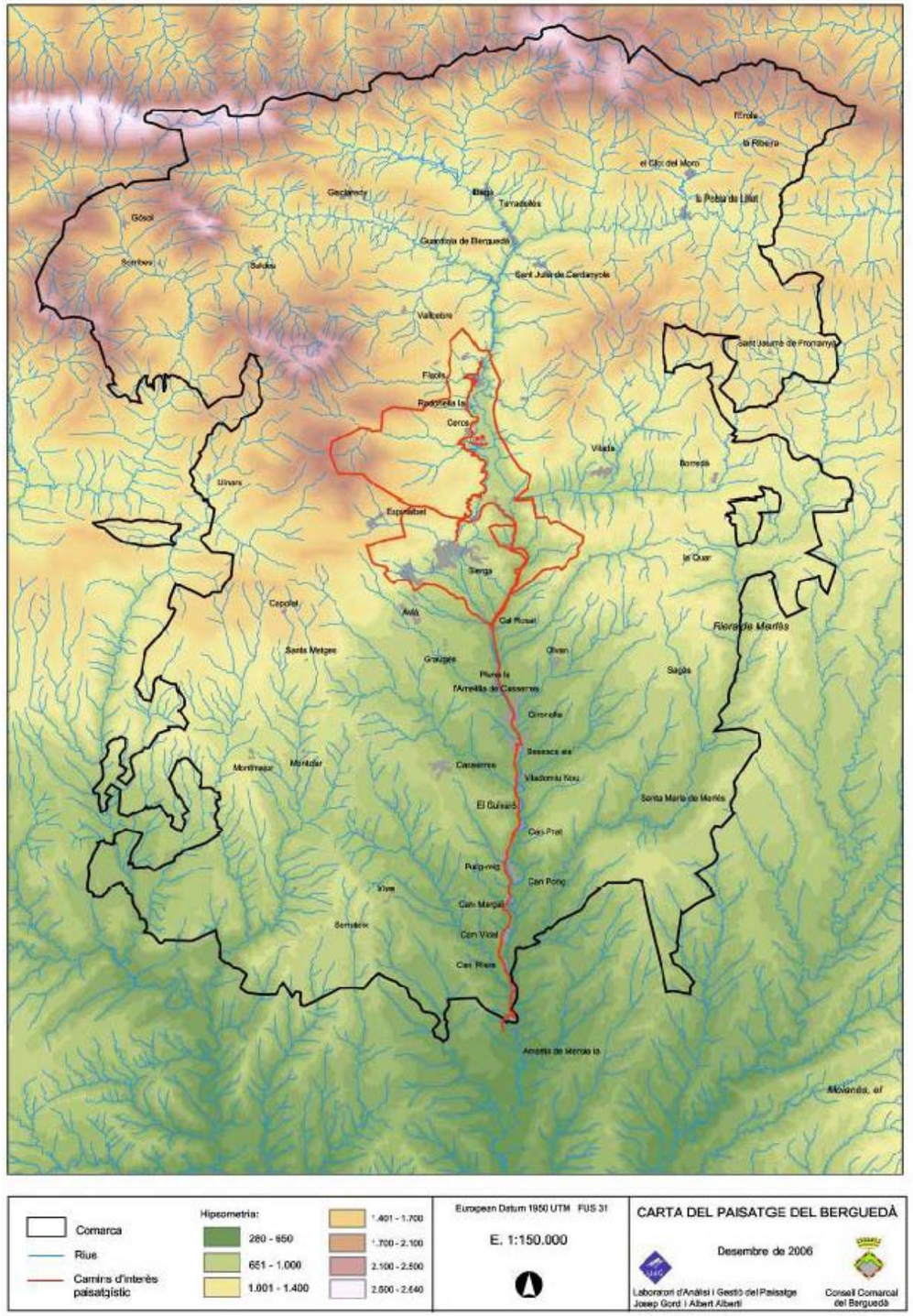

A les imatges l'esquerra i de dalt de tot observem com un camí o carretera esdevé un espai perfecte per gaudir del paisatge i per tant l'adequació amb un mínim mobiliari (banc, tanca, rètol interpretatiu, etc.) seria molt positiu. La foto superior seria un lloc òptim on ubicar una zona d'aturada per l'observació del paisatge.

PROGRAMA 6.

Subunitat del Llobregat La millora dels paisatges fluvials

Mapa 6. Subunitat del Llobregat

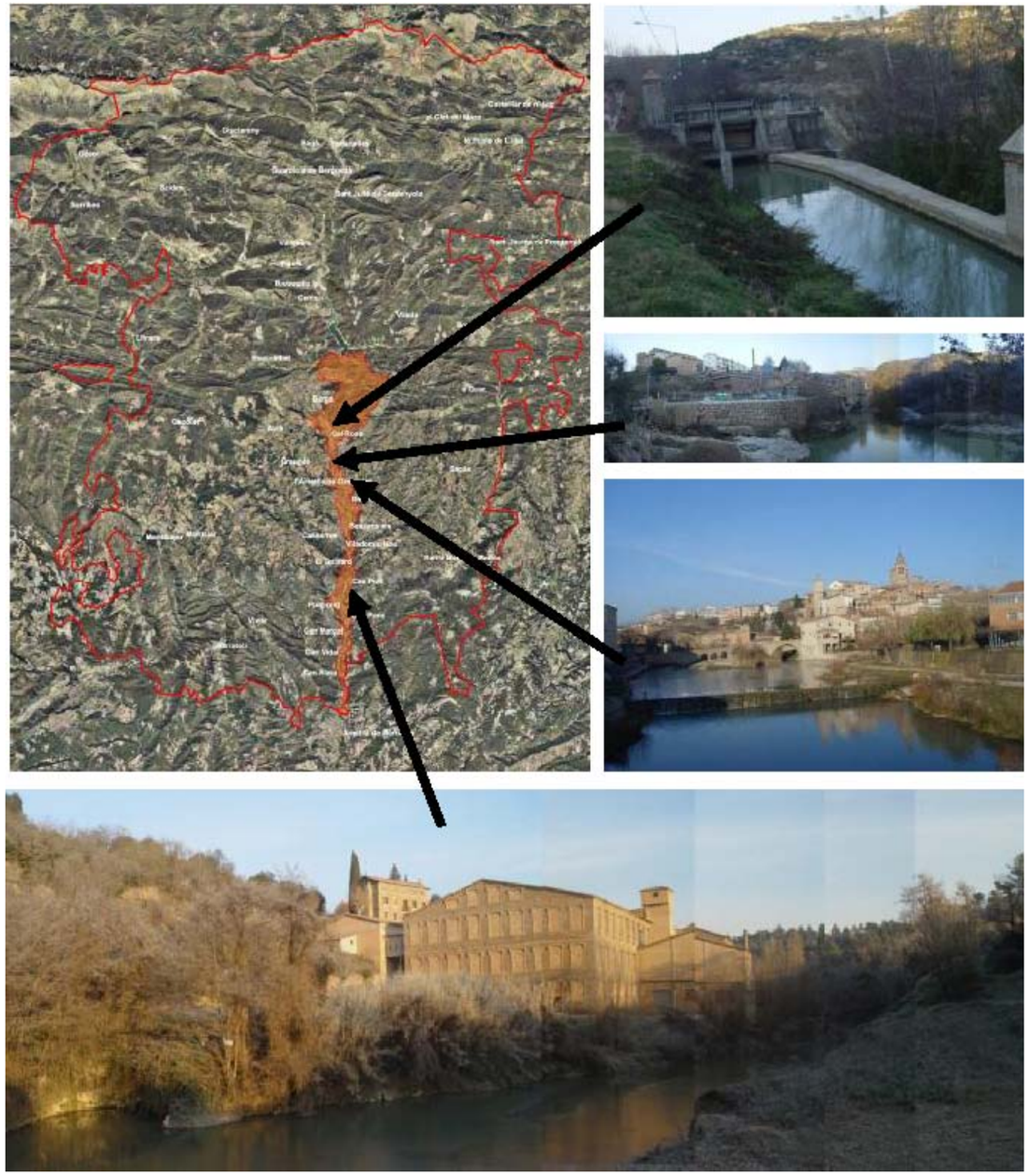

Situació actual

La comarca del Berguedà està marcada per un gran nombre de cursos fluvials. Evidentment que el Llobregat és el més important tant pel seu cabal com pel fet que fou el motor de la primera industrialització, però hi ha altres cursos fluvials menys cabalosos però d'un gran interès natural, com la riera de Merlès que va ser declara Reserva Natural Parcial dins del PEIN.

Línies d'actuació

6.1 Conservar i recuperar els boscos de ribera

Definició: Cal mantenir i recuperar els atributs ecològics i paisatgístics dels cursos fluvials i, sobretot, conservar i recuperar els boscos de ribera ja que els rius són elements estructuradors del territori tant dels del punt de vista de connectivitat ecològica com social. Cada vegada més, en més llocs de Catalunya i d'Europa s'estan duent a terme tasques de millora de la qualitat paisatgística dels rius que permetin a la ciutadania tornar-se a acostar-se als rius per gaudir del seu paisatge natural i cultural.

6.2 Promoure la creació de camins fluvials

Definició: Cada cop més la població es torna a costar als rius per gaudir dels valors naturals i culturals dels seus paisatges. Per tant, és necessari crear camins per fer a peu o en bicicleta que permetin acostar-se amb calma als rius.

6.3 Crear materials per divulgar els atributs naturals i culturals dels paisatges fluvials

Definició: Produir materials que permetin, tot caminant pels senders fluvials, una major comprensió i interpretació de l'evolució i dels valors naturals i culturals dels paisatges fluvials

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, ajuntaments del Berguedà, Departament de Medi Ambient i Consorci del Parc Fluvial.

Mapa 7. Subunitat del Llobregat

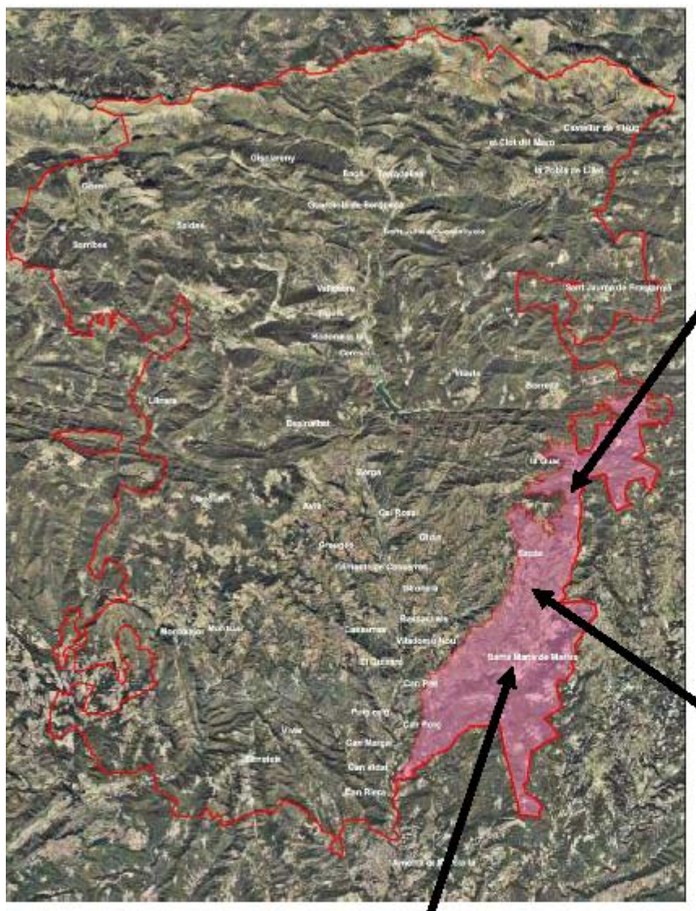

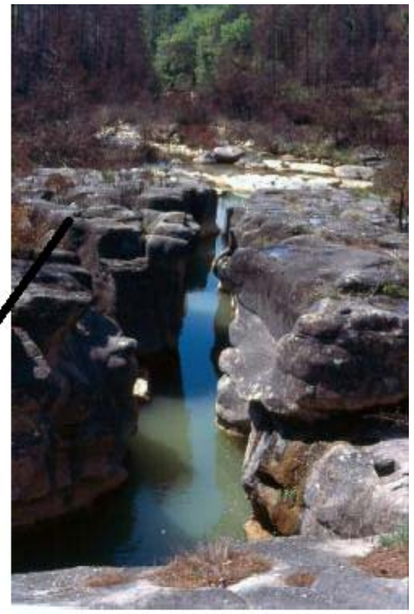

PROGRAMA 7

La integració paisatgística de les activitats turístiques

Situació actual

Volem incidir en la necessitat de que els càmpings i altres instal•lacions turístiques duguin a terme millores de cara a la seva integració dins del paisatge ja que en moltes ocasions s'han convertit en un gran aparcament de caravanes o en un gran bolet aparegut dins del paisatge. En aquest sentit caldria augmentar l'arbrat de l'interior dels càmpings i millorar les tanques que l'envolten així com adequar les entrades.

Línies d'actuació

7.1 Millorar la integració dins del paisatge dels càmpings i altres instal•lacions turístiques

Definició: Aquesta actuació es pot dur a terme a partir de millorar l'entrada de la instal•lació turística i, en el cas dels càmpings, crear tanques vegetals al voltant seu i augmentar la massa arbrada dins seu.

7.2 Restaurar correctament les masies destinades en exclusiva a residències rurals

Definició**:** Com que algunes masies s'estan convertint en apartaments que es lloguen com a residències rurals, convé vetllar perquè la restauració de les masies no desvirtuï el que és l'essència d'una masia.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Consorci Turisme Alt Berguedà i Àrea de Turisme de la Diputació de Barcelona.

La manca d'una tanca de vegetació al voltant d'aquest càmping situat al peu del Ramaderia i Pesca. Pedraforca provoca la visualització de les caravanes que hi ha al seu interior des de molt lluny

PROGRAMA 8.

Eliminació de les barraques, tanques i altres elements dels horts familiars

Situació actual

Aquesta és una necessitat que afecta sobre tot el Baix Berguedà ja que é son es concentren la major part de les granges i de les masies asilades. De ben segur que aquelles explotacions agràries que apostin per l'agroturisme com a complement a la seva renda entendran que el paisatge és un dels principals atractius que poden oferir. Per tant, totes aquelles accions que serveixin per endreçar l'espai seran molt valorades pels visitants que majoritàriament provenen del món urbà.

Línies d'actuació

8.1 Integrar les granges i els edificis annexos a partir de la creació de tanques d'arbres, de pintar parets i teulades amb colors més adients amb el paisatge.

Definició: Al Berguedà hi ha moltes granges que s'han instal·lat sense mesurar el seu impacte sobre el paisatge. Per tant, convindria crear una línia d'ajuts per millorar la integració paisatgística d'aquelles granges a partir de pintar-les o de crear tanques vegetals al seu voltant.

8.2 Promoure la substitució de les uralites de les teulades per teules en els edificis annexos de les masies

Definició: Caldria crear una línia d'ajuts per fomentar la substitució de la uralita per teules.

8.3 Endreçar els espais que envolten la masia

Definició: També caldria crear una altra línia d'ajuts per fomentar endreçar els espais que envolten la masia a partir d'enderrocar els edificis en desús, evitar que existeixin tractors i cotxes vells deixats pels voltants del mas.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà , ajuntaments del Berguedà i Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

La manca de tanques vegetals al voltant d'aquestes granges genera un important impacte sobre el paisatge.

A dalt, les dues fotografies ens mostren com en ocasions, al voltant de les masies ens apareixen silos coberts de pneumàtics, cotxes o tractors abandonats que generen una sensació de paisatge desendreçat.

La fotografia de l'esquera ens demostra com l''existència d'una teulada de teules afavoreix una major integració de la granja dins del paisatge.

PROGRAMA 9.

Eliminació de les barraques, tanques i altres elements dels horts familiars

Situació actual

Al voltant d'un important nombre de pobles del Berguedà han proliferat, de forma espontània, un gran nombre d'horts familiars que han construït una gran varietat de barraques, tanques, bidons per emmagatzemar l'aigua... La tasca d'eliminació de tots aquests elements que embruten el paisatge hauria d'anar paral·lela a la creació i gestió d'horts familiars. Per tant, caldria crear sobre un sòl de titularitat pública un conjunt de parcel·les per horts que tinguessin el seu sistema de rec, unes senzilles edificacions que permetessin guardar les eines de cada hortolà, una reglamentació que permetés determinar que es pot fer dins de cada parcel·la i, a ser possible, una associació d'hortolans que gestionés l'espai.

Línies d'actuació

9.1 Crear espais alternatius per reubicar els horts familiars per tal que tinguin serveis comuns i poder netejar els espais

Definició: La millor manera de solucionar el problema dels horts familiars és reubicar-los o dotar-los d'uns serveis comuns (pous, basses d'aigua, edificis on guardar les eines, aparcaments..). Aquestes dues solucions permetrien eliminar les tanques, les barraques i les fileres de bidons que serveixen per emmagatzemar aigua.

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà i ajuntaments del Berguedà.

Mostres de diferents de barraques d'horta que utilitzen una gran varietat de materials i que causen una important degradació estètica per la baixa integració que presenten.

Les tres fotografies mostren diferents conjunt de barraques en una zona d'horts familiars

PROGRAMA 10

Crear rutes dels paisatges naturals i culturals del Berguedà

Situació actual

El Berguedà té una gran quantitat d'atractius naturals i culturals. Caldria que les rutes existents que promocionen la comarca incorporessin sempre la variable paisatge.

Línies d'actuació

10.1 Crear rutes i materials que relacionin els atractius culturals de la comarca amb els paisatges que els envolten

Definició: Actualment hi ha un seguit de rutes culturals, com per exemple la ruta del romànic, la ruta de les mines, la ruta dels museus (Museu comarcal de Berga, Museu del Ciment i Museu del pastor a Castellar de N'Hug). Caldria introduir la variable paisatge en cadascuna d'aquestes rutes.

10.2 Crear rutes i materials que relacionin els atractius naturals de la comarca amb els paisatges que els envolten

Definició: La comarca té una gran varietat d'atractius natural (jaciment paleontològic del coll de Fumanya, rius i rieres, muntanyes, etc,) on hi caldria introduir la variable paisatge.

10.3 Crear rutes paisatgístiques

Definició: Establir un seguit de rutes que tinguin com a centre d'interès el paisatge (mapa 11). Hem plantejat uns itineraris que tenen una dura curta i que se centren en un o dos tipus de paisatges. També hem establert el mitjà per dur-los a terme: a peu o en cotxe.

10.4 Crear una xarxa de miradors del paisatge

Definició: Establir una xarxa de miradors per poder observar i interpretar els paisatges del Berguedà (mapa 12).

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, Consorci Turístic de l'Alt Berguedà, Direcció General de Turisme i Àrea de Turisme de la Diputació de Barcelona.

Mapa 8. Ruta de les muntanyes

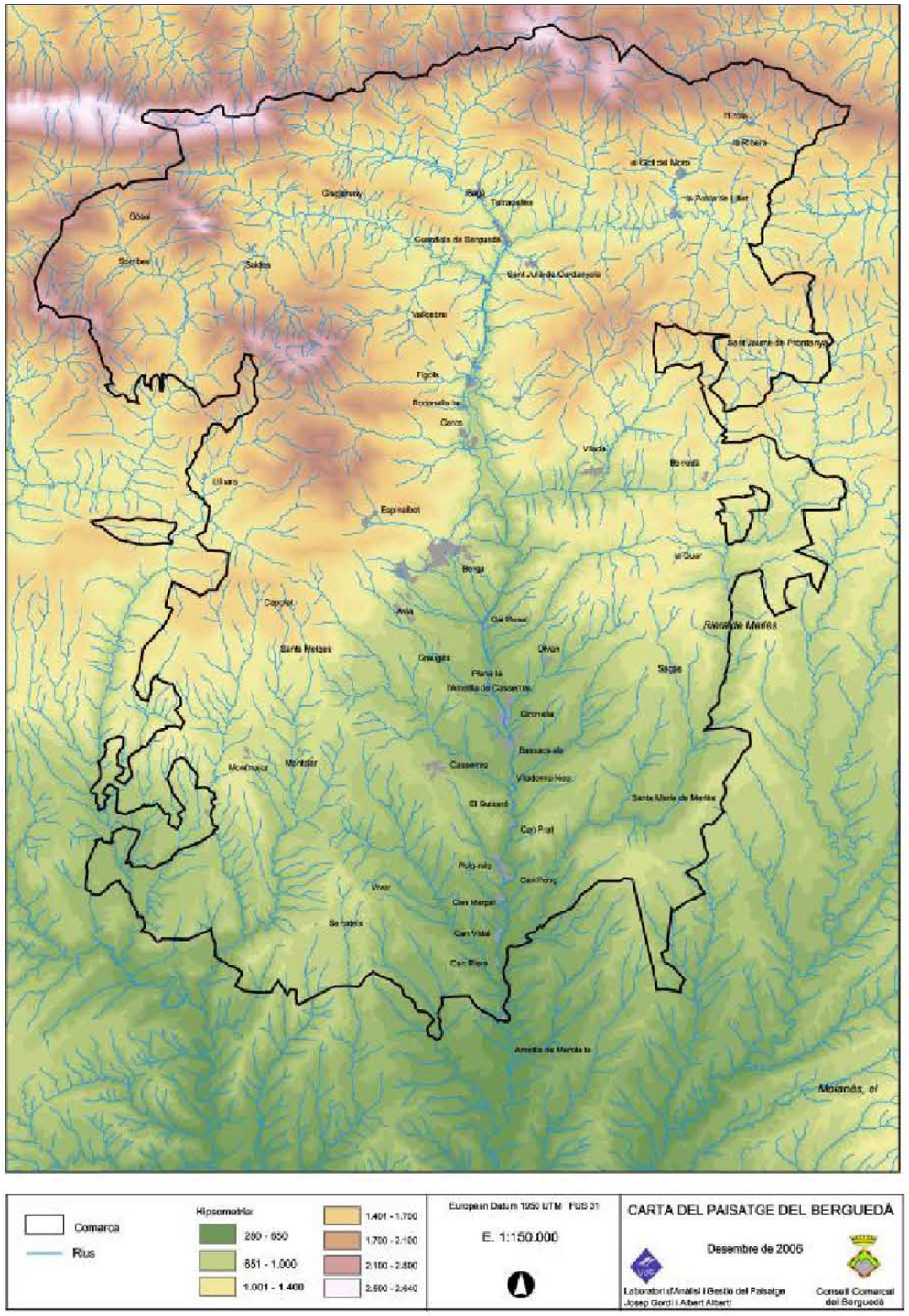

Mapa 9 Ruta del romànic

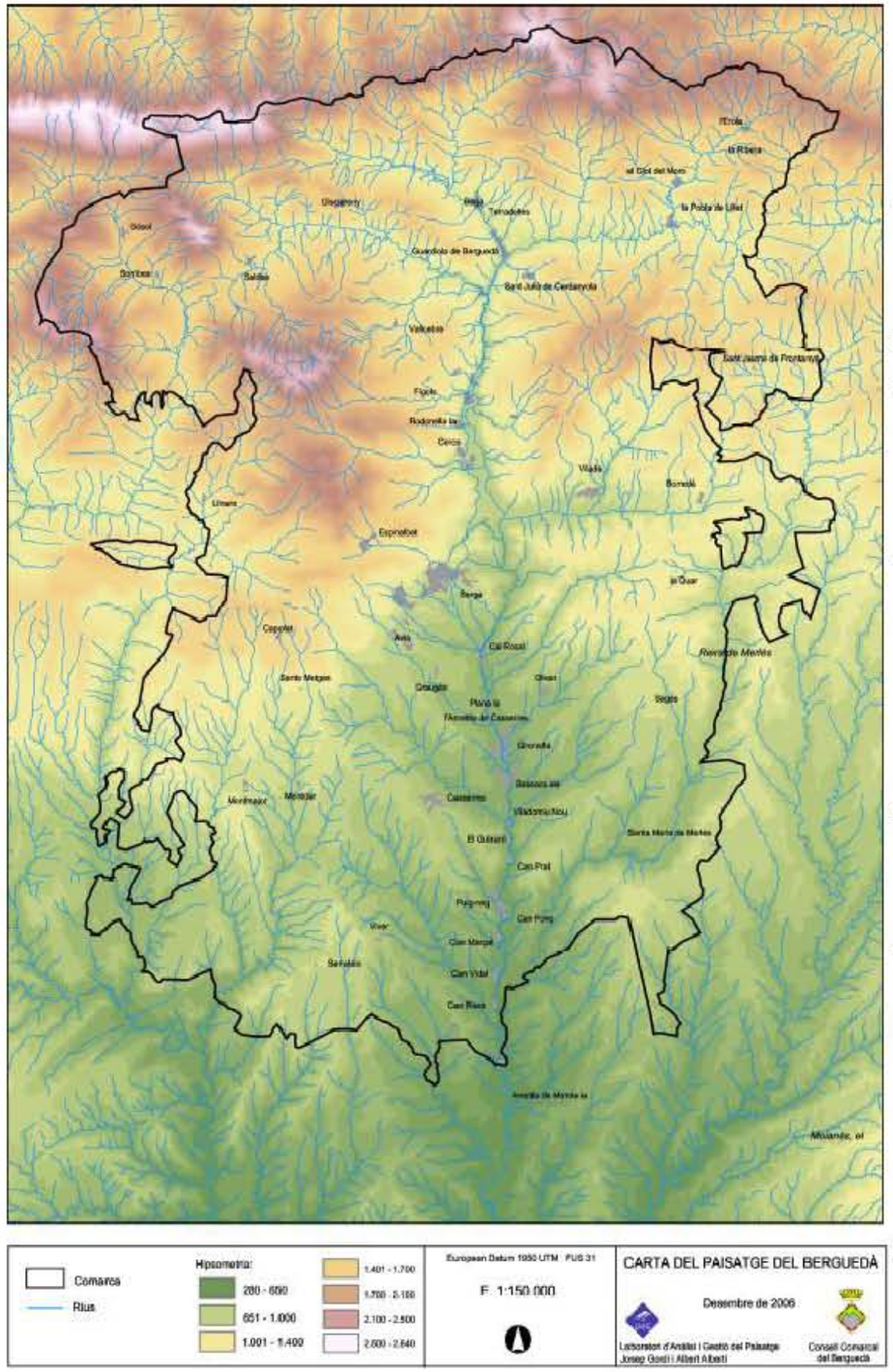

Mapa 10. Ruta dels museus

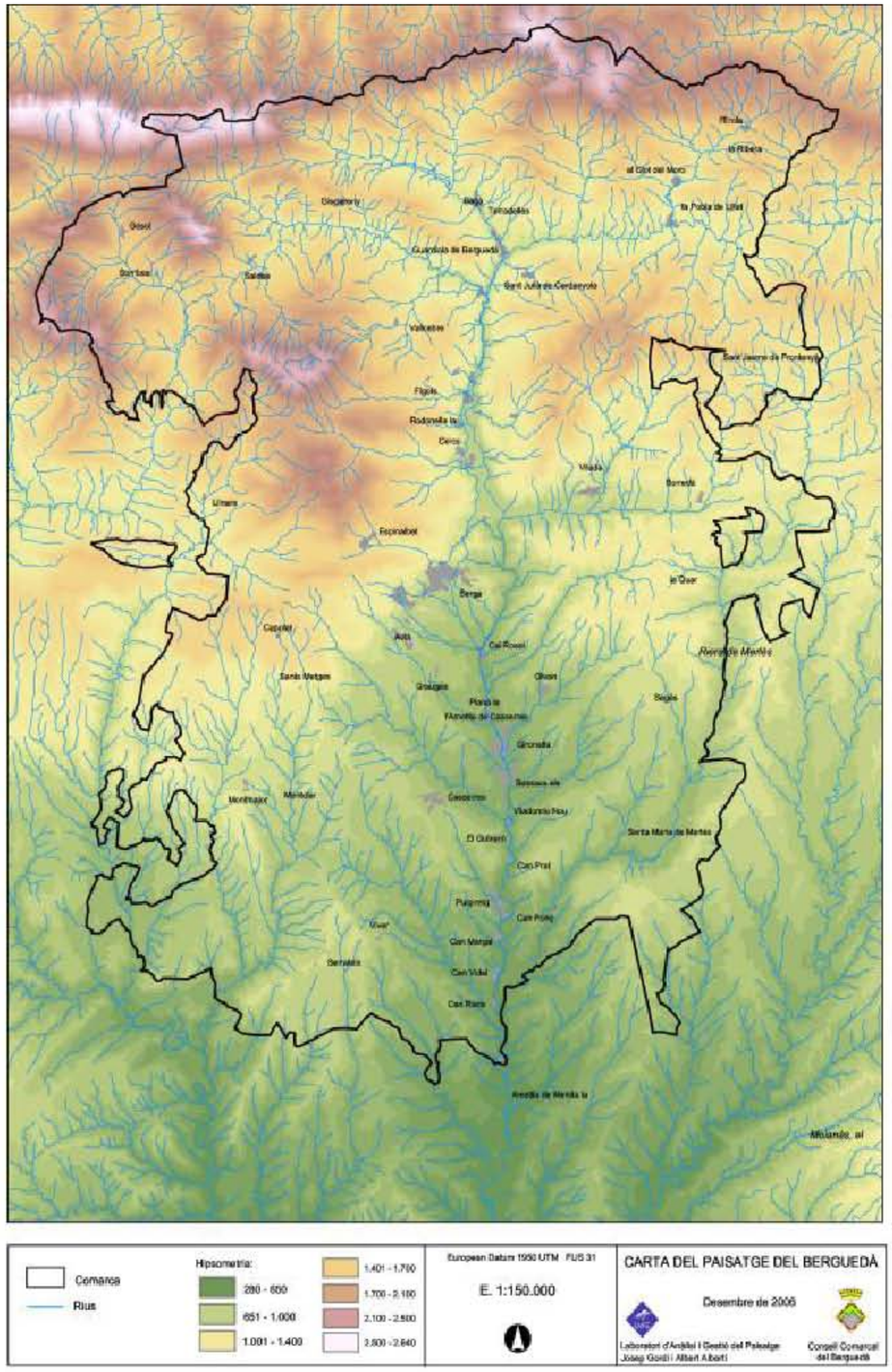

Mapa 11. Itineraris paisatgístics

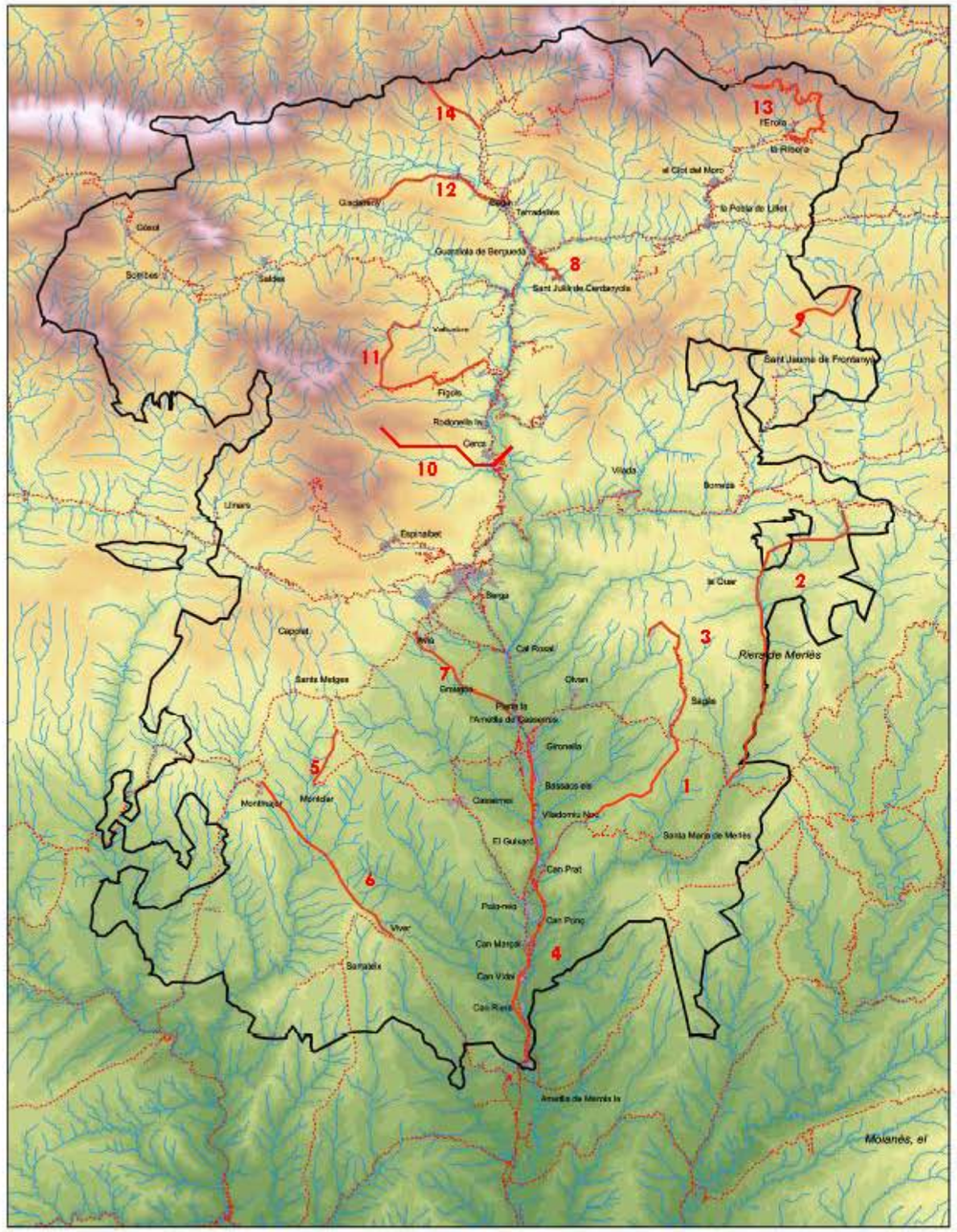

1. Del Santuari de Santa Maria de la Guardia a Sagàs (Cobra/ a peu); 2. Del moll de Vilalta al cobert de Puigcercós(Cobra/ a peu); 3. De Sant Maurici de la Quar al monestir de la Portella(Cobra/ a peu); 4. Del Guixeró a Gironella (cobra); 5. Pel pla de Montclar (a peu); 6. De Viver a Montmajor (cobra); 7. De Gironella a Aviá (cobra); 8. De Guardiola del Berguedà a Sant Julià de Cerdanyola (cobra); 9. De Sant Jaume de Frontanyà al cim dels rasos de Tubau (a peu); 10. De la Casanova de les Garrigues a l'antic poble de Peguera (a peu); 11. De Figola a Vallcebre (cobra); 12. De Bega a Gisclareny (cobra); 13. De Castellar de n'Hug al coll de la Creuta (cobra) i 14. De Gisclareny a coll de Pendís (a peu).

European Datum 1950 UTM FUS 31

E. 1:150.000

CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ

Desembre de 2006

Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge
Josep Gordi i Albert Alberti

Consell Comarcal del Berguedà

Mapa 11. Miradors

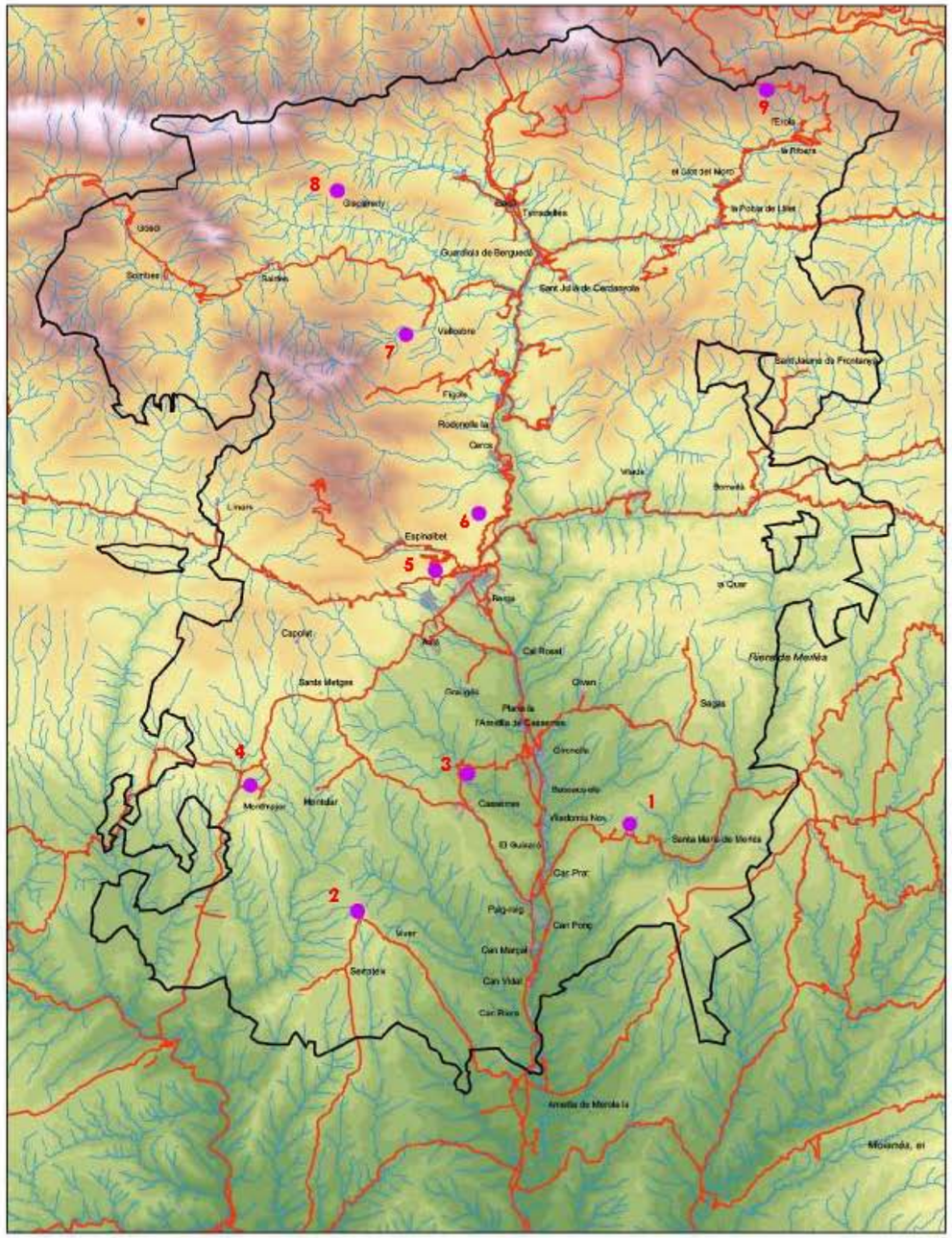

● Miradors

1. Santuari de Santa Maria de la Guardia; 2. Montbordó, al peu de la VB-4253 entre Viver i Serrateix; 3. Mare de Deu de l'Antiguitat a Caserres; 4. La torre a Montmajor; 5. Santuari de Queralt; 6. Mirador de la Figuerassa; 7. Mirador de Vallcebre; 8. Poble de Gisclareny i 9. Coll de la Creuta

European Datum 1950 UTM FUS 31

E. 1:150.000

CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ

Desembre de 2006

Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge
Josep Gordi i Albert Alberti

Consell Comarcal del Berguedà

PROGRAMA 11.

Creació d'una xarxa de punts d'aturada al costat de les carreteres pensada per gaudir del paisatge

Situació actual

El Berguedà té una important xarxa de carreteres que permet recorreguda en tots sentits. Per aquesta xarxa circulen anualment milers de persones que contemplen la comarca des la finestra del seu cotxe. Caldria facilitar a aquests milers de famílies una xarxa de punts on aturar-se i gaudir del paisatge.

Línies d'actuació

11.1 Crear una xarxa de punts d'aturada al costat de les carreteres

Definició: Establir un conjunt d'àrees a peu de carretera que permetin aparcar com a màxim entre 5 i 10 cotxes correctament i que , a la vegada, tinguin un mirador sobre el paisatge que estigui acompanyat per un parell de taules que ajudin a conèixer el paisatge (taula de topònims) i a interpretar-lo (taula d'evolució i interpretació del paisatge

Agents implicats

Consell Comarcal del Berguedà, ajuntaments del Berguedà i Àrea de Carreteres de la Diputació de Barcelona.

Mapa 12. Proposta de creació d'una xarxa de punts d'aturada a les carreteres del Berguedà

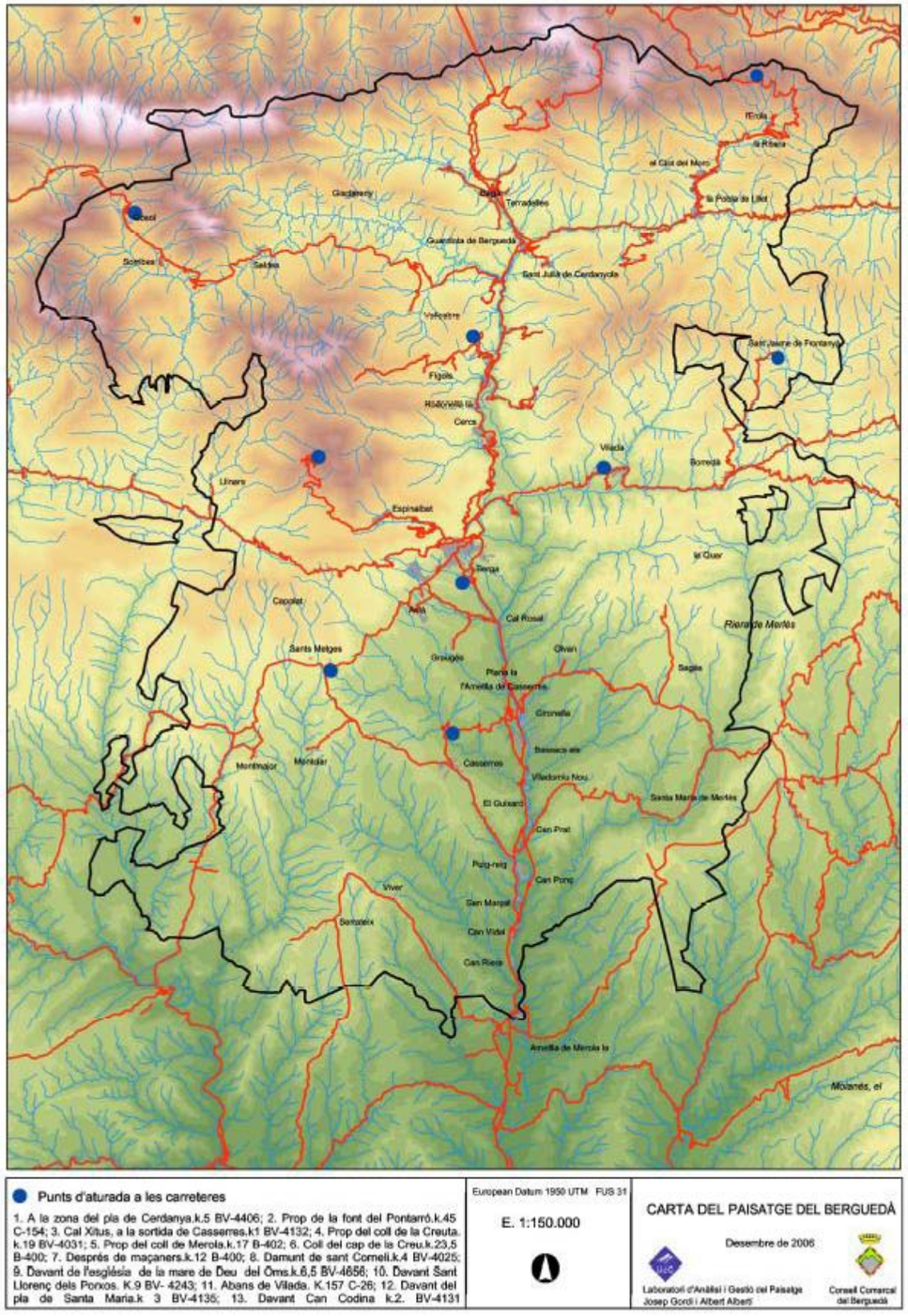

3. ELS PROGRAMES DE GESTIÓ DELS PAISATGES URBANS I PERIURBANS DEL BERGUEDÀ

III.- PROGRAMES DE GESTIÓ DELS PAISATGES URBANS I PERIURBANS DEL BERGUEDÀ

En el Document de Diagnosi dels Paisatges del Berguedà s'apuntaven les dinàmiques i les tendències i reptes que afecten als paisatges del Berguedà, per tant, els Programes de Gestió dels Paisatges Urbans i Periurbans han de tenir com a referència els principals criteris relacionats en el citat document.

També, a partir de l'elaboració del Document d'Objectius de Qualitat Paisatgística, cal tenir en compte els principis, estratègies i criteris que se'n deriven dels objectius enunciats.

A continuació presentem els programes que incideixen en la gestió futura dels paisatges urbans i periurbans de la comarca del Berguedà. L'esquema que seguirà cada programa serà el següent:

1. Situació actual
1. Línies d'actuació
2. Agents implicats

A. PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS NUCLIS URBANS EXISTENTS

PROGRAMA 1.

Llançament d'una campanya de protecció i millora del paisatge urbà entesa com un instrument eficaç de política de gestió del paisatge.

Situació actual

Actualment les diferents campanyes de promoció de la comarca o de les diferents ciutats i pobles del Berguedà no adopten el paisatge com l'element transversal, conductor i vertebrador que comuniqui al hora una imatge de millora de la qualitat de l'entorn i de les condicions de vida de les persones, i que incentivin i sedueixin als ciutadans en la conservació, millora i dinamització del seu paisatge urbà més quotidià.

Línies d'actuació

1.1 Llançament de campanyes de protecció i millora del paisatge urbà als municipis del Berguedà.

Definició: Convindria iniciar campanyes de producte que estimulin i incitin a fer diferents programes per la protecció i millora del paisatge urbà a les diferents ciutats i pobles del Berguedà.

Una campanya de paisatge urbà suscita majoritàriament l'adhesió dels ciutadans, ja que implica un compromís públic per obtenir un producte que multiplica per molt una inversió municipal mínima i alhora incrementa el valor patrimonial dels edificis als seus propietaris.

Una campanya de paisatge urbà és, en primer lloc, una campanya d'imatge. Potser la part més complicada de l'engegada d'una campanya de paisatge és trobar un eslògan engrescador que qpropi la campanya als ciutadans i que, un cop divulgat i acceptat per aquests, adquireixi carta de naturalesa i un valor propi de mercat que el faci susceptible de representar la ciutat o el poble

renovat, de manera que la divulgació del seu ús serveixi per engrescar les empreses a participar a la campanya.
Un eslògan oficialista de l'estil de " Campanya per a la protecció i millora del paisatge urbà", no és la millor manera de connectar amb els ciutadans.

Triar un eslògan que tingui grapa popular és fonamental. Perquè una campanya arribi als ciutadans, cal esmerçar recursos a fer-la conèixer. La publicitat, en moltes formes i maneres, no necessàriament gaire costoses, és imprescindible.

Aquesta publicitat es justificarà sempre com una inversió que, a part de donar els dividens polítics que s'esperen d'una campanya d'imatge, generarà la demanda d'actuacions de millora per part dels ciutadans i, a la llarga, acumularà un valor positiu de reconeixement i acceptació amb el qual serà més fàcil aconseguir la participació dels patrocinadors; i aquests, a la proposta de restaurar per exemple un monument, podran acumular la de participar – i fer-se'n socis- en una campanya a bastament coneguda i d'un perfil molt positiu.

Així doncs, el primer repte, i no és fàcil, és trobar un bon eslògan.

És clar que el fet de trobar un bon eslògan i un logotip excel.lent, tot i ser molt important, no és suficient.

1.2 Concebre la campanya com un instrument integrador de la política de paisatge urbà del municipi.

Definició: La campanya s'ha d'entendre com un instrument integrador de la política del paisatge urbà del municipi. En aquest sentit, ha de servir per:

a) Donar a conèixer els programes perquè els ciutadans sàpiguen els ajuts que poden sol.licitar
b) Promoure la idea de la millora de la ciutat o poble lligada a la difusió d'un lema que la representi.
c) Cridar l'atenció dels mitjans de comunicació i aconseguir la implicació d'aquests en el projecte.

El paisatge urbà està compost, en bona part, per un conjunt d'elements, bàsicament lligats a l'activitat privada. La conservació d'aquest paisatge depèn de decisions individuals, no sempre fàcilment motivables.

L'estat de manteniment d'aquest paisatge i, en particular, de les façanes, incideix directament en la percepció de la ciutat i en la seva imatge. Però, no és només una qüestió d'estètica, sinó també una qüestió d'habitabilitat i de seguretat: els despreniments d'elements de façanes i terrats provoquen greus accidents que es podrien haver previst fomentant la normalització de la cultura del manteniment dels edificis.

Està demostrat que la manca de control o d'assessorament a les actuacions privades genera intervencions no adequades que posen en perill la qualitat paisatgística i patrimonial de la ciutat o poble.

1,3 Aconseguir la complicitat de la societat civil pel paisatge urbà.

Definició: El model que la Carta del Paisatge del Berguedà proposa tracta, simplement, d'establir sinèrgies i traçar camins en els quals ciutadans, empreses i Administració puguin evolucionar, sense perdre la seva personalitat i mantenint els seus signes d'identitat.

Qualsevol impuls en aquesta direcció contribuirà a fixar el concepte de paisatge urbà, al qual, se li ha de reconèixer un caràcter de bé col.lectiu i se l'ha d'enriquir, fent que no quedi restringit a conceptualitzacions exclusivament arquitectòniques.

Hem d'insistir en la idea bàsica que el paisatge urbà, de titularitat privada, és dipositari d'un valor col.lectiu, que admet la seva apropiació per part de tots els ciutadans sense perdre el seu caràcter privat.

Aquesta característica justifica la intervenció pública per la via de l'estímul, la subvenció i el pacte, en reconeixement dels valors socials que incorpora el paisatge urbà de propietat privada.

A curt termini, una política de paisatge hauria d'aconseguir:

1. Crear una cultura del manteniment, que acabi per afavorir una inèrcia continuada de comportaments orientats a la conservació del patrimoni i del paisatge, de manera que les grans accions de rehabilitació es puguin espaiar en el temps i siguin menys oneroses.

2. Conscienciar els ciutadans, per mitjà de la potenciació de la imatge de la ciutat i de l'orgull ciutadà, de la importància de la civilitat i del respecte al paisatge urbà d'acord amb les normes més elementals d'urbanitat.

Cal també garantir un correcte nivell tècnic en les actuacions privades, emfatitzant la qualitat de les obres. Aquesta ha de ser la finalitat de la política de subvencions.

Llançar una campanya comporta avançar en la cultura del manteniment, però representa també consolidar una estructura professional, empresarial i d'ocupació al voltant dels sectors d'activitat econòmica lligats a les actuacions de millora del paisatge.

1,4 Crear un comissionat d'alcaldia o una Agència del paisatge urbà.

Definició: Engegar una programa de paisatge urbà, depèn, de les persones i, definitivament, dels recursos de personal, organitzatius i econòmics que es posin al servei del projecte.

Cal crear, si més no, un comissionat de l'alcaldia que en tingui la competència i en gestioni els recursos. No es tracta d'atribuir-se la competència d'altres departaments; és una gestió nova, referida al paisatge urbà, en totes aquelles activitats que tenen lloc quan el sector privat i el sector públic col.laboren per fer les coses conjuntament.

Crear una Agència del paisatge urbà requereix una forma administrativa que només es idònia en aquelles ciutats amb més població de la comarca. Aquesta Agència podria ocupar-se de la gestió administrativa, tècnica i de tramitació de pagaments de la campanya; de la gestió del patrocini, amb una bona relació amb la premsa i un servei competent de relacions externes, i també de la gestió i el control de la publicitat exterior.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les associacions de comerciants, les associacions de veïns, els mitjans de comunicació, les empreses patrocinadores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 2.

Implementar una línia d'ajuts i subvencions als ciutadans perquè puguin actuar en el manteniment i millora del paisatge urbà.

Situació actual

Els actuals ajuts i subvencions destinats als ciutadans perquè puguin actuar en el manteniment i millora del paisatge urbà de les ciutats i pobles del Berguedà és clarament insuficient.

Línies d'actuació

2.1 Creació d'una normativa per regular el procediment de concessió als ciutadans dels ajuts i subvencions.

Definició: La campanya hauria de proposar donar ajuts als ciutadans perquè aquests puguin actuar en el manteniment i la millora del paisatge urbà. Aquests ajuts es nodririen – encara que no exclusivament – de fons públics.

Caldrà establir un procediment que reguli els ajuts i faci inviables les arbitrarietats. La millor fórmula és crear una normativa que estableixi els ajuts i les condicions i que sigui aprovada pels òrgans de govern municipal, si pot ser per unanimitat. Un procediment anual que ha de tenir la seva correspondència en el pressupost de transferències (capítol IV).

El procediment pot ser aprovat per un simple decret de l'alcaldia, encara que pot resultar aconsellable sotmetre'l a l'aprovació del ple municipal, per aconseguir la conformitat de tots els

partits politics, de manera que la Campanya es converteixi en un projecte de ciutat i que aquesta qualificació estalviï posteriors problemes en el seu desenvolupament.
És bàsic per altra banda, establir la quantia dels ajuts, però no ho és menys fixar quin serà l'àmbit de les actuacions.

Una primera decisió afecta l'àmbit territorial: el centre antic de la ciutat?, tota la ciutat o poble?, Només els edificis catalogat?. Aquesta decisió, a mitjà termini té una repercussió evident en el pressupost, però també en l'acceptació per part de tots els ciutadans.

Quan es tracti solament de recuperar la imatge històrica del patrimoni, la proposta serà més restrictiva; mentre que si el que preval, al costat de la bellesa, és estendre la cultura del manteniment i eliminar el risc de desprendiments, s'haurà d'anar indefectiblement a una campanya de tota la ciutat o poble, que sempre serà més participativa pel fet de tenir caràcter general.

La segona qüestió, amb relació a l'àmbit, fa referència a l'ús dels edificis que ho poden sol.licitar. Tant es podem limitar als edificis d'habitatges, excloent-ne les oficines, els usos comercials i industrials i fins i tot els equipaments, com es pot adoptar fórmules mixtes en funció de la naturalesa i els objectius de cada programa.

Una limitació, per exemple, als edificis privats d'habitatges, feta amb caràcter general, haurà de considerar forçosament una excepció, si s'engega un programa dedicat a estimular l'adequació de la retolació comercial i l'aspecte exterior de les botigues o un programa de supressió de barreres arquitectòniques, adreçat a establiments de concurrència pública.

Una última opinió en aquets tema es refereix a la possibilitat d'excloure dels ajuts les promocions immobiliàries de rehabilitació o les que impliquin un canvi d'ús, o les que aconsegueixin ingressos mitjançant l'exhibició de publicitat a les lones d'obres.

Un tercer factor a decidir és si s'ajuda a tothom o s'exclouen les persones que tinguin un nivell de renda superior a una determinada quantitat – o, plantejar d'una altra manera, si s'ajuda més a qui té menys. Aquesta qüestió és delicada, i pot comprometre l'èxit de la campanya. És evident que, si s'ajuda més els qui tenen menys, el pressupost que s'haurà de preveure serà molt baix, ja que no entrarà mai en les prioritats de la gent amb pocs recursos la renovació de l'exterior de l'edifici. Una altra cosa és si parlem de programes de rehabilitació integral, en què s'actua per habitatges i no per edificis, i el benefici que obté el ciutadà és exclusivament privat.

A banda de la complicació que genera la consideració dels nivells de renda en la tramitació de l'expedient i en la presa de decisions en el cas de comunitats de propietaris, sembla que hi ha prou arguments de tipus social i comunitari per recomanar que les campanyes de rehabilitació d'exteriors no tinguin en compte aquest factor.

2.2 Implementació d'ajuts econòmics a través d' excepcions fiscals i subvencions.

Definició: Un cop presa la decisió que correspongui pel que fa a l'àmbit, cal plantejar-se l'abast dels ajuts econòmics. Pel que fa a això, podem distingir entre exempcions i subvencions (incloses les bonificacions).

Un primer concepte hauria de ser que ningú que fa aquests tipus d'obra de millora de paisatge, a la qual se li reconeix un valor social comunitari, no hauria de pagar impostos ni taxes per fer-ho.
En l'ordenament fiscal espanyol, habitualment, quan es demana llicència d'obres, cal pagar uns quants tributs, com ara la taxa per a la utilització privada del domini públic, la taxa dels serveis urbanístics (drets de llicència) i l'impost sobre construccions instal.lacions i obres.

Lamentablement a partir de al Llei d'Hisendes Locals de 1990 no es factible que la Campanya reconegui una exempció sobre aquests tributs, ni tant sols una exempció transitòria de l'impost sobre béns immobles (IBI) o de l'impost sobre activitats econòmiques (IAE). Només es pot eximir el pagament de la taxa per la utilització privada del domini públic i considerar bonificacions sobre la taxa de la llicència d'obres. L'avantatge d'un sistema d'ajuts basat en les exempcions és la simplificació de la gestió i el fet de fer innecessari preveure amb anticipació una partida de transferències per pagar les subvencions.

Si es vol mantenir el principi que qui faci obres, com a mínim, tindrà l'avantatge que no haurà de pagar impostos, cal recórrer a la figura de la "subvenció per igual import", que, per un valor equivalent a les quantitats satisfetes en concepte de tributs a l'Ajuntament en el moment de començar les obres, li serà retornat en el moment d'acabar-les. Això només si les ha fet correctament, tant des del punt de vista tècnic com del respecte a les ordenances municipals.

Això que en principi sembla un inconvenient, dóna una eina magnifica per controlar la qualitat de les obres, supeditant el retorn dels impostos a la correcta execució dels treballs. Si no fos així, si s'hagués aplicat automàticament l'exempció o bonificació en el mateix moment de demanar la llicència d'obres o l'assabentat, es podria donar el cas d'una obra realitzada incorrectament, comportaria la feina feixuga d'haver de reclamar el pagament dels tributs eximits. D'altra banda, és també cert que, sent el mateix en termes econòmics, no és el mateix en termes psicològics " el fet de no haver de pagar" (amb un simple segell estampat a la sol.licitud que digui "exempt"), que el fet que et retornin posteriorment una quantitat amb la qual potser no contaves.

Els ajuts econòmics es poden limitar al simple fet de no haver de pagar impostos, o poden preveure, també la possibilitat d'una subvenció, de la quantia que es consideri oportuna, que pot anar variant en el temps, ajustant-se a l'oferta i la demanda. En aquest segon cas, la subvenció té el sentit d'estimular les obres que, des del punt de vista públic, interessin més a la ciutat o al poble. A més subvenció, més estímul i més possibilitats que els tècnics que fan el seguiment de les obres puguin exigir una major qualitat.

En el cas que es decideixi afegir una subvenció extra a la que correspondria per "l'exempció" dels tributs, caldria prendre una segona decisió, no sols pel que fa a l'import, sinó també a la formula de calcular aquesta subvenció. Hi ha dos camins: l'un és aplicar-hi un percentatge, en funció del cost de les obres; i l'altre, calcular la subvenció en funció d'una fórmula polinòmica que no tingui en compte el pressupost de les obres, sinó la feina duta a terme. El primer cas té poca complicació: un cop conegut el pressupost, s'hi aplica un percentatge i es procedeix al pagament si l'obra ha estat executada correctament. Es pot fixar un límit màxim per no tenir sorpreses, i cal controlar la correcció del pressupost. Pel que fa a això, és convenient referir-se al pressupost declarat a la sol.licitud de la llicència, que sol ser més baix que el real. També es poden fixar quins són els treballs que entren en el que podríem dir-ne el "pressupost protegible" sobre el qual s'aplicaria el percentatge, o bé establir un barem de preus màxims, relacionats amb els de l'ITEC o qualsevol altra referència.

L'alternativa d'utilitzar una fórmula polinòmica, en determinats programes, té una sèrie d'avantatges. Aquest sistema, permet despreocupar-se del pressupost i considerar individualment les tasques realitzades.

El procediment ha d'establir també les condicions, del compliment de les quals neix el dret a percebre les subvencions. Una part important d'aquestes hauran de venir referides a la preservació dels valors paisatgístics en els elements objecte d'intervenció, però cal no oblidar les que atenen al règim general de concessió de les subvencions; estar al corrent del pagament de les obligacions fiscals amb el municipi i amb la Hisenda pública, en general, i també amb la Seguretat Social; si escau, no incórrer en les causes d'incompatibilitat previstes per al personal al servei de les administracions públiques, etc.

Altres condicions, no menys importants, són les del compliment de terminis. Convé fixar uns terminis de temps màxim per a cadascuna de les fases del procés. Un temps per iniciar les obres des que es té llicència, un temps màxim d'execució dels treballs, de presentació dels comunicats d'inici i d'acabament d'obres, etc. Encara que sempre és possible la pròrroga d'aquests terminis per circumstàncies excepcionals, és molt bo tenir-los per tal d'anar depurant els expedients i tractar d'ajustar-se a les disponibilitats pressupostàries, que són limitades i anuals.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les associacions de comerciants, les associacions de veïns, els mitjans de comunicació, les empreses patrocinadores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 3.

Cercar el patrocini de les empreses i de les entitats financeres per l'execució de les polítiques de millora del paisatge urbà

Situació actual

A la comarca del Berguedà, la dinamització de la gestió del paisatge urbà mitjançant patrocini de les empreses està en una fase molt incipient.

Línies d'actuació

3.1 Implicar a la iniciativa privada en la rehabilitació i dinamització del paisatge urbà.

Definició: L'aposta per que la iniciativa privada i les empreses valorin el fet d'implicar-se en un projecte d'endreça, renovació i revitalització de les ciutats i pobles del Berguedà es més important que no el fet concret de participar en la rehabilitació d'una església o el manteniment d'un espai lliure o jardí (que també).

La transcendència de la Carta del Paisatge del Berguedà rau més en que la societat civil i les empreses es facin còmplices d'unes polítiques de paisatge que aposten per unes ciutats i pobles dinàmics i amb qualitat de vida, on els ciutadans, que també son consumidors, estan implicats majoritàriament.

L'empresa ha de saber que el ciutadà, que fa un esforç per mantenir en condicions la façana de casa seva, veurà amb simpatia que una empresa aposti pel mateix projecte. En acceptar el patrocini d'un element concret, l'empresa passa a formar part d'una campanya de paisatge i d'una imatge positiva de la ciutat o poble. El patrimoni acumulat de difusió i coneixement d'aquesta imatge passa a ser també el seu patrimoni.

La política de patrocini no ha de pretendre solament rehabilitar els llocs més emblemàtics, sinó donar sortida també a un seguit de petits projectes que permetin la col.laboració de totes les empreses, des de les més grans a les més petites.

3.2 Estimular les diferents formes de patrocini respecte a la millora del paisatge urbà

Podem distingir dins aquesta línia d'actuació:

a) El patrocini del patrimoni arquitectònic

Si es consolida una imatge positiva respecte al paisatge urbà en què estigui interessada una gran majoria de la població, implicada directament amb la campanya el patrocinador potencial s'assegura una repercussió positiva en termes d'identitat corporativa, associada a operacions de prestigi amb indubtables possibilitats de comunicació, basades en l'interès que el procés de restauració ha anat creant entre la ciutadania i els mitjans d'informació, en relació amb el patrimoni arquitectònic.

b) El patrocini publicitari

Estretament relacionat amb l'ús del paisatge urbà, hi ha una altra possibilitat específica de patrocini, basada en la utilització de la publicitat exterior com a contrapartida única.

Les tanques, lluminosos, rètols comercials amb publicitat, mobiliari urbà incorporat a parades d'autobusos, i d'altres son suport de publicitat a les ciutats i pobles de la comarca. La proliferació d'aquests suports de manera desordenada i caòtica és un dels majors problemes del paisatge.

Per altra banda apareix un nou suport consistent en les lones d'obra com a suport publicitari. A primera vista, no sembla greu que, mentre durin les obres, determinades façanes ben situades puguin incorporar un ús publicitari. Els veïns es poden beneficiar d'un pacte amb els anunciants, que els garanteixen uns ingressos que minorin el cost de les obres. No obstant això, la càrrega publicitària que suporta qualsevol ciutat (menys els pobles) fa que l'Ajuntament, abans d'autoritzar aquests tipus d'usos, hauria de garantir que, a més de propiciar la rehabilitació d'una façana concreta, representi un guany per al paisatge de la ciutat. L'aprofitament comercial del paisatge per interessos particulars hauria de revertir en una millora de l'entorn col.lectiu mitjançant una acció de patrocini pactada amb l'anunciant. Aquestes accions de "compensació paisatgística" haurien de venir recollides a traves d'una ordenança del paisatge.

3.3 Signar protocols i convenis de patrocini amb les empreses i les entitats financeres per a la rehabilitació i dinamització del paisatge urbà.

És convenient formalitzar l'acord, un cop s'arribi a la concreció de les contrapartides entre l'Ajuntament i la empresa que vol apostar per un programa o projecte de paisatge.

Els tràmits que la reglamentació exigeix per formalitzar un conveni, són normalment d'una certa complexitat. Una forma de simplificar és tenir en compte que els acords de patrocini suposen l'acceptació d'aportacions de particulars destinades a la millora dels paisatge i el patrimoni, tant públic com privat, però en cap cas no impliquen compromisos municipals fora

de que es preveu en els pressupostos, atès que les contrapartides es basen fonamentalment en prestacions de prestigi i notorietat. L'acceptació d'aquesta premissa agilitza notablement el tràmit, això sí, amb el compromís que els acords siguin públics, requisit que es pot complir a bastament repartint el seu text a la premsa i als grups municipals. Als mers efectes de diferenciar aquests convenis dels convenis habituals, se'n pot dir "protocols d'acord".

Una situació diferent es planteja amb relació als convenis d'autorització d'un ús excepcional del paisatge amb un aprofitament comercial publicitari. Aquests convenis, com també la seva tramitació simplificada, poden venir regulats per una Ordenança municipal específica.

Quan la negociació es prevegi que ha de ser complexa, amb la finalitat de lligar els principis d'acord, sense compromís es pot recórrer a redactar una compareixença, per la qual el futur patrocinador compareix davant l'Ajuntament i manifesta el seu interès per un projecte concret, demanant que se li doni temps per madurar la decisió i que en aquest termini l'Ajuntament no iniciï converses amb altres possibles espònsors per aquest mateix tema.
Pot ser que alguns acords de caràcter més limitat no siguin objecte d'un protocol i quedin reflectits en un simple intercanvi d'escrits. En aquests casos, és convenient anar incorporant aquestes petites col.laboracions al que podríem anomenar un "protocol d'ordre", que cada cert temps vagi acumulant aquestes prestacions i que acabi signat per les autoritats competents, enviant una còpia als col.laboradors com a mostra de reconeixement i agraïment.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà , les entitats financeres , les empreses patrocinadores i els propietaris privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les associacions de comerciants, les associacions de veïns, els mitjans de comunicació, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 4.

Rehabilitació de façanes, terrats i cobertes dels edificis.

Situació actual

La rehabilitació de façanes, terrats i cobertes en algunes zones es fa imprescindible per recuperar la imatge dels nuclis històrics de les ciutats i pobles del Berguedà.

Línies d'actuació

4.1 Rehabilitar les façanes dels edificis.

Definició: Les tasques que caldria incloure en aquest programa de rehabilitació de façanes són les següents:

1. Eliminació prèvia de la brutícia superficial de la façana
2. Restauració de les parts d'obra en mal estat
3. Reestucament o decapatge de la totalitat de la façana
4. Neteja de les parts de pedra
5. Restauració d'elements o tractaments ornamentals
6. Reconstrucció o restitució d'elements deteriorats o desapareguts.
7. Pintura dels arrebossats de l'edifici.
8. Neteja i tractament adequat dels paraments ceràmics.
9. Neteja d'esgrafiats
10. Neteja i restauració dels elements de tancaments.
11. Homogeneïtzació dels elements de tancament.
12. Recuperació de la serralleria i elements metàl.lics
13. Substitució i adequació de rètols a la normativa
14. Reconducció o eliminació de condicionadors d'aire.
15. Reconducció d'alarmes
16. Eliminació d'elements obsolets o distorsionadors

Autor: Albert Cortina 2007

4.2 Rehabilitar els terrats i les cobertes dels edificis.

Definició: Els terrats no formen la cara de la ciutat o el poble, però assegurar-ne el manteniment és essencial per a la bona conservació de l'edifici. A mesura que les escales van ser desplaçades pels ascensors a la ciutat, els terrats van ser substituïts per inhòspites superfícies plenes de bardisses i tancades amb clau, sense cap aptra funció que la seva desolació d'antenes, canonades i cubells oxidats.

És per això que, en el cas dels terrats i cobertes, a més de tasques de rehabilitació i millora caldria incorporar actuacions de recol.locació o ordenació dels elements obsolets o perillosos i de les antenes existents.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses patrocinadores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 5.

Agençament de parets mitgeres

Situació actual

És habitual que com a conseqüència dels canvis de les regulacions urbanístiques, pel que fa a la façana dels edificis, o per l'obertura de vials que deixen al descobert mitgeres abans ocultes i que ara prenen la funció d'una façana, ens trobem amb una gran quantitat de parets laterals al descobert "consolidades", en el sentit que no hi haurà, tard o d'hora, una nova construcció que les oculti. Constitueixen les "mitgeres vistes" o "façanes cegues", que tan mal efecte tenen sobre la percepció de la ciutat o el poble.

Línies d'actuació

5.1 Agençar les parets mitgeres per tal de resoldre els problemes d'humitats i de distorsió estètica amb el paisatge urbà que envolta l'edifici.

Definició: La recuperació de la pell de l'edifici no queda completa sense actuar sobre les parets mitgeres.

Aquest programa es proposa la resolució d'aquelles restes d'incoherències de períodes anteriors, que comprometen la imatge de la ciutat, però que també són causa, en moltes ocasions, d'humitats i malformacions a l'edifici.

Es tracta, doncs, de resoldre una doble problemàtica: visual i d'insuficient aïllament.

En molts casos la problemàtica visual s'agreuja en servir la mitgera com a suport per a tanques publicitàries, que si bé tractades ordenadament poden contribuir a la solució del problema, el més habitual és que la seva presència accentuï els efectes distorsionadors de la mitgera en qüestió.

L'engegada d'aquest programa presenta a vegades més dificultats que no pas la dels programes de façanes i terrats. D'una banda, ens trobem amb els problemes derivats d'una manca de conscienciació social pel que fa als costos de la rehabilitació. És habitual que, quan algú proposa l'arranjament d'una mitgera, sigui exclusivament per resoldre problemes d'humitats, i que la solució consisteixi a col.locar una aplacats pluvials, que encara fan més malbé l'estètica de l'edifici i que no són acceptables des del punt de vista d'un paisatge urbà equilibrat. És un fet, però que aquest sol.lució és molt més econòmica que no pas l'opció arquitectònica d'igualar la mitgera amb la textura de la façana. A això s'afegeix una problemàtica de gestió: per restaurar mitgeres cal assolir l'acord d'uns quants veïns i de la propietat confrontant – predi adjacent-, la qual cosa sovint complica l'actuació.

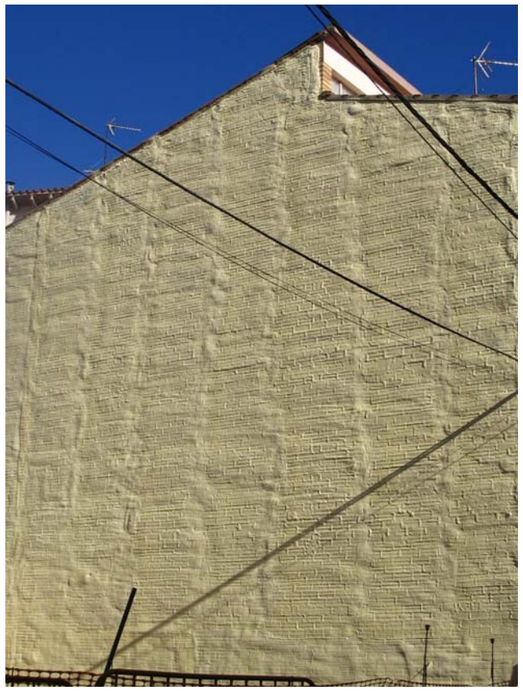

Autor: Albert Cortina 2007

5.2 Recobrir amb elements vegetals les mitgeres

Definició: Dins les diferents formes tècniques de tractament de mitgeres, caldria incentivar aquelles que opten per una solució de recobriment vegetal.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses promotores i constructores, les associacions de veïns, els tècnics, els diferents professionals.

PROGRAMA 6.

Renovació de la imatge exterior dels establiments comercials

Situació actual

És freqüent que, en ciutats i pobles que cuiden molt l'arquitectura, ens trobem amb un seguit de rètols comercials de mala qualitat gràfica i amb una barreja d'estils extraordinària, autistes completament de l'edifici, amb el qual formen un batibull visual. De vegades no són només els rètols, sinó també els aparadors, tendals, marquesines i elements afegits, suposadament decoratius, que basculen sobre l'espai públic, els responsables de greus efectes distorsionadors sobre el paisatge.

Durant anys, la tendència imperant ha consistit a creure que, com més grans i més lluminós sigui un rètol, més clients atreu. No cal dir que la nova sensibilitat de la gent pel paisatge fa que això no sigui pas així. L'alteració de la composició arquitectònica amb afanys publicitaris provoca més aviat rebuig dels ciutadans.

Línies d'actuació

6.1 Conscienciació de la necessitat d'ordenar la imatge exterior dels establiments comercials

Definició: Les ciutats son més vives gràcies als aparadors de les botigues. L'aspecte del comerç és la targeta de presentació de la ciutat o del poble i és per això que en una campanya de paisatge urbà no pot faltar aquest programa d'endreçament de comerços.

El rètol, com també la resta d'elements externs de l'establiment, ha d'adequar-se a l'edifici que l'acull. En aquest casos, la campanya pot tenir un programa que subvencioni, amb un percentatge determinat del cost, la reconducció de l'aspecte exterior dels establiments comercials, encara que referit, únicament, a les partides que afecten la presentació exterior de la botiga.

Autor: Albert Cortina 2007

6.2 Aprovació d'una normativa que fixi les condicions dels identificadors de les botigues

Definició: Per al bon funcionament del programa, cal que, prèviament, s'aprovi una normativa que fixi les condicions dels identificadors de les botigues. La norma pot preveure un temps d'adaptació, i la subvenció pot anar graduada de més a menys, a mesura que es vagi exhaurint el termini.

Per a botigues amb valor de catàleg, cal preveure, a més, una subvenció per a la preservació o recuperació d'aquests valors, tenint en compte que hi ha la possibilitat d'eximir-les del compliment de la norma general, en funció de la seva importància patrimonial. Es pot donar els cas que, emparats en una normativa municipal, determinats antiquaris o brocanters ofereixin desmuntar i portar gratuïtament a l'abocador rètols de notable valor artístic, que després venen al mercats de brocanters.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els comerciants.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), la Cambra de Comerç, els Col·legis professionals (d'Arquitectes, de Farmacèutics, etc.), les associacions de comerciants, les associacions de veïns, les empreses promotores i constructores, les empreses de publicitat, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 7.

Endreçament d'espais lliures d'ús privat i transparència visual de tanques opaques

Situació actual

A ningú no se li escapa que són nombrosos els espais de titularitat privada corresponents a patis interiors de conjunts edificats o que envolten edificacions, ique, en molts casos, presenten un estat d'abandó preocupant, sense higiene i sense que se'ls doni cap ús.

Línies d'actuació

7.1 Conscienciació de la necessitat d'endreçar els jardins de titularitat privada

Definició: En una ciutat o poble, els espais enjardinats,encara que siguin d'ús privat, tenen un valor extraordinari per al conjunt de la comunitat ja que asseguren la transparència i la seva ventilació. Cal tenir present que, generalment, el tractament d'aquests espais interiors comporta un remodelatge de la superfície que pot implicar supressió de cobertes, impermeabilització o reforços estructurals, amb un cost elevat que els fan de difícil gestió. Cal conscienciar als ciutadans de la necessitat d'endreçar aquests jardins i espais lliures privats o mancomunats.

Autor: Albert Cortina 2007

7.2 Establir les condicions per tal que els propietaris rebin l'ajut o subvenció per millorar els espais lliures d'ús privat.

Definició: La subvenció de la campanya pot estimular els propietaris a dignificar aquests espais o a fer-los visibles des de la via pública o des dels habitatges veïns, substituint els tancaments opacs per altres de transparents, com per exemple reixes.

Cal que cada municipi, en funció de les seves característiques que li siguin pròpies, hi posi les seves condicions.

En principi és important que la superfície que cal tractar tingui una certa dimensió, que es faci assequible a l'ús públic, semipúblic o visual, i que el percentatge de subvenció es calculi sobre un límit màxim de diners per metre quadrat.

En superfícies destinades a l'ús privat comunitari, es pot preveure una subvenció, que en principi hauria d'estar limitada al cost de les plantes i elements vegetals de caràcter fix incorporats a aquests espais. Les condicions serien que els espais no haguessin estat mai enjardinats, que l'enjardinament es faci amb plantes autòctones, i que incorpori un sistema de reg automàtizat, gota a gota o alimentat per aigües no tractades.

És bo que aquesta subvenció sigui per una sola vegada i comporti el compromís del manteniment per part dels beneficiaris.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses de jardineria, vivers i paisatgisme de jardins,les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 8.

Adequació al paisatge urbà dels elements d'aïllament tèrmic i acústic.

Situació actual

El exercici de certes activitats (forns de pa, cambres frigorífiques d'expenedors de peix o de carn, extractors, unitats condensadores i evaporadores, compressors o bombes de petits tallers o torres de refrigeració d'oficines), situades al costat de les activitats residencials, comporten la necessitat de projectes que cal integrar paisatgísticament.

També les activitats industrials que fa alguns anys estaven ben emplaçades en la zonificació que els corresponia i gairebé isolades d'habitatges, i ara es troben envoltades d'edificis i produeixen sorolls que enutgen els veïns. Son indústries que generen involuntàriament molèsties dins la ciutat.

Línies d'actuació

8.1 Conscienciació a les activitats econòmiques i al veïns de la necessitat d'integrar paisatgísticament els elements d'aïllament tèrmic i acústic dels edificis.

Definició: L'actuació administrativa, dedicada a corregir els efectes de la contaminació acústica a la ciutat o al poble, es concreta habitualment en fórmules de política ambiental que incorporen mesures dissuasives o disciplinàries. No obstant, es poden articular també incentius per a accions d'insonorització d'activitats sorolloses que facin disminuir el soroll produït a la font o ajudant a la insonorització d'habitatges, davant del soroll ambiental, causat bàsicament pel trànsit de vehicles i que s'integrin paisatgísticament a l'entorn edificat.

8.2 Incentivar el fet que les activitats productores de sorolls i vibracions adeqüin les seves instal.lacions tenint en compte criteris d'integració paisatgística.

Definició: Els projectes d'insonorització solen ser tècnicament complexos i econòmicament costosos. Es podria pensar doncs en una subvenció d'un tant per cent determinat, variable en funció del grau d'aïllament aconseguit, que haurà d'estar condicionada al fet que les obres no tinguin una repercussió negativa a l'exterior de l'edifici.

8.3 Incentivar el fet que els veïns segueixin criteris d'integració paisatgística en la instal.lació d'elements d'aïllament tèrmic i acústic dels buits arquitectònics existents en edificis privats.

Definició: Dins d'aquesta línia cal distingir dos àmbits d'actuació:

a) Quan l'actuació es limita a la substitució de vidres existents per d'altres d'un gruix superior i de millors característiques aïllants
b) Quan l'actuació comporta la nova instal·lació de fusteria o de dobles portes i finestres

En el primer cas, posada la condició que el nou vidre no canviï l'aspecte exterior de la façana per coloracions diferents, efectes mirall, etc, no cal ni exigir llicència d'obres; es pot fer habitatge per

habitatge, i la tramitació del pagament de la subvenció és molt senzilla, basada només en l'aportació de la factura.

Quan la col.locació del vidre nou impliqui el canvi de la fusteria, les condicions hauran de ser més estrictes, i caldrà exigir que el canvi afecti el conjunt de tots els habitatges, de manera que la composició resultant no perjudiqui la percepció visual de l'edifici i els cànons estètics de la façana.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà , els titulars d'activitats econòmiques i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les associacions de comerciants, les associacions de veïns, les empreses instal·ladores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 9.

Integració paisatgística dels elements per a la supressió de traves i barreres arquitectòniques.

Situació actual

L'esforç que la majoria d'Ajuntaments van fent en els darrers anys per tal d'eliminar les barreres arquitectòniques, rebaixant el nivell de les voravies, eliminant esglaons dels parcs, etc, es pot complementar amb una campanya que ajudi als ciutadans a eliminar aquestes barreres també als seus edificis.

Línies d'actuació

9.1 Integrar paisatgísticament els elements per a la supressió de barreres arquitectòniques en els espais públics.

Definició: El que caracteritza el paisatge urbà d'una ciutat o poble no es tant l'espai verd, com la quantitat i la qualitat de vida que la ciutat o el poble tenen. Els conceptes de paisatge i qualitat de vida estan fortament units, i per això és natural que els mecanismes que puguin engegar una campanya de paisatge urbà haurien d'aprofitar-se per desenvolupar programes d'ajuts al ciutadà que facin més còmode la seva vida a la ciutat o poble.

Cal que els ajuntaments continuïn amb l'esforç per eliminar les barreres arquitectòniques i integrant paisatgísticament els elements de senyalització, etc.

9.2 Integrar paisatgísticament els elements per a la supressió de barreres arquitectòniques en els edificis i establiments.

Definició: La eliminació de desnivells d'accés des del carrer als vestíbuls dels edificis i establiments, com també a les zones comunes o d'esbarjo, i la que afavoreix la mobilitat interior son part d'aquesta millora de la qualitat de vida i del paisatge.

Es pot considerar també la senyalització a l'exterior de l'edifici de les instal.lacions i serveis accessibles a les persones amb mobilitat reduïda.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà , els titulars d'activitats econòmiques i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les associacions de comerciants, les empreses, les associacions i fundacions de persones amb discapacitats, els mitjans de comunicació, les empreses patrocinadores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 10.

Substitució i unificació d'antenes de recepció de ràdio, televisió i telefonia mòbil.

Situació actual

Fa mal als ulls veure els terrats atapeïts amb una infinitat de ferros en diferents graus d'oxidació i deteriorament. En molts casos, formen part d'instal.lacions obsoletes que estan fora de servei que ningú no s'ha pres la molèstia de desmuntar. A sobre, cables i fixacions, desordenats sobre les façanes, contribueixen a deteriorar, encara més, la imatge dels edifici i del paisatge en general.

En aquesta època de desenvolupament vertiginós de les noves tecnologies, té un interès singular el tractament que la futura Ordenança del Paisatge pugui fer de les infraestructures de telecomunicació als edificis, que inclouen les antenes de recepció de tota mena, en especial les de recepció parabòlica de programes de televisió, i les instal·lacions per a la telefonia mòbil, telefonia via ràdio i altres serveis de telefonia pública.

Línies d'actuació

10.1 Integrar paisatgísticament les antenes en els terrats i els balcons dels edificis

Definició: Quan es comença a revaloritzar l'espai públic per mitjà de la rehabilitació dels edificis, es fa més evident el desgavell estètic que constitueixen els boscos d'antenes disperses sense ordre ni concert pels terrats i els balcons de la ciutat.

Recentment l'augment de l'oferta de canals de televisió via satèl·lit, amb la proliferació d'antenes parabòliques, crea una nova problemàtica, que el programa d'antenes pot ajudar a reduir.

Autor: Albert Cortina 2007

10.2 Unificar totes les antenes individuals d'un edifici en una de col·lectiva, situada al lloc que estigui més privat de vistes.

Definició: Per poder-se acollir als ajuts cal que hi hagi un mínim d'antenes individuals a unificar i que els edificis hagin estat construïts amb posterioritat al 1966, any a partir del qual la llei obligava a incorporar l'antena col.lectiva a les edificacions. El percentatge de subvenció s'hauria de condicionar al desmuntatge i l'enderroc d'instal·lacions anteriors obsoletes.

Autor: Albert Cortina 2007

10.3 Actuar disciplinàriament contra les antenes parabòliques situades als balcons i finestres.

Definició: Pel que fa a les antenes parabòliques, cal fer complir, mitjançant la disciplina urbanística, la normativa que prohibeix situar-les als balcons i finestres.

Alhora, es pot preveure un ajut d'un tant per cent del cost que li representi al particular la col·locació d'una única antena col·lectiva parabòlica. Actualment, el cost que haurà de satisfer el propietari és molt petit, atès que acostumen a fer-se càrrec les empreses emissores, especialment quan tenen un mínim de clients a l'edifici.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses emissores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

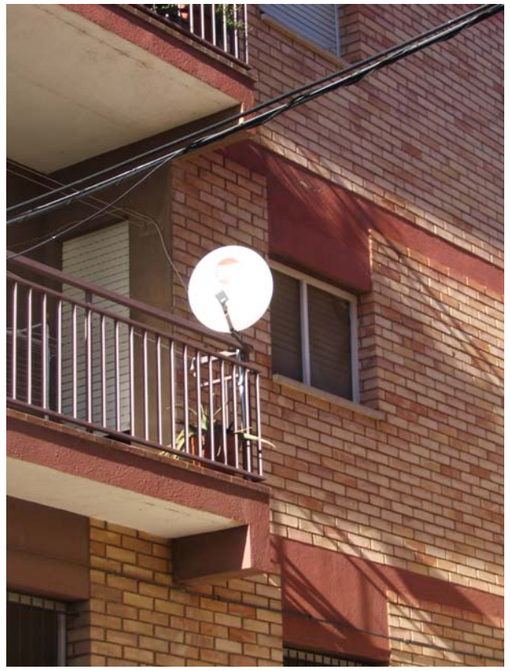

PROGRAMA 11.

Ordenació i recol.locació d'aparells d'aire condicionat

Situació actual

De la mateixa manera que les antenes, la manca de criteri moltes vegades per col.locar els aparells d'aire condicionat a l'exterior de l'edifici causa un impacte paisatgístic a l'harmonia del conjunt.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

11.1 Integrar paisatgísticament els aparells d'aire condicionat en els edificis.

Definició: Quan cal restaurar una façana, s'ha de reconsiderar l'emplaçament dels aparells d'aire condicionat de manera que perjudiqui al menys possible la fisonomia de l'edifici.

Es pot donar el cas, però, que els ciutadans que ja tenen un edifici en bones condicions de manteniment, sol.licitin un ajut per ordenar o recol.locar aparells o instal.lacions d'aire condicionat existents, tant per evitar molèsties a terceres persones, com per millorar la composició arquitectònica de la façana.

11.2 Redactar una normativa específica dins l'ordenança municipal corresponent.

Definició: Qualsevol ajuda d'un programa d'aquesta mena hauria de condicionar-se al compliment de les ordenances vigents i al fet que la solució adoptada permeti integrar, en llocs de l'edifici situats fora de vistes, les noves instal.lacions d'aire condiionat que es vagin incorporant en el futur.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses instal·ladores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 12.

Naturalització extensiva de superfícies d'edificis i construccions

Situació actual

Es fa necessari per a la millora de la qualitat de vida de les persones enverdir el nostre hàbitat urbà.

Línies d'actuació

12.1 Introduir la vegetació dins les ciutats i pobles del Berguedà.

Definició: Cal enverdir mitjançant biòtops terrats, mitgeres o altres superfícies que conformen la pell de l'edifici, sempre que estiguin en bones condicions constructives.

Autor: Albert Cortina 2007

12.2 Utilitzar plantes autòctones i de baix manteniment.

Definició: Cal que les plantes a utilitzar siguin autòctones, silvestres i de creixement espontani, sense funció decorativa, que es mantinguin amb aigua de pluja i que demanin un manteniment mínim. La plantació haurà de ser extensiva de manera que cobreixi, o es prevegi el cobriment, de la totalitat de la superfície objecte de tractament.

Les mateixes plantes, a banda de la seva funció estètica i oxigenant, contribueixen a l'aïllament sonor i tèrmic de les superfícies recobertes.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses de jardineria, vivers i paisatgisme de jardins, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 13.

Integració paisatgística dels elements de foment de la sostenibilitat.

Situació actual

Tot i no representar una forta demanda per part dels ciutadans, aquest programa aporta consistència a una campanya de paisatge urbà, tal i com la venim entenent en la present Carta del Paisatge.

Línies d'actuació

13.1 Integrar paisatgísticament les plaques solars sobre els edificis privats.

Definició: Cal integrar paisatgísticament les plaques solars sobre edificis privats i els sistemes d'acumulació fins a la connexió d'aquestes a les instal.lacions de serveis.

Des del punt de vista de l'estètica del paisatge, aquest programa pot representar alguns problemes que cal tenir en compte, ja que les noves instal.lacions no haurien d'afectar negativament la percepció visual de l'edifici des de la via pública o espais públics, ni produir efectes de reflexió lumínica que perjudiquin l'entorn.

13.2 Eliminar els dipòsits obsolets d'aigua de caràcter comunitari.

Definició: Aquesta línia d'actuació que incorpora elements sanitaris, estaria destinada a la eliminació dels dipòsits d'aigua de caràcter comunitari, que encara sobreviuen en una part dels edificis més antics, i la substitució de l'aigua de dipòsit per aigua directa de la xarxa.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses instal.ladores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 14.

Integració paisatgística de les zones verdes i parcs urbans

Situació actual

La ordenació i disseny de les zones verdes i dels parcs urbans son un dels elements fonamentals en la millora de la trama urbana i un dels components essencials de les politiques de millora del paisatge urbà.

Línies d'actuació

14.1 Utilitzar l'arbrat en la definició dels espais lliures i en la potenciació de les perspectives urbanes

Definició: Es convenient utilitzar l'arbrat en el disseny i ordenació de l'espai públic. Es proposa per tant utilitzar l'arbrat urbà per potenciar la forma urbana i les focals sobre els punts d'interès paisatgístic.

14.2 Seleccionar preferentment espècies vegetals autòctones o ben adaptades a les condicions climàtiques de la comarca.

Definició: Cal seleccionar el tipus d'arbres d'acord amb les característiques de la zona verda o parc urbà que es pretén projectar, de les seccions de les vies públiques, tenint en compte criteris de xerojardineria en el disseny dels espais verds urbans.

14.3 Seleccionar un tipus de mobiliari urbà atenent a criteris funcionals, de contemporaneïtat i de qualitat en el disseny.

Definició: Els ajuntaments, alhora de incorporar elements de mobiliari urbà cal que tinguin en compte la bona relació entre funció i disseny que puguin tenir aquells elements que formaran part del paisatge urbà (parades d'autobús, papereres, contenidors de residus, plaques d'identificació d'edificis històrics, rutes o llocs singulars, quioscos de premsa, etc.)

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà

2. Altres agents implicats: Les empreses de jardineria i disseny paisatgístic de jardins, les empreses de mobiliari urbà, l'associació de comerciants, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 15.

Integració paisatgística dels diferents elements a les entrades dels municipis

Situació actual

La entrada a un pobles o a una ciutat es la primera imatge que rep el visitant i configura la primera impressió positiva o negativa d'un determinat municipi.

Línies d'actuació

15.1 Establir unes fronteres urbanes nítides amb els espais rurals adjacents.

Definició: Cal que el planejament urbanístic estableixi una zonificació adequada dels espais d'acord amb la seva funcionalitat: vials, àrees d'estada, àrees verdes per tal d'evitar la formació d'espais urbans intersticials entre el final de l'espai urbà i l'inicii de l'espai rural que puguin esdevenir marginals.

15.2 Integrar paisatgísticament els contenidors d'escombreries i residus urbans

Definició: Cal evitar la imatge de desordre i manca de planificació en la localització dels contenidors a les entrades dels nuclis urbans i a la resta de carrers del municipi. En la mesura del possible s'elegiran els models de contenidors mes adients a l'entorn i que resultin mes integrats a la tipologia de paisatge urbà dels diferents pobles i ciutats de la comarca.

15.3 Potenciar la plantació de fileres d'arbres a les entrades dels pobles i ciutats del Berguedà.

Definició: Seguint el bon exemple de diferents municipis del Berguedà, cal recuperar la plantació de fileres d'arbres amb especies adequades per tal de potenciar les perspectives urbanes de les entrades als pobles i ciutats.

Autor: Albert Cortina 2007

15.4 Habilitar àrees d'aparcament pròximes a les entrades als nuclis urbans

Definició: El planejament urbanístic hauria de preveure atraves de la zonificació, la habilitació d'àrees d'aparcament públic pròximes a les entrades als nuclis urbans, per tal de millorar la mobilitat rodada o peatonal pels carrers interiors del poble o ciutat.

15.5 Racionalitzar i homogeneïtzar la senyalització viària urbana

Definició: Cal racionalitzar i homogeneïtzar la senyalització viària aplicant criteris de localització, de jerarquització i de tipologia adequada de senyals.

S'evitarà en la mesura del possible la profusió de senyals i la seva localització en indrets que afectin el perfil escènic de la població o la visió d'elements singulars d'interès paisatgístic.

15.6 Ordenar la publicitat a les entrades als nuclis urbans, suprimint els rètols publicitaris de gran impacte.

Definició: S'aconsella excloure la ubicació de tanques publicitàries a les entrades als nuclis urbans, als indrets patrimonials i a les façanes urbanes. Es convenient regular la publicitat per tal d'evitar la seva localització indiscriminada.

Caldria suprimir els rètols publicitaris de gran impacte per tal de tendir a la inclusió de la publicitat privada en plafons estandaritzats.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses instal.ladores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 16.

Utilització de la publicitat exterior en els nuclis urbans com a instrument de patrocini per a la millora del paisatge urbà.

Situació actual

La proliferació de manera desordenada i caòtica de tanques , lluminosos, rètols comercials amb publicitat, o d'altres suports publicitaris és un dels majors problemes de paisatge urbà.

Línies d'actuació

16.1 Utilitzar les lones d'obra com a suport de publicitat per tal d'obtenir una compensació econòmica a favor del paisatge urbà.

Definició: En la línia del patrocini publicitari que ja hem comentat en un apartat anterior, cal tenir en compte que aquelles obres de rehabilitació de façanes situades en llocs de pas, o per dir-ho en llenguatge publicitari, en llocs susceptibles d'assegurar un bon nombre d'impactes, be pel trànsit de vehicles, be pel de vianants, pot ser interessant que les lones d'obres siguin suport de publicitat.

No obstant, l'aprofitament comercial del paisatge per interessos particulars ha de revertir en una millora de l'entorn col.lectiu mitjançant una acció de patrocini, pactada amb l'anunciant.

La lona publicitària ha d'incloure l'esment d'aquesta acció de patrocini, que farà possible un benefici per al paisatge gràcies a una presència publicitària temporal i transitòria.

16.2 Autoritzar un ús temporal de les parets mitgeres i dels anuncis lluminosos com a suport publicitari endreçat.

Definició: Aquest aprofitament de la publicitat exterior a la ciutat, com a motor de la millora del paisatge i l'ordenació pactada dels suports publicitaris, es pot estendre igualment a altres suports. L'Ajuntament pot autoritzar un ús temporal de les parets mitgeres com a suport publicitari endreçat, a canvi que els anunciants rehabilitin prèviament la paret donant-li un tractament de façana, amb un projecte supervisat pels tècnics municipals.

El mateix es pot fer amb els anuncis lluminosos, que poden ser objecte d'una autorització temporal de caràcter excepcional, sempre que això suposi una compensació que millor directament el patrimoni del poble o ciutat.

16.3 Redactar una normativa per l'ús de la publicitat exterior dins la Ordenança de paisatge.

Definició: En un terreny tant complicat, és imprescindible que hi hagi una regulació que fixi els límits, objectivi les condicions i estableixi les garanties. L'oportunitat de les operacions s'ha de veure sempre des de l'òptica del paisatge i el benefici públic col.lectiu, i mai des del mer afany recaptador.

El valor de la ciutat o del poble com a suport de publicitat exterior depèn del fet que l'expressió publicitària a l'espai públic estigui controlada. Sense un control acurat de la publicitat existent, no hi ha possibilitat de fer funcionar aquest tipus de programes. Cal comptar amb un bon inventari de l'ús publicitari de la ciutat o del poble i de la legalitat dels suports existents.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses que vulguin publicitat

2. Altres agents implicats: Les empreses de publicitat, l'associació de comerciants, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 17.

Redacció de Guies de Paisatge Urbà.

Situació actual

El paisatge urbà es el resultat d'un conjunt d'actuacions públiques i privades. Aquesta dualitat publicoprivada fa que basar-se en l'únic recurs d'un sistema normatiu rígid i ordenancista sigui poc adequat per suportar una política de paisatge urbà.

D'una banda, es tracta d'un sector que resulta d'un munt de decisions individuals no sempre subjectes al règim de llicència o autorització prèvia i, per tant, difícilment controlable.

D'altra banda, la norma introdueix inevitablement una rigidesa que deriva en incompliments, en no poder preveure casuístiques específiques. Ja coneixem del descrèdit d'una política basada exclusivament en l'aplicació d'un règim disciplinari, quan manquen els instruments de control i quan els incompliments, tots els incompliments, no són sotmesos a la disciplina sancionadora.

Això fa recomanable que al costat de les ordenances que tenen un caràcter de compliment obligatori i incorporen un procediment sancionador per corregir les infraccions, es consideri una nova possibilitat basada en l'acceptació de la norma.

Línies d'actuació

17.1 Redacció de Guies de Paisatge Urbà

Definició: L'objectiu de les Guies de Paisatge és aconseguir que els comportaments públics i privats, en relació amb el paisatge urbà, disposin d'un conjunt de referents i orientacions que acostin la imatge ciutadana a un model desitjat i expressament volgut per la voluntat política dels representants democràtics dels ciutadans.

Les Guies de Paisatge son orientacions, consells i recomanacions que, amb el temps, en cas de ser acceptats majoritàriament pels ciutadans, es podrien convertir en normes d'obligat compliment i afegir-se als preceptes de la Ordenança.

La Guia de Paisatge consolida la política del pacte, amb l'objectiu de codificar les millors solucions, o les que més s'adeqüin amb el perfil i la imatge de la ciutat, i proposar-les als ciutadans i a les empreses que fabriquen els elements objecte de codificació.

Convé codificar les bones pràctiques o actuacions i comunicar-les als ciutadans amb la finalitat d'orientar les seves conductes i condicionar, sense imposicions, les actuacions paisatgístiques.

GUIA CROMÀTICA

GUIA D'IDENTIFICADORS COMERCIALS

GUIA D'IDENTIFICADORS URBANS

GUIA DE DOTACIONS DE L'EDIFICACIÓ

17.2 Redacció de la Guia cromàtica del municipi

Definició: La Guia cromàtica ha de ser un manual de consulta, que ha de posar a l'abast de la població un conjunt de recomanacions sobre l'aplicació del color a les façanes de les ciutats i pobles del Berguedà.

La Guia ha de servir per millorar la qualitat arquitectònica i paisatgística dels edificis, retornar-los o aportant-los valors cromàtics; per afavorir la sensibilitat de la població envers el color de la ciutat i com a manual de capçalera per als tècnics que intervinguin en els projectes de rehabilitació.

La Guia hauria de pretendre recuperar la memòria visual de la ciutat, i identificar períodes i estils amb les corresponents combinacions cromàtiques. La base de la Guia és una carta de colors per a cada període estilístic, que proposi les combinacions més adients entre els diversos elements que configuren la façana: persianes, brancals, paraments, etc.

Mitjançant un Pla del color de les ciutats i pobles del Berguedà hauria d'encetar-se les següents línies d'investigació:

1. Programa d'investigació per a la identificació dels colors originals de les façanes, les seves pautes d'utilització i les tècniques d'aplicació, diferenciant segons les seves tipologies d'edificació històrica de la ciutat o poble. Aquest estudi ha de tenir per finalitat establir la carta o paleta de colors, que serà la base de la Guia, com també subministrar criteris estètics, històrics i tecnològics per a la conservació i recuperació del color aprofitant la rehabilitació de les façanes.

2. Programa d'investigació per al desenvolupament de mètodes d'intervenció cromàtica orientats a millorar la formalització compositiva en àrees de baixa qualitat paisatgística. LA finalitat és proposar l'ús del color per millorar la imatge dels barris perifèrics d'expansió urbana.

3. Programa d'investigació per establir una sistemàtica de l'ús del color a: mobiliari urbà, senyalització, identificació de serveis municipals, transports públics, i obres al carrer.

És molt important que el sistema de treballs per dur a terme aquestes investigacions sigui amplament participatiu, demanant la participació de les associacions professionals relacionades amb el món de l'arquitectura, escoles de disseny, artistes de la comarca, etc.

Autor: Albert Cortina 2007

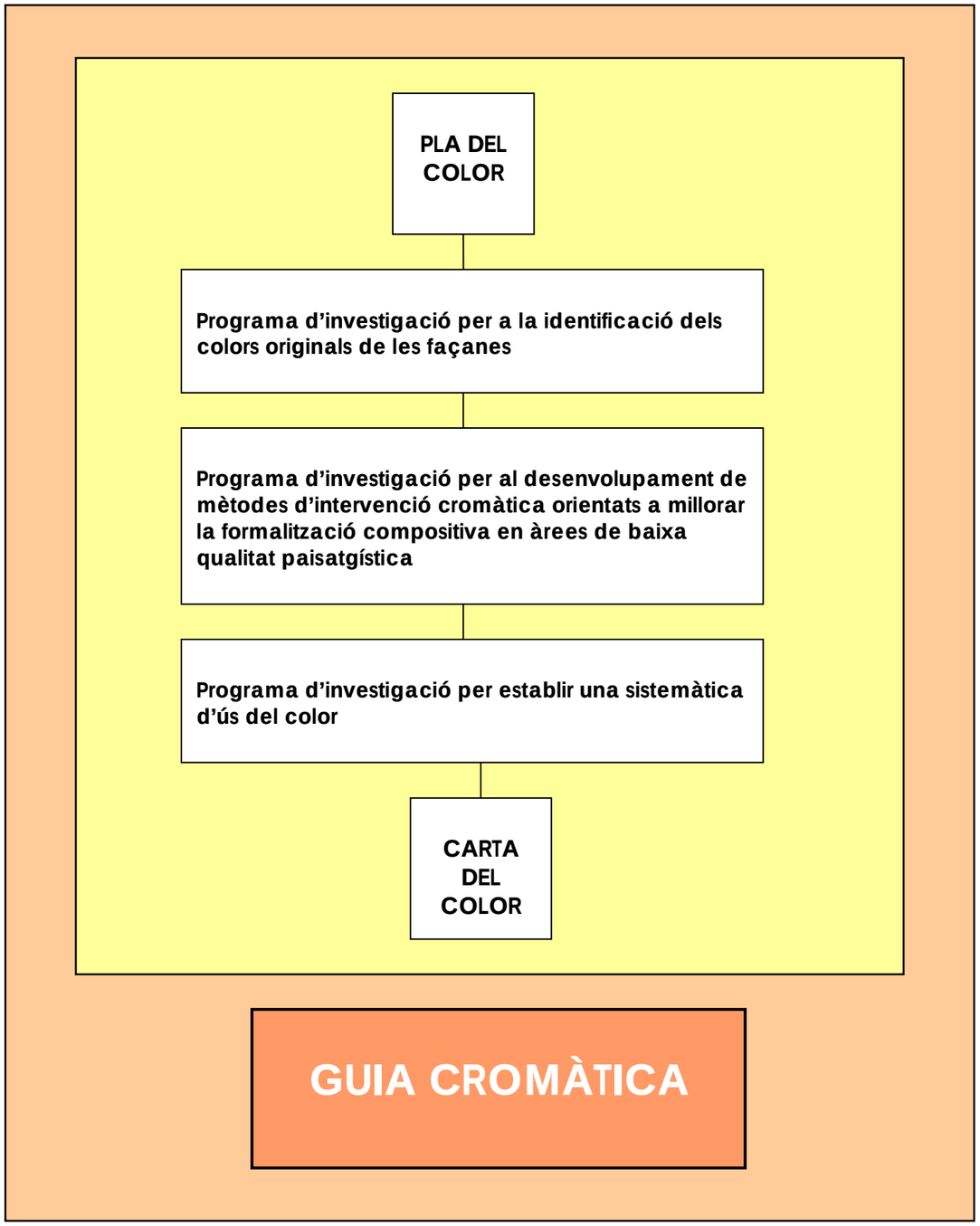

Elaboració: Estudi DTUM 2007

17.3 Redacció de la Guia d'identificadors comercials del municipi.

Definició: La imatge de la ciutat o del poble és reflex de l'aspecte dels seus comerços.

Encara que un comerç compleixi normativa i el seu rètol estigui dins el forat arquitectònic establert, el tipus de lletra, els colors de fons de les lletres o els materials emprats poden produir efectes cridaners, distorsionadors o poc harmònics.

No es tracta d'imposar una dictadura tipogràfica. Cadascú te el seu gust i tots els gustos mereixen el mateix respecte; però hi ha comerciants que no tenen una idea definida de com ha de ser el seu rètol, ni estan sotmesos a la norma d'un llibre d'estil de la marca, com es el cas de les cadenes i franquícies, i per a aquests ciutadans està pensada la futura Guia d'identificadors comercials.

La Guia ha d'establir un marc harmònic de referència, amb solucions de disseny gràfic, que facin que els identificadors, la il.luminació, els aparadors o els tendals dels comerços incorporin valors estètics i funcionals que responguin al model d'imatge de ciutat i donin llocs a identificadors decidits per la voluntat el botiguer, que no vinguin imposats per les decisions dels fabricants o subministradors de rètols, que no tenen en compte aquests aspectes.

La Guia es podria organitzar en tres parts:

1. Un codi tipogràfic i de base cromàtica, referit principalment als rètols identificadors d'activitat.

2. Un codi de sector o gremial, com a referència que identifiqui els establiments d'una mateixa activitat, sobre la base dels identificadors tradicionals.

3. Un codi que pugui identificar les concentracions urbanes de comerços o centres d'activitats espontanis, que tinguin una determinada dimensió.

En aquest sentit, caldria fer una selecció de tipus de lletra, prou àmplia perquè cada establiment pogués triar lliurement el que preferís, però amb un cert aire de grup, sense excessius contrastos entre un tipus i un altre. També s'hauria de proposar a les botigues una gamma de colors, tenint en compte el to de la façana. Potser alguns comerciants creuran, al començament, que amb lletres

més discretes i rètols de mides poc escandaloses es perd identificació. No creiem que sigui així. És precisament el batibull de rètols desordenats el que crea confusió i poca legibilitat.

Autor: Albert Cortina 2007

17.4 Redacció de la Guia d'identificadors urbans del municipi.

Definició: Aquesta Guia hauria de ser com un inventari de les característiques morfològiques, cromàtiques i funcionals dels diferents models d'elements urbans significatius que conviuen a la ciutat.

Una anàlisi descriptiva dels grups d'elements que caracteritzen bàsicament la ciutat o el poble, amb la seva descripció física i funcional, de manera que sigui possible la posterior homologació gradual en un codi de les peces que més especialment identifiques el conjunt urbà.

Ha de ser doncs una Guia que pretén posar com a model els elements urbans de més bon disseny i funcionalitat, que no obliguin a un manteniment complicat i que s'adiguin millor amb la imatge de la ciutat o del poble.

El mobiliari urbà, la senyalització o el transport públic determinen, de manera important, la percepció de la ciutat o del poble. Part d'aquests elements són públics, però en molts casos tenen titularitat privada.

Per exemple, els transformadors de les companyies elèctriques, quioscos de premsa, de gelats, cabines de telèfons, senyalitzadors d'hotels o restaurants, etc.

Cal potenciar, en definitiva, el bon ús dels objectes que tenen una personalitat pròpia i responen a un mateix llenguatge, enmig de la diversitat que ve donada per les funcions que cada element té assignades en una ciutat o poble de qualitat.

Autor: Albert Cortina 2007

17.5 Redacció de la Guia de dotacions de l'edificació del municipi.

Definició: Cada ciutat o poble determinarà quin són les guies o codis que tenen més importància per anar elevant progressivament el llistó de qualitat del paisatge urbà.

Un dels problemes més visibles, que desvirtuen la percepció dels edificis, el provoca la incorporació d'afegits que, malgrat complir funcions específiques que faciliten la vida urbana, en no haver estat previstos en el moment de projectar l'edifici, la seva aparició posterior comporta greus alteracions en la fisonomia de la façana. Ens referim a aires condicionats de diferents formes i mesures, col.locats a vegades sobre els paraments, de vegades adossats als vidres o sobre els balcons; alarmes de colors variats i llampants per tenir un efecte dissuassiu; gàbies per dipositar diaris dels subscriptors; antenes parabòliques de colors cridaners; cablatges de tota mena, creuant la façana en totes direccions, dobles finestres aqui i allà, cobrint els forats arquitectònics; noves portes metal.liques de portes automàtics, etc.

D'altra banda, la consideració individual de l'habitatge, sense entendre que és part d'un edifici col.lectiu, provoca de fet altres alteracions que fan malt als ulls, com quan veiem que cada persiana està pintada d'un color diferent o són de formes i materials diferents, o el desgavell de tendals, en el mateix edifici, cadascú del seu color, a manca d'una reflexió comunitària sobre aquesta qüestió.

Totes aquestes situacions representen petites ferides a la pell de l'edifici.

Cal crear la consciència de la seva importància amb una Guia que recomani la fórmula menys lesiva, per mantenir les funcions que aquests elements tenen assignada fent que s'integrin de la millor manera possible e l'estètica de l'edifici.

Ha de ser una Guia perquè els propietaris i els presidents de les comunitats de propietaris o els administradors de finques valorin els efectes de cada acció individual sobre la imatge comuna de l'edifici.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris privats

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis Professionals (d'Arquitectes, Arquitectes Tècnics...), la Cambra de Comerç, les Associacions de turisme, les empreses promotores i constructores, els dissenyadors i artistes plàstics, les empreses instal·ladores, les Associacions de comerciants, els Administradors de finques, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 18.
Disseny de rutes de paisatge urbà.

Situació actual

Tal patrimoni paisatgístic de la ciutat o del poble se li reconeix fàcilment un valor individual, arran de les seves característiques històriques, artístiques o arquitectòniques.

Però a cada element individual li correspon, indubtablement, un altre valor patrimonial (visual) que deriva de la seva inclusió en un paisatge i que es potencia per la seva relació amb altres elements patrimonials de la mateixa classe, estil o categoria

Línies d'actuació

18.1 Posar en valor i evidenciar les trames i els factors comuns que relacionen els diferents elements patrimonials urbans del municipi.

Definició: Independentment del valor turístic que representa, aquesta es una forma de posar en el mercat una imatge d'escala superior, que dóna valor als components individuals i que, d'aquesta manera, pot estimular la conservació d'aquests per la via de promoure'n el coneixement dels ciutadans.

L'objectiu d'una ruta de paisatge és estructurar els principals arguments patrimonials de la ciutat o del poble – els que el diferencien i que alimenten l'orgull de la població – per mitjà de recorreguts senyalitzats i centres de difusió i promoció, de manera que la suma de valors de la ruta passi a tenir un paper protagonista en la imatge de la ciutat o del poble i que cada element individual passi a tenir més valor pel fet de pertànyer a un col.lectiu. L'objectiu final, és que aquest reconeixement faci evident la necessitat de mantenir aquests elements i faciliti la seva conservació.

Les rutes permeten fer una aproximació més aprofundida al coneixement global de la ciutat, resseguint els itineraris principals, però també els secundaris, fins a conèixer els principals interessos culturals i gastronòmics, com a complement de l'argument principal.

Les rutes han de lligar els aspectes culturals de promoció del patrimoni amb els aspectes comercials, atès que els establiments comercials que hi ha en el recorregut poden ser els primers interessats a aportar recursos per assegurar la promoció de la ruta.

Les rutes poden ser; històriques, patrimonials, de personatges, etc. Cada ciutat o poble del Berguedà ha de veure quins són els seus punts forts i la possibilitat de convertir-los en una ruta.

La ruta es convertirà segurament en un atractiu turístic, però abans de tot és ciutadana i va adreçada als habitants de la ciutat o poble.

Es important que estigui ben senyalitzada – tant a terra, com a cadascun dels elements que la componen- i que contingui el major nombre possible d'elements visitables interiorment.

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

18.2 Editar una guia i un plànol de les rutes paisatgístiques del municipi.

Definició: Es imprescindible editar una guia i un plànol si tenim en compte que la ruta ha de poder ser feta individualment, en l'horari que a cadascú li convingui, i a peu o en transport col.lectiu.

La guia permet explicar la historia de la ciutat o poble aprofitant l'itinerari i, a més, incorporar els anuncis dels patrocinadors i dels establiments i restaurants que hi hagi pels voltants del recorregut i que tinguin algun valor patrimonial o alguna singularitat.

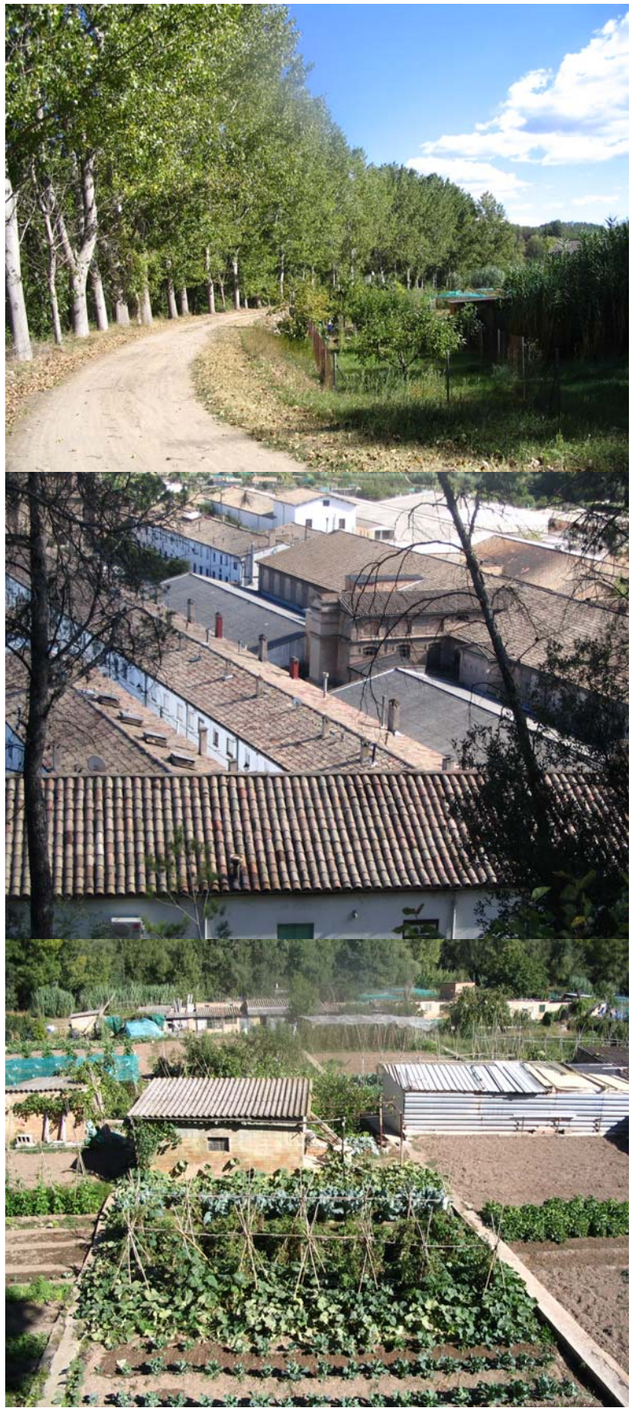

Autor: Albert Cortina 2007

Plànol i itinerari de l'Ametlla de Merola

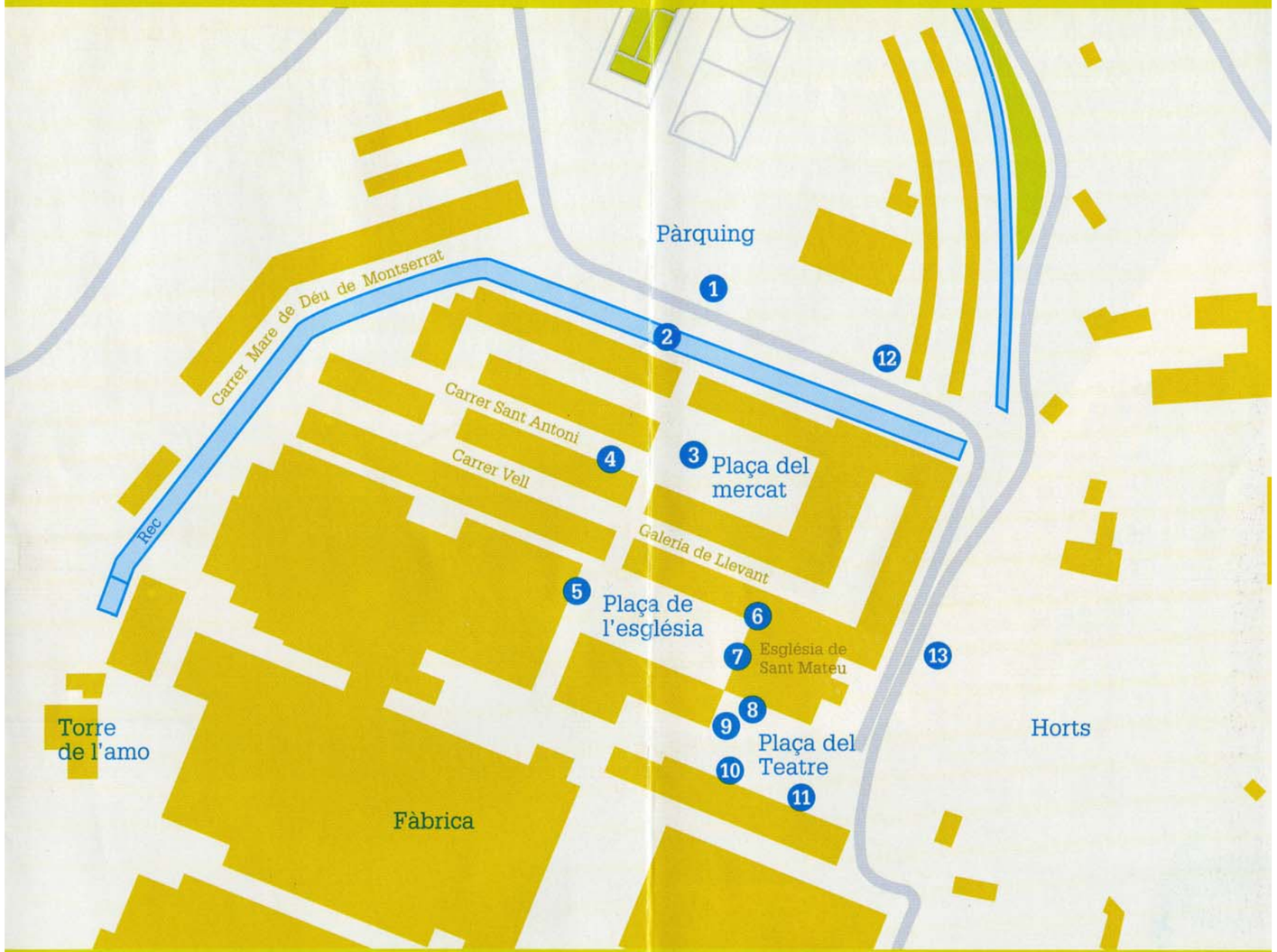

1 L'Ametlla de Merola
2 El rec, una muralla d'aigua, i els portals
3 La plaça del mercat i la botiga de la colònia
4 Carrers, places i habitatges
5 Música i cant a l'Ametlla
6 La festa: gegants, nans i ball de cascavells
7 Sant Mateu, l'església de la colònia
8 L'escola
9 La plaça del teatre i el portal de la fàbrica
10 125 anys de pastorets i teatre
11 100 anys de cine
12 Una intensa activitat esportiva
13 Més de tres-cents horts

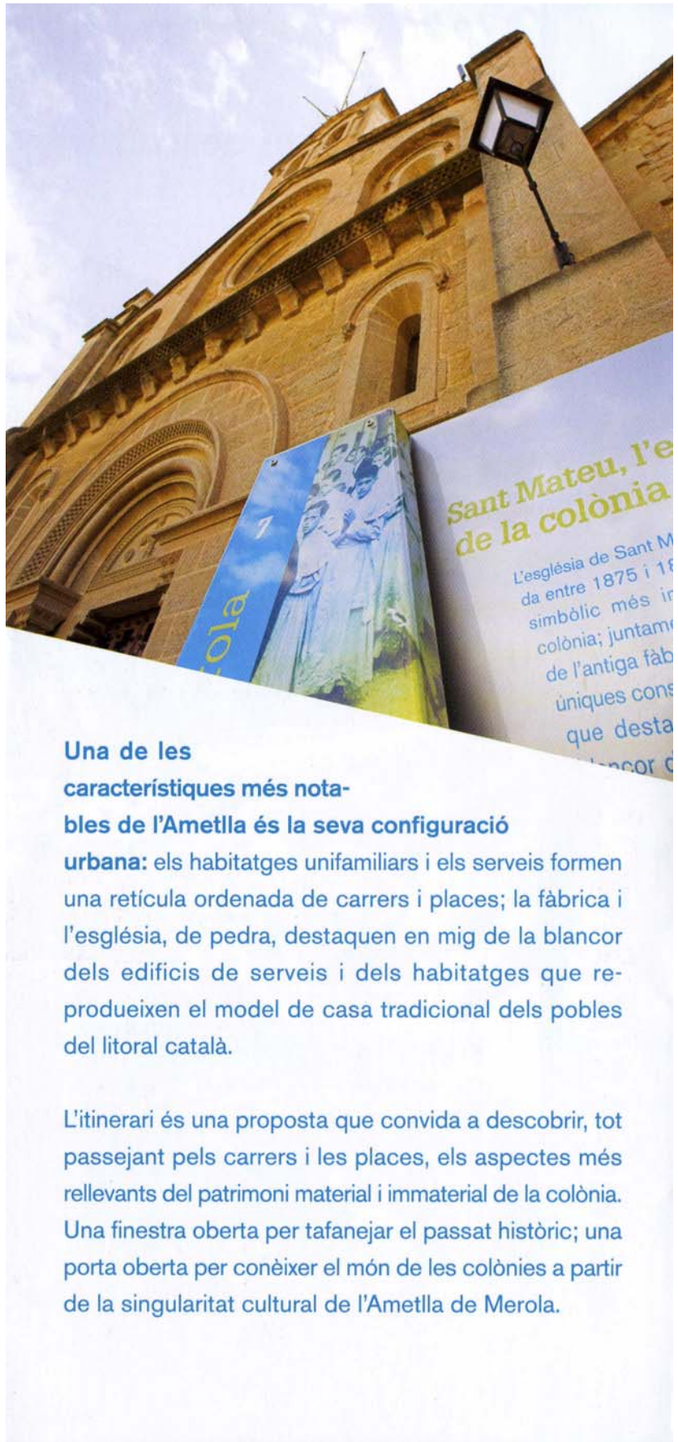

Una de les característiques més notables de l'Ametlla és la seva configuració urbana: els habitatges unifamiliars i els serveis formen una retícula ordenada de carrers i places; la fàbrica i l'església, de pedra, destaquen en mig de la blancor dels edificis de serveis i dels habitatges que reprodueixen el model de casa tradicional dels pobles del litoral català.

L'itinerari és una proposta que convida a descobrir, tot passejant pels carrers i les places, els aspectes més rellevants del patrimoni material i immaterial de la colònia. Una finestra oberta per tafanejar el passat històric; una porta oberta per conèixer el món de les colònies a partir de la singularitat cultural de l'Ametlla de Merola.

18.3 Dissenyar un logotip de la ruta paisatgística que es vulgui promocionar.

Definició: Un bon logotip obre possibilitats a la comercialització de productes amb la imatge de la ruta i a la possibilitat de recuperar, encara que sigui parcialment, del cost dels monitors o de la senyalització.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, el Consell Comarcal del Berguedà i els Consorcis de Turisme.

2. Altres agents implicats: La Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge, Direcció General de Turisme), la Diputació de Barcelona, l'Associació d'Hostaleria i Turisme, les Associacions de comerciants, els establiments comercials, els establiments hotelers i de restauració, les empreses patrocinadores, les associacions de veïns, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 19.

Delimitació de zones d'especial dinamització del paisatge urbà (ZEDPU)

Situació actual

Contínuament els ajuntaments remodelen carrers i places, eixamplen voreres, adeqüen zones per a vianants, netegen grafits, treuen cartells publicitaris, ordenen mobiliari, il·luminen espais, etc.

Arran del seu caràcter necessàriament puntual sobre un territori extens, la informació que arriba al ciutadà sobre aquestes accions és limitada i fragmentària. El ciutadà pot tenir, fins i tot, la impressió que no es fa res.

En aquestes condicions, és difícil que els programes d'inversió que aplica l'ajuntament per millorar l'entorn urbà dels carrers, s'aprofitin de l'indubtable potencial que aquestes actuacions podrien tenir, provocant accions privades de millora sobre una mateixa zona.

Línies d'actuació

19.1 Declarar zones d'especial dinamització del paisatge urbà (ZEDPU) allà on es vulguin concentrar les polítiques de paisatge.

Definició: La declaració de zones d'especial dinamització del paisatge urbà (ZEDPU) es podria convertir en un nou instrument per assegurar el canvi en la imatge urbana i la dinamització del paisatge a traves de polítiques de millora.

Les zones d'especial dinamització paisatgística serien com una concentració d'accions de millora del paisatge urbà en zones clau de la ciutat o poble, que permetrien un canvi radical en la seva imatge exterior, en beneficiar-se d'accions i inversions públiques i privades que tenen lloc simultàniament.

La declaració d'un barri o d'un carrer com a zona d'especial dinamització del paisatge podria implicar així mateix, pel temps que duri la declaració, que els ciutadans afectats tinguin la possibilitat d'accedir a ajuts especials dins la campanya del paisatge urbà.

19.2 Executar " projectes pilot" per a la dinamització i millora del paisatge urbà.

Definició: Un cop l'Ajuntament ha decidit fer una inversió en un lloc determinat de la ciutat o del poble per renovar-hi paviments, ampliar voreres, reorganitzar la circulació, canviar la il.luminació, refer el mobiliari urbà i la jardineria, i reordenar la recollida d'escombreries, convé que es posi prèviament en contacte amb els veïns per tancar un compromís de rehabilitació i reordenació del patrimoni privat en aquest mateix sector, de manera que el conjunt de l'actuació tingui un valor d'exemplaritat per a tota la ciutat, com a acció concertada que multiplica l'eficàcia de la inversió.

L'objectiu comú ha de ser canviar la imatge de la zona: netejant, ordenant, eliminant elements obsolets, harmonitzant els identificadors comercials, situant els rètols d'acord amb la normativa, situant millor les senyals de trànsit, els transformadors, les cabines, les papereres, les bústies, en definitiva, ordenant, fins a personalitzar la zona com a model per a tot el conjunt urbà.

Els resultats estaran directament relacionats amb el grau de col.laboració que es pugui establir entre les diferents àrees o organismes municipals implicats, les companyies de serveis i les entitats

cíviques i associacions de veïns i comerciants de la zona, es a dir, entre els interessos públics i privats

Es clau que els beneficis que comporta la declaració de la ZEDPU estiguin limitats en el temps i condicionats a la concreció de la resposta pactada amb els veïns, tot insistint en el concepte "d'efecte demostració" que mai no pugui ser interpretada com una acció de privilegi.

Autor: Albert Cortina 2007

19.3 Utilitzar instruments de comunicació i màrqueting per divulgar les actuacions a les ZEDPU.

Definició: Per potenciar l'exemplaritat, es necessitaran instruments com ara la comunicació i el màrqueting, per donar a conèixer l'existència de la zona i els canvis produïts en la seva imatge.

19.4 Implicar a la iniciativa privada i als veïns en la execució de les ZEDPU

Definició: La iniciativa de la declaració pot correspondre, al sector públic, tot aprofitant un projecte de reordenació de l'espai públic i condicionant-lo a l'actuació dels veïns, però també pot ser una iniciativa privada, quan siguin les entitats veïnals les qui es posin d'acord a promoure la declaració i aportin el compromís de desenvolupar un programa de millora del capital social privat de la zona en qüestió.

Una ZEDPU hauria de constituir una concentració d'esforços, en un temps limitat, per canviar la imatge total d'un espai del paisatge urbà, amb la finalitat de donar-ho a conèixer com a estímul per a altres zones, i de maximitzar el rendiment de la inversió pública.

El fet d'implicar-hi als veïns té com a contrapartida positiva addicional que, en sentir-se aquests implicats en l'operació de renovació, seran els primers interessats a controlar posteriorment els actes incívics o vandàlics que puguin malmetre l'espai públic recuperat. Cal insistir en aquesta sinergia que comporta el valor social d'un compromís, volgut per les dues parts, quan es projecta sobre el manteniment i la conservació en el futur de la inversió realitzada, com una política de corresponsabilització, en el marc d'un civisme estimulador.

19.5 Establir un procediment reglat per declarar un àmbit del municipi com a ZEDPU

Definició: Per declarar una ZEDPU caldrà fer un estudi tècnic que inclogui els següents elements:

1. Definició de l'espai a protegir, que ha de formar una unitat urbana, clarament perceptible
2. Anàlisi de la realitat paisatgística de cada edifici, elements urbans, identificadors comercials, senyals de trànsit, instal·lacions i serveis.
3. Diagnosi d'un pla d'actuació prioritari, que haurà de constituir la base de l'acció concertada amb els ens privats, marcant les tasques que cal realitzar i els mecanismes de control i coordinació.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, el Consell Comarcal del Berguedà i els Consorcis de Turisme.

2. Altres agents implicats: La Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge,), la Diputació de Barcelona,, les empreses promotores i constructores, les associacions de comerciants, les associacions de veïns, els establiments comercials, les companyies de serveis, els establiments hotelers i de restauració, les empreses patrocinadores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 20.

Elaboració del Catàleg d'elements d'interès paisatgístic

Situació actual

Els catàlegs del patrimoni històric- artístic creen obligacions i deures que vinculen jurídicament la propietat dels béns catalogats i el mateix ajuntament.

Per la seva naturalesa, és normal que quedin fora del Catàleg peces urbanes i elements que, amb el temps, han anat adquirint un caràcter emblemàtic i que funcionen popularment com a símbol identificador o punt de referència d'un paisatge plenament reconegut per la ciutadania (un determinat rètol, un arbre centenari d'una espècie insòlita, un petit relleu incorporat a la façana d'un edifici anodí, etc.)

Línies d'actuació

20.1 Redactar i aprovar Catàlegs d'elements d'interès paisatgístics en els municipis del Berguedà.

Definició: L'elaboració d'un Catàleg d'elements d'interès paisatgístic pot ser un bon instrument per recollir gradualment tots els elements singulars que no han estat catalogats.

Un grup important d'elements d'interès paisatgístic està constituït per les velles botigues que han sabut mantenir-se fidels als seus orígens i encara conserven llurs signes d'identitat originals.

El fet de recollir aquestes peces en un inventari té per objecte dir-li al propietari que aquell element, potser oblidat i en perill de desaparició, té un valor per a la ciutat, i que fóra bo conservar-lo i donar-li accés a subvencions especials dins del marc de la campanya de paisatge urbà.

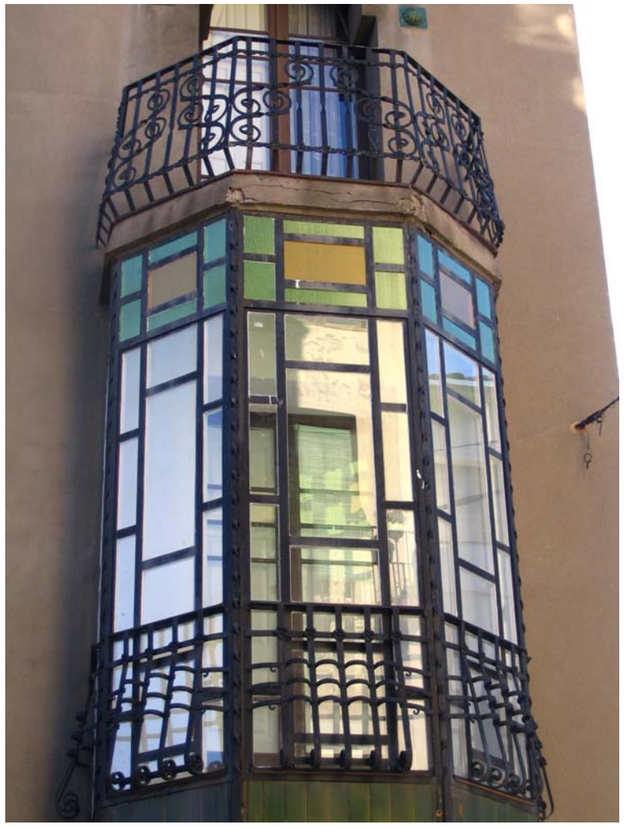

Autor: Albert Cortina 2007

20.2 Recuperar la memòria històrica dels elements d'interès paisatgístic

Definició: Recuperar la memòria històrica d'aquests elements dona la oportunitat de connectar novament amb els ciutadans i els cronistes de la ciutat. Cal estar atent als seus suggeriments sobre quins objectes mereixen ser inclosos al catàleg i de documentar la seva historia.

20.3 Editar un llibre que reculli l'inventari dels elements d'interès paisatgístic del municipi

Definició: Es interessant editar en un llibre l'inventari i l'anecdotari dels elements catalogats. A més, es pot pensar en la col.locació d'una placa indicant la peça com a part del paisatge urbà protegit.

Des del punt de vista de la protecció, l'únic que el catàleg ofereix és la divulgació del coneixement del bé, de manera que aquest coneixement actuï com a sensibilitzador de l'opinió pública, bo i reforçant l'orgull de la propietat entre els titulars de l'element i afavorint, d'aquesta manera, el manteniment i la permanència d'aquest a la ciutat.

El catàleg, en definitiva, afavoreix la lectura cultural de la ciutat.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà,

2. Altres agents implicats: El Consell Comarcal del Berguedà, La Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge,) el Col·legi d'Arquitectes, els cronistes de la ciutat o del poble, els fotògrafs i artistes locals, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 21.

Desenvolupament de projectes de suport als programes d'intervenció sobre el paisatge urbà

Situació actual

Cada nova idea o programa que es vulgui encetar en favor del paisatge urbà ha de formar part d'un programa d'intervenció que té metes i objectius. Totes les actuacions han d'estar justificades per la seva adequació als objectius que la ciutat s'ha donat amb relació al paisatge urbà, i que correspon fixar a les autoritats municipals. Les col.laboracions que es demanin al sector privat han de respondre a aquests objectius.

Línies d'actuació

21.1 Convocatòria de concursos de fotografia, de pintura o de qualsevol altre suport audiovisual o plàstic sobre el paisatge urbà.

Definició: La convocatòria de concursos de fotografies, per exemple, es un bon instrument per anar creant un fons fotogràfic dels paisatges del Berguedà.

21.2 Implicació dels artistes, escriptors, músics, arquitectes i altres professionals dels medis audiovisual i publicitari en la interpretació contemporània i divulgació del paisatge urbà dels pobles i ciutats del Berguedà.

Definició: Cal implicar als artistes plàstics, escriptors, músics, arquitectes, professionals dels medis audiovisuals i publicitaris, per tal que aportin una mirada renovada i una interpretació contemporània del paisatge urbà.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà,

2. Altres agents implicats: El Consell Comarcal del Berguedà, La Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge,) el Col·legi d'Arquitectes, els fotògrafs i artistes locals, els publicistes, els músics, els escriptors, les escoles, els ciutadans en general, els tècnics i els diferents professionals.

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

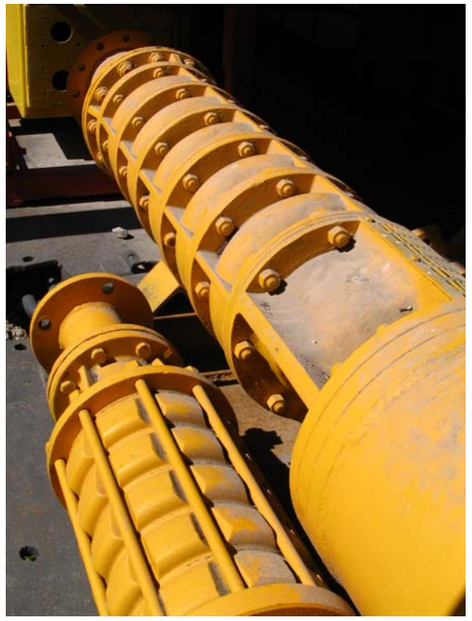

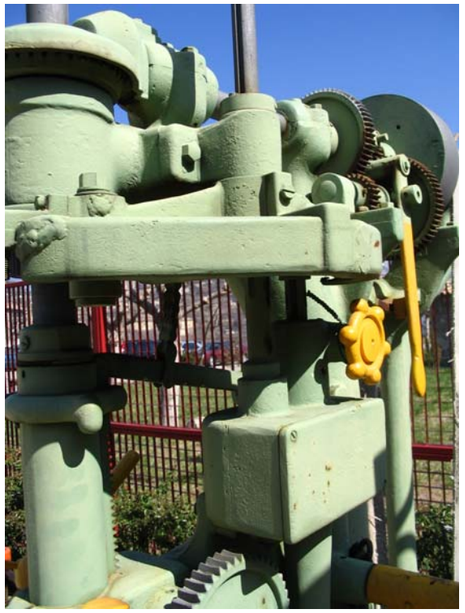

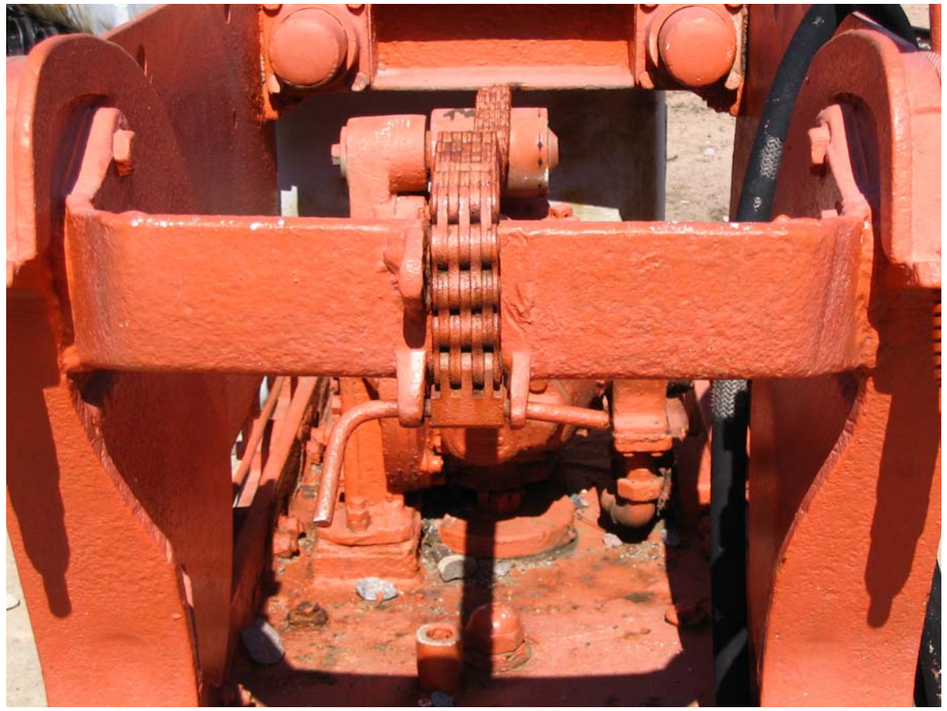

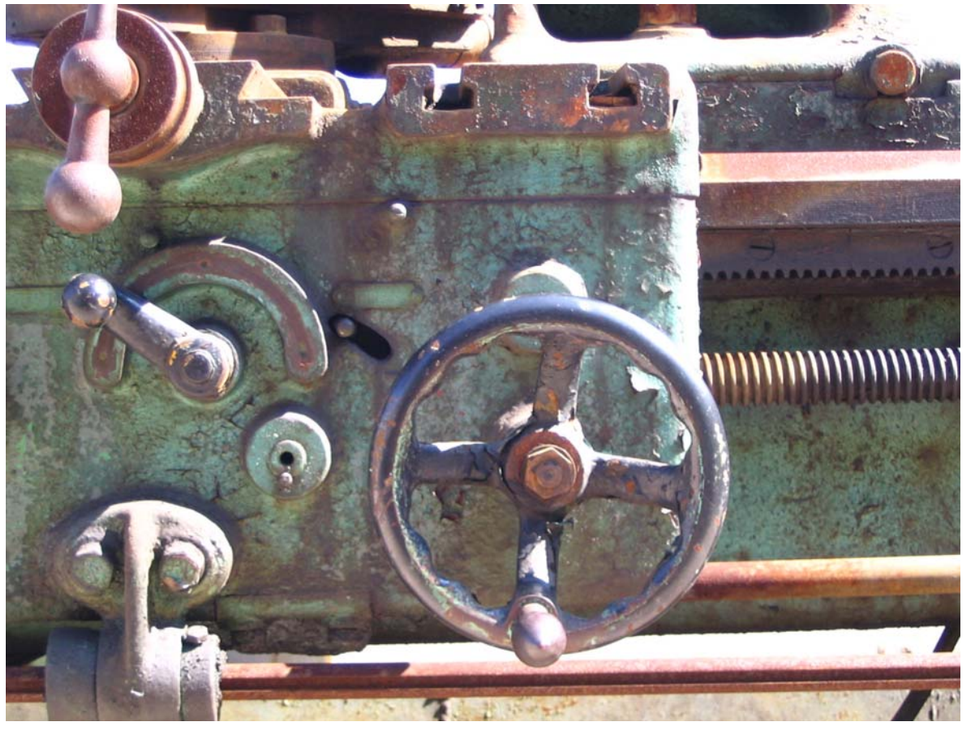

Autor: Albert Cortina 2007

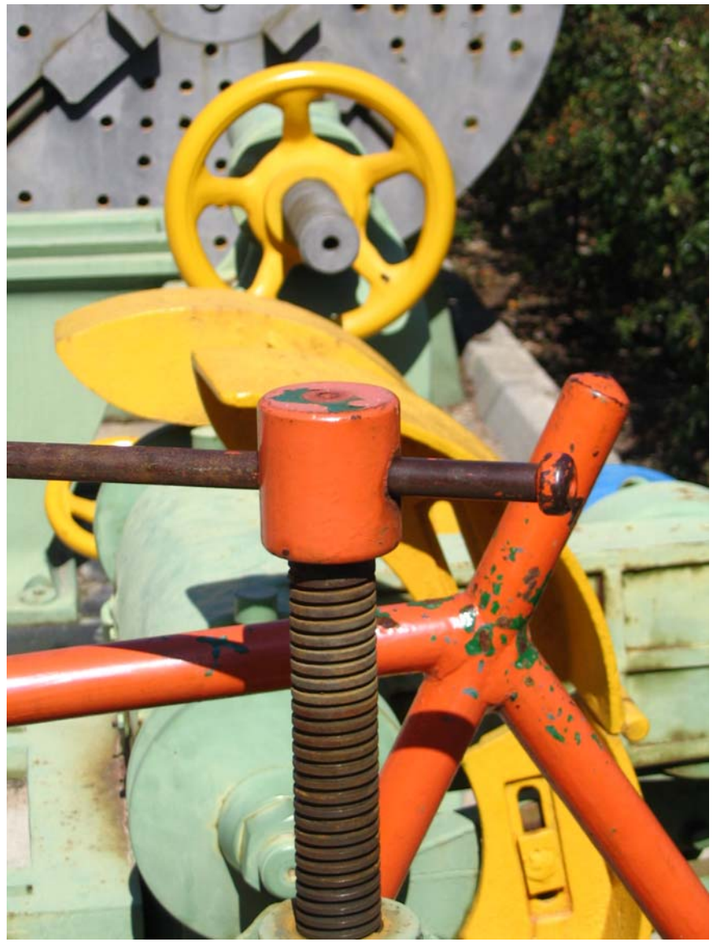

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

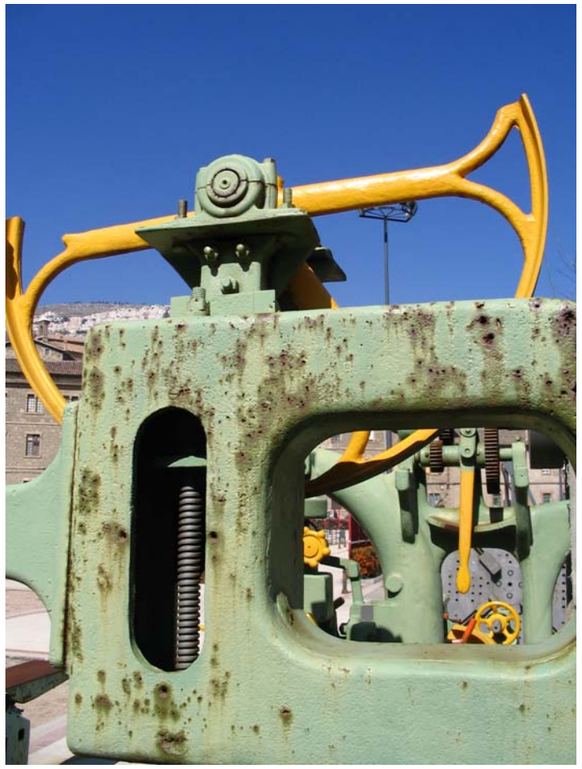

Autor: Albert Cortina 2007

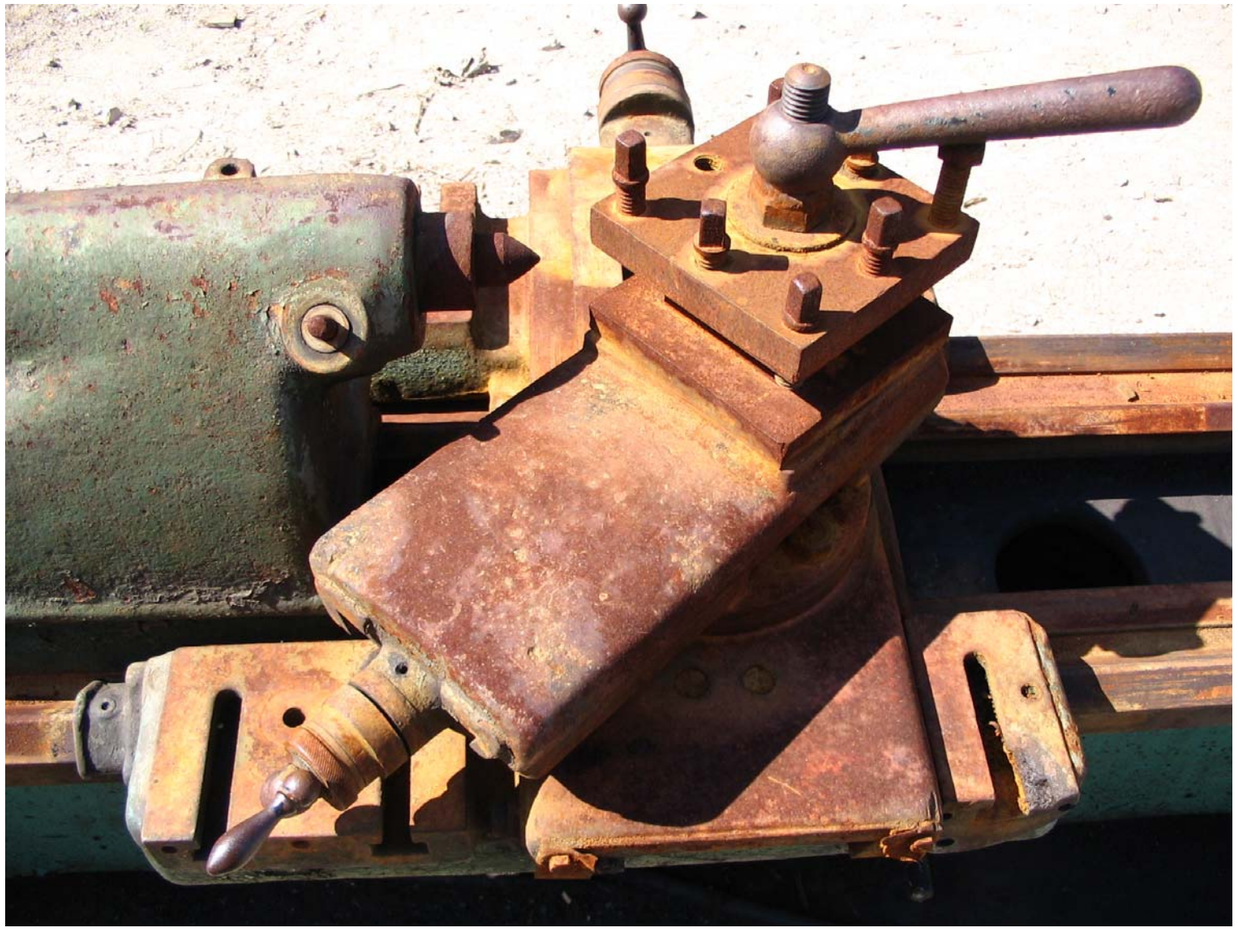

B. PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS CREIXEMENTS URBANS

PROGRAMA 1.

Potenciar el creixement urbà a partir de la continuïtat de les trames urbanes dels nous sectors de creixement amb les trames urbanes preexistents per tal de garantir la compacitat.

Situació actual

Actualment la forta demanda de nous sectors de creixement tant residencial com per activitats econòmiques requereix que el planejament urbanístic municipal fixi amb claredat un model de creixement a partir de la continuïtat de les trames urbanes amb les trames ja existents sense classificar com a sòl urbanitzable, àmbits dispersos i discontinus que no responen a criteris de compacitat de la trama urbana.

Línies d'actuació

1.1 Limitar els sectors urbans destinats a creixements amb cases en fileres i amb cases unifamiliars.

Definició: Convé que el planejament urbanístic acoti les noves zones destinades a cases unifamiliars aïllades, arrenglerades o en filera a les necessitats reals de la seva població i al model de desenvolupament urbanístic sostenible que es vulgui assolir, tenint en compte l'important consum de sòl que aquesta tipologia edificatòria comporta en detriment de l'espai rural que envolta als pobles i ciutats de la comarca i l'increment del cost econòmic dels serveis urbans que es demanden al classificar una amplia extensió de trama suburbana.

Autor: Albert Cortina 2007

1.2 Potenciar la casa urbana entremitgeres com a model característic dels nuclis urbans

Definició: Complementant la línia d'actuació anterior, cal que el planejament urbanístic municipal potenciï la tipologia de casa entremitgeres, per ser un model del creixement urbanístic sostenible a l'afavorir compacitat de la trama urbana i per ser un model característic dels pobles i ciutats del Berguedà.

Autor: Albert Cortina 2007

1.3 Ampliar la oferta de plurihabitatges de baixa o mitjana alçada d'acord amb la seva ubicació en els sectors urbans específics.

Definició: Convindria ampliar l'oferta tipològica d'habitatges plurifamiliars de baixa i mitjana alçada en aquells sectors de nou creixement on l'ordenació urbanística ho vegi més adient. Part d'aquesta oferta haurà de ser per dur a terme polítiques d'habitatge assequible a la població.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i els propietaris i promotors privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 2.

Soterrament progressiu de les línies elèctriques i telefòniques aèries en els nous sectors urbans

Situació actual

Si bé en el sòl urbà consolidat es un dels aspectes que progressivament ha d'executar-se per millorar el paisatge urbà de pobles i ciutats de la comarca, és en els sectors de nou creixement on és més factible procedir a aquesta ordenació de les línies elèctriques i telefòniques aèries.

Línies d'actuació

2.1 Procedir al soterrament progressiu de les línies elèctriques i telefòniques aèries en els nous sectors de creixement.

Definició: En els sectors de nou creixement urbanístic es promourà en els plans parcial i projectes d'urbanització el soterrament de les línies elèctriques i telefòniques aèries.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, les companyies de serveis i els propietaris i promotors privats.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

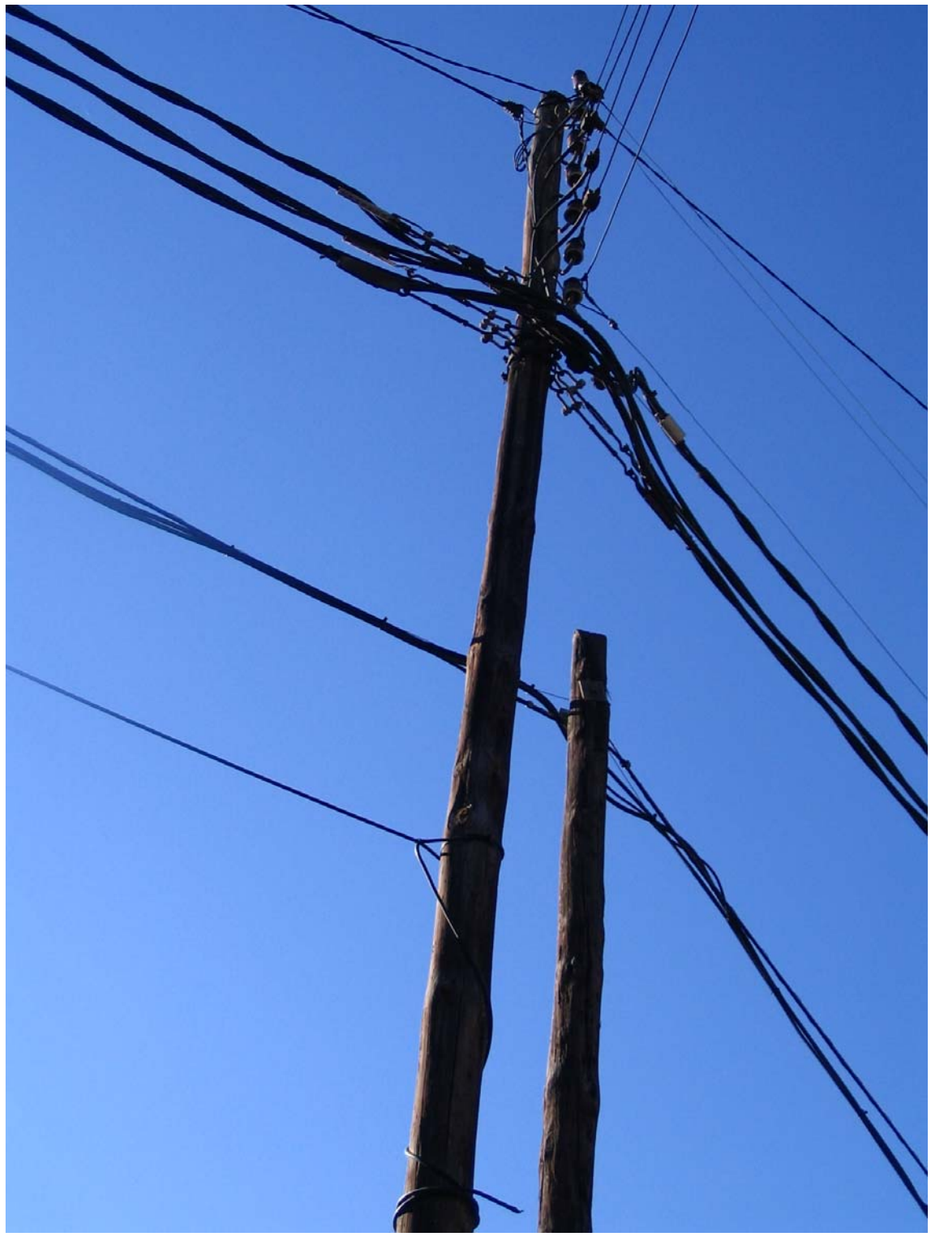

Autor: Albert Cortina 2007

C. PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS POLÍGONS INDUSTRIALS I SECTORS D'ACTIVITAT ECONÒMICA[1]

PROGRAMA 1.

Implantació dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica amb una mínima alteració de la topografia i del paisatge de l'entorn.

Situació actual

Malgrat que les exigències de les implantacions industrials o de les instal.lacions que acullen activitats logístiques, grans superfícies comercials o d'altres activitats econòmiques quant a les condicions topogràfiques són poc flexibles, cal tenir en compte que les alteracions topogràfiques tenen una incidència immediata i directa sobre el paisatge.

No tots els àmbits del territori son igualment sensibles a les modificacions topogràfiques. La selecció del lloc d'implantació és un dels aspectes més importants per assolir un bon resultat d'integració paisatgística.

Línies d'actuació

1.1 Per a l'adequada localització del polígon industrial o sector d'activitat econòmica, preveure la seva adaptació topogràfica.

Definició: En el moment de determinar la localització d'un polígon industrial o sector d'activitat econòmica, el planejament urbanístic municipal haurà de considerar la seva incidència sobre la topografia. Es important cercar emplaçaments d'extensió suficient i de topografía planera per tal de minimitzar els moviments de terres necessaris.

Convé evitar els terrenys amb pendents moderats o forts, superiors al 5% ja que comporten una modificació important de la topografia i dificulten la integració paisatgística.

Per resoldre els desnivells, poden definir-se diferents plataformes que s'ajustin a la topografia existent i estableixin continuïtats amb feixes de conreu adjacents. En termes generals, és preferible que l'adaptació topogràfica als vessants es realitzi mitjançant amargenaments de petites dimensions, que permetin mantenir la morfologia original i s'integrin amb més facilitat al paisatge.

1.2 Regular normativament en el planejament urbanístic les condicions per a l'atalussament.

Definició: Cal que el planejament urbanístic (POUM o Pla Parcial) estableixi amb claredat els paràmetres normatius per als moviments de terres no de forma genèrica per tot el municipi sinó específicament per a cada sector de sòl urbanitzable industrial.

Aquesta regulació pot incloure alçàries i pendents màxims de desmunts i terraplens, dimensions màximes, materials i acabats de murs de contenció i mesures de revegetació. En qualsevol cas, l'ajust dels paràmetres per a cada sector es farà per aconseguir una harmonia en relació amb la topografia, el cromatisme i la vegetació del seu entorn específic.

1.3 Evitar els punts més visibles per reduir els impactes visuals de les instal·lacions industrials i d'activitat econòmiques.

Definició: Els sectors industrials i d'activitats econòmiques han d'apartar-se sempre que sigui possible dels espais més visibles degut a la topografia, com els punts alts (les carenes) i els punts baixos (les properes als cursos fluvials) per reduir el seu impacte visual.

Quan el polígon se situa en un altiplà, es pot acompanyar de elements de vegetació autòctona que siguin similars a les formacions vegetals de l'entorn, que facin de filtre visual.

1.4 Utilitzar la topografia com a recurs integrador minimitzant els moviments de terres

Definició: Es poden fer modificacions topogràfiques que ocultin parcialment les vistes menys favorables o que focalitzin la visió sobre els espais més representatius i reexits des dels principals punts d'observació.

Una adaptació topogràfica acurada ha de suposar moure el mínim volum de terres i minimitzar els costos ambientals i l'impacte paisatgístic. La utilització de la vegetació és una mesura correctora

[1] Per a la confecció d'aquests programes de gestió, s'han tingut especialment en compte els criteris de la Guia d'integració paisatgística dels polígons industrials editada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya - 2007

que convé utilitzar sempre com a mesura complementaria per millorar la percepció dels observadors.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 2.

Regular la volumetria del polígon o instal.lació d'activitat econòmica a les condicions de l'entorn, dels factors visuals i d'integració paisatgística.

Situació actual

La volumetria d'un polígon industrial, és a dir, l'articulació del conjunt de volums que el conformen, inclou elements de naturalesa diversa i característiques molt diferents: elements construïts (naus, oficines, equipaments, dipòsits, etc) elements del medi natural (masses de vegetació, topografia, etc) i altres elements (infraestructures, vehicles, instal.lacions, etc).

La volumetria incideix directament sobre la visibilitat, perquè la majoria dels volums no són visualment permeables i conforma la imatge llunyana del polígon.

Línies d'actuació

2.1 Definir els components volumètrics del polígon industrial o instal.lacions d'activitat econòmica

Definició: Cal relacionar tots els elements que configuren la volumetria (edificacions, materials emmagatzemats, etc.) amb la el factor de visibilitat. Aquesta definició es recomanable fer-la ja des de l'inici del planejament..

Alternar proporcionalment les zones edificades i els espais lliures ajuda a crear una percepció del conjunt com a ordenat i de qualitat. Sempre que sigui possible és preferible que el planejament ordeni el sector amb volums edificats homogenis, continus i compactes, establint afinitats i relacions amb la volumetria de les construccions de l'entorn.

2.2 Regular la volumetria en funció de factors visuals

Definició: La superfície i orientació de la conca visual i els espais estàtics i dinàmics amb vistes sobre el polígon han d'influir en l'ordenació del sector amb l'objectiu de mantenir la línia d'horitzó, crear seqüències d'aproximació que no travessin espais formats per volums molt diferents i variats i aconseguir que les perspectives habituals sobre el sector se centrin en àrees volumètriques homogènies.

Autor: Albert Cortina 2007

2.3 Utilitzar el cromatisme per alleugerir la presència de les edificacions.

Definició: El cromatisme i la permeabilitat visual són els factors d'acabat que més influeixen en la percepció volumètrica de les edificacions. Els volums foscos i opacs semblen més pesants que els clars i semitransparents.

2.4 Utilitzar la vegetació en el perímetre del volum global del polígon.

Definició: L'ús de la vegetació en el perímetre ha de ser especialment acurat, perquè permet establir relacions amb l'entorn, però també perquè influeix en la percepció de la volumetria global del polígon. La presència de masses vegetals abundants i alternades dóna qualitat al conjunt i alleugereix la presència de les edificacions.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

3. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

PROGRAMA 3.

Analitzar la visibilitat d'un polígon o sector d'activitat econòmica per aplicar mesures d'integració paisatgística i augmentar el valor i qualitat de l'entorn.

Situació actual

La visibilitat d'un polígon o sector és un factor molt important a l'hora d'avaluar el seu impacte sobre el paisatge, perquè el paisatge és percebut bàsicament a través de la vista i perquè les alteracions visuals de la seva fesomia son les que tenen mes impacte.

Sovint els polígons industrials o sectors d'activitat econòmica tenen un impacte visual important perquè se situen en llocs topogràficament elevats, o en planes sense masses de vegetació que filtrin la seva presencia sobre el territori. Aquesta elevada visibilitat s'agreuja perquè els polígons o sectors són propers a les vies de comunicació i les poblacions, punts d'observació del paisatge per excel·lència.

Els polígons se solen situar en zones de relleu poc accidentat per reduir els costos econòmics d'implantació i millorar la connectivitat amb les xarxes de comunicació. Aquesta facilitat d'implantació sovint genera un impacte visual i el polígon o sector apareix com un artefacte aliè al paisatge, com una peça desproporcionada i sense relació amb el lloc.

També les cobertes dels polígons i sectors causen un gran impacte visual. Segons la seva posició relativa als espais habitats o freqüentats, les cobertes poden ser els elements més visibles del polígon industrial o sector. Tanmateix, aquesta altra façana no sempre rep un tractament d'acord amb la seva rellevància. Es freqüent l'ús de colors inadequats i la presència aleatòria de gran nombre i varietat d'instal.lacions.

També es habitual que des dels vials d'accés i els carrers interiors es puguin veure espais no concebuts a priori per ser contemplats. En general no es té en compte que aquests recorreguts són els itineraris primers i principals d'observació del polígon o sector i que la imatge que es percep des d'aquests condiciona fortament la primera impressió sobre la qualitat de l'espai industrial o d'activitat econòmica.

Línies d'actuació

3.1 Elaborar estudis de visibilitat rigorosos

Definició: Cal elaborar estudis sobre visibilitat dels emplaçaments potencialment adients per la ubicació de polígons industrials i sectors d'activitat econòmica per tal de prevenir i corregir el seu impacte visual.

Aquests estudis[2], han de delimitar la superfície de la conca visual del punt sobre cartografia i constatar mitjançant un treball de camp els impactes. D'altre banda, han d'identificar els principals punts i recorreguts des dels quals és visible l'emplaçament i caracteritzar la visió que se n'obté. Des dels principals punts d'observació estàtics (nuclis urbans, habitatges aïllats, miradors, etc.) la nitidesa i importància de la visió de l'emplaçament estarà en funció de la distància, la posició relativa, etc. Des dels recorreguts com ara els camins, les carreteres, les autopistes, etc, la visió de l'emplaçament és una seqüència contínua d'imatges des de diferents distàncies i posicions relatives, que permeten detectar els trams més sensibles i les barreres visuals més rellevants.

3.2 Integrar el polígon o sector d'activitat econòmica en l'estructura del paisatge

Definició: Una ordenació acurada dels volums construïts perquè no ocupin ininterrompudament grans longituds o la interposició de vegetació arbòria són mecanismes per crear ritmes i per reduir l'alteració de les vistes. De totes maneres, la integració en l'estructura del paisatge no ha de basar-se en l'ocultació i la interposició de barreres visuals absolutes entre el polígon i els espais adjacents, ja que aquestes han de ser estratègies reservades per a casos extrems; l'estratègia preferent d'integració ha de mantenir les relacions visuals amb l'entorn per crear un paisatge unitari, utilitzant recursos, com la vegetació i la topografia a fi d'harmonitzar-les.

3.3 Ordenar el polígon industrial i el sector d'activitat econòmica en funció del grau de visibilitat.

Definició: A l'hora de procedir a l'ordenació del sector i al disseny de les edificacions i els espais lliures, tant privats com públics, és convenient tenir en compte el grau de visibilitat de cada zona des dels punts de poblament o circulació més concorreguts.

Una recomanació que des de la Carta del Paisatge del Berguedà es fa als municipis es que els Plans Parcials prevegin la localització de la industria gran o mitjana en els llocs més visibles perquè, com que són de tipologia aïllada i edificació única, generalment això ofereix una imatge de conjunt més unitària. Els edificis d'oficines, d'equipaments, de representació, convé també ubicar-los en els llocs més visibles i accessibles donat que ofereixen, habitualment una imatge cuidada arquitectònicament. D'altra banda, la localització de la petita indústria que generalment conforma una imatge més fragmentada, hauria d'emplaçar-se en els espais menys visibles.

En el cas d'indústries amb tipologia en filera, convé que la regulació normativa prevegi projectes unitaris per donar certa coherència global al conjunt. Els accessos han de situar-se ben articulats amb la xarxa viària, però tenint en compte la visió dinàmica que oferiran del polígon, per tal que la imatge d'aproximació sigui positiva.

Cal que els propietaris acordin entre ells i respectin la conveniència de situar l'emmagatzematge i altres activitats visualment impactant en els espais lliures menys visibles de les parcel·les.

[2] Recomanats per la Guia d'integració paisatgistica dels polígons industrials. Op. Cit.

3.4 Integrar la vegetació en el disseny del polígon industrial o sector d'activitats econòmiques.

Definició: La plantació de vegetació arbòria, però també arbustiva i fins i tot herbàcia, hauria de ser una actuació de gestió impulsada pels ajuntaments ja que es enormement útil per aconseguir incidir tant sobre el grau de visibilitat d'un sector com sobre la valoració de la seva visió.

La plantació haurà de dissenyar-se en funció dels efectes desitjats, pel que fa a la proporció, ritme, grau de transparència, cromatisme, etc. Es també recomanable utilitzar vegetació autòctona o present en el lloc i restringir l'ús d'espècies singulars a casos puntuals i justificats, així com optar per estructures vegetals similars a les formacions, naturals o agrícoles, presents a l'entorn del sector.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses de enjardinament i de disseny paisatgístic de jardins, els tècnics i els diferents professionals

Autor: Albert Cortina 2007

PROGRAMA 4.

Tractament cromàtic dels elements que formen part del polígon industrial o sector d'activitat econòmica.

Situació actual

Normalment el planejament urbanístic no regula els aspectes cromàtics. La manca de pautes per seguir fa que sovint les construccions i els elements dels polígons industrials no tinguin relació entre ells des del punt de vista cromàtic no assoleixin una relació harmònica amb el seu entorn.

L'ús estandaritzat de materials amb colors i textures propis, independents de la localització i les característiques del lloc, on s'utilitzen, és un factor que contribueix a generar complexos seriats i desvinculats del territori. La falta de relació entre el cromatisme del paisatge i el del polígon industrial dificulta la seva integració paisatgística i afavoreix la banalització del paisatge industrial.

Línies d'actuació

4.1 Incorporar en l'Ordenança de paisatge una regulació normativa o uns criteris bàsics de definició cromàtica dels polígons industrial i sectors d'activitat econòmica.

Definició: Eines com el Codi cromàtic o les cartes de colors son útils per assolir una imatge de conjunt coherent i afí amb el paisatge de l'entorn.

Cal estar atents a les recomanacions i indicacions respecte als materials d'utilització preferent, fetes per professionals qualificats.

Per determinar el cromatisme adient cal partir de l'anàlisi compositiva del paisatge on es fa l'actuació.

Es pot aconseguir una relació harmònica amb l'entorn a través de dos mecanismes divergents:

a) El mimetisme: basat en l'elecció de colors similars al terreny quant al to (ocre, vermellós, sienes) o la saturació (suau, poc pigmentada)

b) El contrast: per tal de singularitzar un conjunt d'edificis o per utilitzar un edifici cok a fita o contrapunt, basant-se en combinacions de colors complementaris (blau i taronja, ocre i verd, etc.)

En qualsevol dels dos casos, és preferible optar peu una gamma cromàtica reduïda a un nombre limitat de tons, per no crear confusió i saturació visual.

4.2 Considerar l'arquitectura i el cromatisme de manera integral

Definició: Cal sempre identificar el cromatisme del terreny on s'haurà de localitzar el polígon industrial o sector. Utilitzar colors propis o similars als del terreny sol assegurar una bona integració paisatgística. Aquesta estratègia mimètica és la més recomanable, especialment en entorns rurals, poc urbanitzats, ja que el cromatisme de boscos i conreus, harmonitza millor amb els tons naturals i inorgànics del sòl que amb altres de més llampants i sintètics.

Per contra no es recomanable la utilització sistemàtica de tons verds, ja que difícilment s'aconsegueixen els matisos cromàtics de la vegetació i s'accentua el caràcter poc reeixit de la imitació.

Sempre es necessari pensar les construccions com a unitats coherents que es conceben integrant localització, forma, elements constructius i cromatisme.

Convé evitar les superfícies brillants o blanques que produeixen reflexos, especialment a les cobertes i optar per acabats amb menys lluentor.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses distribuïdores de materials per a la construcció, els tècnics i els diferents professionals

Autor: Albert Cortina 2007

PROGRAMA 5.

Tractament coherent i acurat de la xarxa d'espais verds mitjançant l'ús adequat dels seus elements per a millorar la integració paisatgística dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica.

Situació actual

La falta de vegetació, el seu malt estat és una situació comuna a molts polígons industrials o sectors. La presència, per exemple, de carrers sense arbrat o amb un arbrat en estat precari (falta

d'exemplars, exemplars malalts, podes abusives, etc.) o l'existència de talussos nus o de superfícies sense vegetació generen un paisatge industrial inhòspit i una sensació desoladora.

Sense una concepció global dels espais verds en el conjunt del polígon és difícil generar un entorns paisatgístic de qualitat. Un aspecte decisiu per generar qualitat és la necessitat d'integrar els espais verds en el sistema viari, i per tant, en els recorreguts habituals dels polígons.

Les franges de servitud o de protecció d'algunes infraestructures (carreteres, línies elèctriques, gaseoductes, etc) i els espais associats als equipaments dels polígons (depuradores, estacions elèctriques, etc) sovint són espais degradats i marginals.

La falta de manteniment és el principal factor responsable de la mala imatge dels polígons industrials i alguns sectors d'activitat econòmica, que es pot manifestar en diversos aspectes (deteriorament del mobiliari urbà, manca de neteja, mal funcionament de l'enllumenat, etc) i que afecta significativament la vegetació.

Línies d'actuació

5.1 Concebre els espais verds com a elements vertebradors dels polígons i sectors.

Definició: Des del moment de la planificació fins a l'execució del projecte, els espais verds han de dissenyar-se i pensar-se de manera integral, es a dir, formant part d'un sistema que inclou la xarxa viària i la resta d'elements del polígon.

L'existència d'un espai verd de transició entre els polígons i el seu entorn facilita la seva integració paisatgística i el contacte entre els dos àmbits. Les dimensions, la localització i el disseny de les franges perimetrals pot variar en funció del caràcter dels espais adjacents i de la relació que s'hi ha d'establir.

5.2 Conservar els espais de valor ambiental

Definició: Sempre que sigui possible es mantindran aquells espais preexistents que tinguin un especial valor ambiental (aiguamolls, basses, torrents, etc.) Quan s'han inserit de forma adequada en els projectes inicials, aquests espais tenen un poder d'estructuració destacat i una funció ecològica important.

Caldrà preveure els efectes que hi poden tenir les activitats industrials per garantir-ne la coexistència.

5.3 Preveure un pla de gestió i manteniment dels espais verds del poligon o sector

Definició: Aquest es un aspecte essencial en tot polígon o sector, perquè un manteniment insuficient comporta un deteriorament molt ràpid dels espais verds.

Des del punt de vista de la gestió, cal preveure mecanismes de manteniment des del mateix inici de la urbanització i promoure la continuïtat de les entitats de manteniment.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses de enjardinament i de disseny paisatgístic de jardins, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 6.

Potenciar la composició acurada de les edificacions dels polígons i sectors

Situació actual

En l'execució de la majoria de polígons industrials i sectors d'activitat econòmica és manifesta una nul·la o escassa atenció per les característiques particulars de l'emplaçament.

Per altra banda, el desordre en la utilització dels espais exteriors de les parcel.les i la precarietat de les construccions auxiliars (porxos, serveis tècnics, etc) són dos factors que solen contribuir a generar una imatge de baixa qualitat.

Tanmateix, la durada dels processos d'urbanització, la falta de reglamentació i la indisciplina urbanística han contribuït a formar polígons amb poca coherència arquitectònica i a crear paisatges construïts de poca qualitat.

A causa de les dimensions dels edificis industrials, les cobertes formen grans superfícies homogènies amb un impacte comparable al de les façanes.

A vegades, els edificis són utilitzats sovint com a suport publicitari donant lloc a " façanes anunci" que fan de reclams de grans dimensions.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

6.1 Concebre els projectes d'urbanització i els projectes arquitectònics unitàriament.

Definició: Aquesta forma d'elaborar els projectes afavoreix formar conjunts edificats coherents i una trama urbana adaptada tant a les característiques particulars de l'emplaçament com a les necessitats funcionals de les empreses

6.2 Integrar els elements productius singulars en el conjunt edificat.

Definició: Per la seva mida i formes, aquests elements esdevenen sovint construccions molt visibles i representatives dels espais industrials. Si les necessitats productives ho permeten, es prioritzarà la seva integració total o parcial en l'edificació principal, sempre que tendeixin a establir una composició unitària.

6.3 Ordenar la presencia d'elements publicitaris i identificatius

Definició: Com ja hem assenyalat en altres programes, cal determinar paràmetres que garanteixin un tractament homogeni d'aquests elements, tot respectant la varietat d'imatges corporatives existents. Com a línia general d'actuació, la publicitat no ha d'alterar la composició dels edificis. Es preferible integrar-la en els volums edificats i aprofitar els buits arquitectònics. Les mides han de ser discretes. Cal evitar materials lluents i colors dissonants. La il·luminació ha de ser moderada i puntual.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 7.

Tractament acurat dels espais lliures d'interior de parcel.la

Situació actual

Sovint, els espais interiors de parcel.la dels polígons industrials o sectors d'activitat econòmica no tenen un tractament específic i esdevenen terrenys d'oportunitat per a activitats esporàdiques i per la precedència desordenada d'elements que els confereixen una imatge de provisionalitat.

En molts casos, els espais interiors de parcel.la esdevenen aparadors improvisats de materials. De vegades l'espai destinat a emmagatzematge és més evident que les mateixes edificacions a causa dels grans volums que formen i de la seva exposició visual.

En no haver-hi un projecte conjunt ni unes pautes d'ordenació, és habitual que els interiors de parcel.la acumulin elements obsolets

La manca de manteniment, es tradueix en una imatge de degradació.

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

7.1 Establir uns criteris i una regulació dels espais interior de parcel.la pel que fa a usos admissibles i formalització.

Definició: Les entitats de gestió del polígon o sector haurien d'establir uns criteris i una regulació d'aquests espais interiors de parcel.la des del planejament i en el moment d'elaboració dels projectes d'urbanització.

Cal fer una reserva suficient aparcament. Condicionar els espais d'aparcament utilitzant arbrat o cobertes amb plaques fotovoltaiques facilita l'ordenació de l'espai i millora el seu confort.

7.2 Cal evitar que qualsevol lloc es pugui convertit en àrea improvisada d'emmagatzematge.

Definició: Preferentment es disposaran els materials on siguin menys visibles. També es poden utilitzar filtres visuals, com la vegetació, per reduir el seu impacte.

Segons el tipus de polígon i les dimensions de les parcel.les, pot utilitzar-se la vegetació en la definició dels espais. Els espais plantats es recomana situar-los preferentment als límits de la parcel.la, acompanyant o substituint les tanques, en els espais més visualment exposats i en els espais on el pendent no permeti altres usos.

7.3 Concentrar les edificacions auxiliars o singulars integrant-les a l'edificació principal

Definició: Aquest tipus de volums construïts (porxos, marquesines, sitges, estacions transformadores, comptadors, etc) han concentrar-se en la mesura del possible, i s'integraran a l'edificació principal. La volumetria i colora d'aquests elements. S'han d'ajustar als criteris que regeixin en el conjunt del polígon industrial. De vegades el soterrament es la millor opció.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 8.

Mantenir un criteri unitari en l'ús d'elements d'urbanització dels vials del polígon o sector i utilitzar la vegetació com a element de qualitat.

Situació actual

Es produeix sovint una manca d'adaptació de la xarxa de vials a l'estructura del territori. Això crea disfuncions importants, algunes amb efectes negatius en el medi natural (alteració excessiva del relleu, interrupció dels cursos fluvials, afectació de masses boscoses) i altres com la interrupció de camins, l'alteració del parcel.lari, etc.

Un disseny deficient de la xarxa viaria es tradueix en dificultats a l'hora de circular i a l'aparició de culs de sac i altres espais marginals.

La presència de calçades sobredimensionades en coexistència amb voreres estretes o pràcticament inexistents, és un dels dèficits comuns a molts polígons industrials o sectors d'activitats econòmiques.

La falta de previsió d'espais condicionats especialment com a àrees d'aparcament fa que els vehicles estacionin allà on puguin.

Altra característica de molts polígons o sectors es que en aquells punts sotmesos a una major intensitat d'ús, els paviments tendeixen a deteriorasr-se, fent que succeeixi especialment en els trams de vorera d'accés a les parcel.les, per on circulen els vehicles de major tonatge.

Finalment es constata l'absència o estat deficient de l'arbrat, fent que el polígon sigui un lloc inhòspit, amb una imatge descurada i marginal.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

8.1 Harmonitzar el traçat dels vials amb els trets propis de l'emplaçament del polígon o sector.

Definició: Cal adaptar els vials a les formes dominants del relleu, als punts de màxima visibilitat i a les línies de força del paisatge. També es recomanable establir una relació lògica amb les trames viàries existents, mitjançant connexions amb carreteres o camins i en continuïtat amb les trames dels carrers adjacents.

8.2 Proporcionar una imatge coherent al conjunt dels vials.

Definició: Es possible assolir aquesta coherència mitjançant l'elecció dels materials, l'adopció d'un mobiliari urbà comú i l'establiment d'una continuïtat en les especies i les formes vegetals.

8.3 Utilitzar la vegetació com a element de qualitat del polígon o sector.

Definició: Les espècies arbòries escollides han de ser proporcionades a les dimensions del vial i preferentment de creixement ràpid i de port vertical, per evitar que envaeixin les calçades.

8.4 Projectar els accessos als polígons de forma coherent amb la resta del polígon o sector.

Definició: Les entrades als polígons són espais de caràcter representatiu i per tant han de mostrar una imatge endreçada i ordenada, fugint d'actuacions excessivament singulars i d'aquelles amb un predomini d'elements decoratius.

8.5 Ordenar els espais específics per aparcament amb agrupacions arbòries i vinculats als recorreguts per a vianants

Definició: Disposar els aparcament "en cordó" per tal de reduir la secció de la calçada.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..
2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 9.

Integrar paisatgísticament les tanques dels polígons o sectors

Situació actual

En general l'ús de les tanques als polígons industrials es caracteritza per la seva diversitat formal, material i cromàtica. El resultat d'aquesta tendència sol ser una imatge poc atractiva, sovint agreujada perquè les tanques no tenen lligams de composició amb les edificacions existents ni amb la resta d'elements d'urbanització.

La presència de tanques opaques de grans dimensions als perímetres d'alguns polígons suposa un fort impacte en el paisatge per l'efecte barrera que ocasiona i perquè impedeix la continuïtat visual.

Línies d'actuació

9.1 Mantenir la unitat formal de les tanques

Definició: Convé que les tanques d'un mateix polígon tinguin característiques comunes. Pot establir-se un model únic o bé una gamma de models per a diferents requeriments funcional, amb una coherència de composició, material i color.

9.2 Utilitzar tanques transparents, senzilles i discretes i reduir les tanques opaques.

Definició: En la mesura del possible, utilitzar preferentment tanques homogènies i senzilles, evitant l'ús de molts materials i les tanques opaques per tal d'evitar la interrupció de la visió i minimitzar l'efecte barrera. En tanques opaques imprescindibles es recomana disminuir l'alçaria, escollir materials i colors discrets i plantar vegetació a cada banda.

Autor: Albert Cortina 2007

9.3 Emprar la vegetació d'acompanyament o com a material únic en la construcció de les tanques.

Definició: La vegetació així pot ser l'únic element visible que permet la creació de filtres i continuïtats visuals, l'ocultació de certs elements, etc.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses d'enjardinament i disseny paisatgístic de jardins, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 10.

Integrar els elements publicitaris i de senyalització en els polígons i sectors a partir d'uns criteris unitaris de regulació.

Situació actual

La falta de criteris que regulin la localització, la mida, el cromatisme i la il.luminació de publicitat i senyalètica comporten la banalització dels espais industrials i dels sectors d'activitat econòmica. Aquests elements esdevenen en molts casos elements dominants de la imatge paisatgística del polígon o sector.

Els panells publicitaris tenen dificultats per integrar-se en les edificacions. El fenomen de la publicitat a les cobertes de les edificacions va en augment.

La il·luminació d'elements singulars, com els panells publicitaris, pot trencar la uniformitat del paisatge nocturn i fer que aquests elements esdevinguin excessivament visibles i destacats respecte a la resta d'elements i al seu entorn.

Finalment, els panells indicadors que faciliten la localització de les empreses, els noms dels carrers, etc, sovint estan en malt estat o no són homogenis en el conjunt del polígon o sector.

Línies d'actuació

10.1 Definir uns criteris reguladors i unitaris per la localització, mida, cromatisme i il.luminació dels panells publicitaris i la senyalètica.

Definició: Convé que les tanques d'un mateix polígon tinguin característiques comunes. Pot establir-se un model únic o bé una gamma de models per a diferents requeriments funcional, amb una coherència de composició, material i color.

10.2 Integrar la publicitat en els elements construïts

Definició: Preferentment els elements publicitaris han d'estar integrats en els elements construïts i han de formar part de la seva composició formal. És preferible que no sobresurtin del volum construït i ocupin els buits arquitectònics, i que les seves dimensions siguin discretes. Els materials, colors i textures han de ser coherents amb el conjunt d'elements construïts. Sempre que sigui possible, la il.luminació s'ha d'integrar al mateix element o als sistemes d'enllumenat previstos per als edificis.

10.3 Homogeneïtzar la senyalització.

Definició: Els panells indicatius han de tenir un tractament homogeni per al conjunt del polígon. A l'hora de dissenyar-los, cal preveure unes dimensions suficients i una localització adient per assegurar-ne una lectura òptima.

La retolació de tota la xarxa viària, amb el nom dels carrers i la numeració de les parcel.les, és un requisit funcional necessari en tot polígon i sector. És convenient utilitzar rètols de característiques iguals i col·locar-los sistemàticament en emplaçaments determinats per tal d'assegurar una percepció ordenada i cuidada de l'espai, poden inclús esdevenir un component essencial per a una imatge de qualitats dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les empreses fabricants i instal·ladores dels elements publicitaris, els tècnics i els diferents professionals

PROGRAMA 11.

Integrar paisatgísticament les infraestructures tècniques

Situació actual

Les infraestructures tècniques comprenen les instal·lacions necessàries per a aquells serveis associats a la majoria de polígons industrials: telecomunicacions, infraestructura hidràulica general, xarxes de subministrament d'energia elèctrica, abastament i subministrament d'aigua, sanejament, tractament de residus i producció d'energia, etc

.La proliferació d'artefactes diversos sense ordre ni homogeneïtat contribueix, en molts casos, a crear una imatge inhòspita i desendreçada dels polígons industrials.

Les línies d'alta tensió associades als polígons industrials travessen el paisatge amb una lógica sovint aliena a la composició formal del lloc. A l'interior del polígon o sector, les línies elèctriques tenen un impacte visual remarcable.

Les estacions transformadores i les construccions d'entrada d'altres serveis (gas, telecomunicacions, etc) per a la industria solen presentar una enorme varietat quant a dimensions, forma, materials i colors. Sovint es col·loquen en qualsevol lloc sense cap mesura d'integració complementària.

La localització, el disseny i el tractament dels dipòsits d'aigua sol atendre fonamentalment a criteris d'economia, mentre que la construcció de dipòsits soterrats, que eviten l'impacte visual, es fan en comptades ocasions.

Es habitual que els polígons o sectors comptin amb estacions depuradores comunitàries que generen un impacte visual considerable, atès que es tracta d'instal.lacions extenses. En general, són visibles des de molts punts i el seu impacte visual recau en el conjunt del polígon o sector.

Línies d'actuació

11.1 Soterrar les línies elèctriques que afectin negativament la imatge del paisatge.

Definició: Soterrar les línies elèctriques interiors en els polígons i sectors, com es fa en els centres urbans, implica una millora important de la qualitat de l'espai intern.

Quan el caràcter intermunicipal o la longitud de les línies elèctriques en dificulta el soterrament, es pot matisar o camuflar la seva presència des dels punts de vista més significatius.

11.2 Dissenyar construccions tècniques de qualitat

Definició: A més de la normativa que regula la situació dimensions i models de les estacions transformadores d'electricitat i altres construccions d'entrada de serveis, es poden establir mesures d'harmonització o ocultació. Convé prioritzar el seu soterrament a la vorera o en els espais verds.

Cal optar per volumetries senzilles concordes amb el seu caràcter funcional i dissenyar-les amb materials i colors d'acord amb la resta d'elements d'urbanització.

Autor: Albert Cortina 2007

11.3 Adequar paisatgísticament els entorns de les depuradores

Definició: L'adequació paisatgística de l'entorn de les depuradores ha de ser acurat. Per ocultar les vistes més conflictives es poden utilitzar petits moviments de terres que creïn promontoris de vegetació arbòria i arbustiva. També convé fer plantacions a tot el perímetre del recinte segons els patrons emprats a la resta de zones verdes.

11.4 Disminuir l'impacte visual dels dipòsits d'aigua

Definició: Quan sigui possible és convenient optar pel soterrament dels dipòsits d'aigua. En els dipòsits en superfície, és necessari escollir materials que donin una imatge cuidada i preveure un acabat de color integrat a l'entorn. Es convenient plantar arbres al voltant del dipòsit.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i les empreses promotores del polígon industrial o sector d'activitat econòmica..

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i l'INCASOL), els Col.legis professionals d'Arquitectes i Arquitectes Tècnics, les empreses promotores i constructores, les companyes de serveis, les empreses fabricants d'instal·lacions tècniques, els tècnics i els diferents professionals

D. PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE A DETERMINATS USOS PERIURBANS.

PROGRAMA 1.

Integració paisatgística dels horts familiars urbans i periurbans

Situació actual

Els horts familiars existents en l'espai urbà i periurba dels pobles i ciutats del Berguedà estan la majoria de vegades desendreçats, amb una manca greu d'integració paisatgística i d'adequació optima a l'entorn i en algunes ocasions, amb unes condicions ambientals i de seguretat alimentaria molt precàries i amb vulneració de la legislació vigent sobre protecció dels animals.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

1.1 Signar convenis de gestió del paisatge en determinats àmbits d'horts familiars urbans i periurbans dins el Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat.

Definició: Es proposa signar dos convenis de gestió del paisatge a do indrets emblemàtics del Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat on la existència d'horts familiars urbans i periurbans es molt significativa:

a) La Ruta Cultural de l'Ametlla de Merola
b) La colònia Vidal

Aquests convenis de gestió del paisatge es formularien mitjançant una tasca de mediació entre els titulars dels terrenys, els usuaris o pagesos, l'Administració i aquelles empreses que vulguin esdevenir patrocinadores de les actuacions emblemàtiques que es duguin a terme.

Els objectius dels citats convenis seria el establir un "full de ruta" per tal de desenvolupar les intervencions d'ordenació, integració paisatgística i gestió que es puguin establir en els instruments adients (Pla especial urbanístic, Estudi d'integració paisatgística dels elements i construccions, Pla de Gestió d'Usos)

1.2 Redactar Plans especials urbanístics per a la ordenació dels àmbits d'horts urbans i periurbans i Plans de gestió d'usos.

Definició: En aquells àmbits on sigui necessària la ordenació de les construccions, elements i regulació d'usos dels horts familiars urbans o localitzats en l'espai periurbà, seria recomanable redactar un Pla especial d'ordenació i un Pla de gestió d'usos.

1.3 Eliminació dels horts marginals o il·legals.

Definició: En aquells àmbits o indrets urbans o periurbans on els horts constitueixin un us marginal o clarament il.legal, per comportar greus problemes de riscos per la seguretat o la salut de les persones, l'Administració haurà d'utilitzar tots aquells mecanismes de disciplina urbanística que la legislació vigent posa al seu abast.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, els propietaris i els usuaris dels horts familiars.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca), les comunitats de regants, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 2.

Integració paisatgística dels elements de recollida dels residus urbans

Situació actual

La imatge de les entrades del pobles i ciutats del Berguedà ve condicionada per la primera impressió que el visitant se'n dur dels elements de recollida dels residus urbans (contenidors, etc.)

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

2.1 Integrar els contenidors i altres elements de recollida dels residus urbans

Definició: Cal cercar mecanismes per disminuir o eliminar en la mesura del que sigui possible l'impacte dels elements de recollida dels residus urbans, amb l'aplicació de mesures d'integració paisatgística dels containers, utilització de materials adients i mimetisme cromàtic amb l'entorn.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses fabricants de contenidors, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 3.
Integració paisatgística de les activitats extractives

Situació actual

El fenomen de les activitats extractives es comú a diferents territoris de Catalunya. Es per això que es fa necessari abordar-lo de forma global i conjunta. No obstant, des de l'àmbit comarcal i municipal es poden realitzar algunes actuacions importants.

Línies d'actuació

3.1 Desenvolupar els plans i programes de restauració paisatgística de les àrees afectades per activitats extractives

Definició: S'efectuarà el control d'acord amb la normativa sectorial vigent de la restauració paisatgística i ambiental de les àrees afectades per activitats extractives.

En aquest sentit, cal promoure la redacció dels Plans de restauració de les explotacions clausurades.

S'efectuarà la restauració paisatgística de les àrees afectades segons la normativa sectorial vigent.

3.2 Excloure els espais amb algun tipus de protecció de la concessió de noves llicències d'explotació.

Definició: S'exclouran els espais amb algun tipus de protecció de la concessió de noves llicències d'explotació.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà, les administracions sectorials competents i les empreses explotadores de l'activitat.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge), les empreses fabricants de contenidors, els tècnics i els diferents professionals.

E. PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE A LES INFRAESTRUCTURES VIÀRIES.

PROGRAMA 1.

Incorporació dels criteris paisatgístics en el disseny de la xarxa viària

Situació actual

Amb l'aprovació a Catalunya de la legislació de protecció, ordenació i gestió del paisatge s'han previst un seguit d'instruments (directrius de paisatge, catàlegs de paisatge, estudis d'impacte i integració paisatgística, etc.) que poden ser molt útils a l'hora de desenvolupar els objectius previstos en aquesta Carta del Paisatge en relació a la millora del la localització de la xarxa viària i al disseny dels seus elements.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

1.1 Incloure l'avaluació de l'impacte paisatgístic en els estudis d'impacte de les infraestructures viàries i en els projectes d'urbanització i obres.

Definició: D'acord amb la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, ordenació i gestió del paisatge i amb el Reglament que la desenvolupa caldrà elaborar estudis d'impacte i integració paisatgística en un seguit d'actuacions entre les quals s'inclou la localització de les grans infraestructures i la seva execució.

Autor: Albert Cortina 2007

1.2 Dur a terme projectes de restauració paisatgística a les àrees afectades per les infraestructures viàries.

Definició: D'acord amb l'avaluació de l'impacte paisatgístic que produeixi una determinada infraestructura de la xarxa viària, s'implementaran mesures correctores i de restauració paisatgística de les àrees colindants o properes que han estat afectades.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i l'Administració titular de la via o amb alguna competència en la xarxa viària.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i Direcció General de Carreteres), la Diputació, els Col.legis professionals d'Arquitectes i d'Enginyers, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 2.
Condicionament de talussos de la xarxa viaria.

Situació actual

Un dels elements de la xarxa viària que necessita actuacions periòdiques de condicionament i manteniment son els talussos.

Línies d'actuació

2.1 Condicionament de talussos per evitar fenòmens erosius

Definició: Es condicionaran els talussos per evitar la generació de fenòmens erosius.

Autor: Albert Cortina 2007

2.2 Revegetació dels talussos amb espècies autòctones o ben adaptades a les condicions climàtiques del lloc

Definició: S'utilitzaran criteris de xerojardineria en la selecció i plantació de les espècies vegetals a utilitzar en la revegetació dels talussos.

Autor: Albert Cortina 2007

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i l'Administració titular de la via o amb alguna competència en la xarxa viària.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i Direcció General de Carreteres), la Diputació, els Col.legis professionals d'Arquitectes i d'Enginyers, les empreses promotores i constructores, les empreses de jardineria i paisatgisme, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 3.
Integració paisatgística de les rotondes

Situació actual

Una de les primeres imatges que sovint tenim d'un poble o d'una ciutat ve condicionada per les seves rotondes d'accés a la població.

La diversitat de dissenys i propostes per a l'execució de les rotondes impedeixen moltes vegades tenir una idea coherent de la imatge que es vol donar de la comarca o del municipi a través d'aquest element de la xarxa viària-

Línies d'actuació

3.1 Redactar un Catàleg indicatiu amb propostes i recomanacions sobre el tractament de les rotondes a la comarca.

Definició: Es proposa l'elaboració d'un catàleg sobre tractament de rotondes a la comarca del Berguedà, que no obstant el seu caràcter indicatiu orienti sobre les actuacions a realitzar en aquests elements de la xarxa viària per tal d'obtenir una imatge de conjunt a la comarca, amb diverses alternatives i solucions en el seu disseny però coherent amb l'entorn i amb els valors del paisatge que es volen protegir i dinamitzar.

3.2 Dissenyar els interiors de les rotondes des d'una visió coherent amb l'entorn i amb la imatge que es vol donar del municipi.

Definició: Es durà a terme una conceptualització i disseny global a escala municipal dels interiors de les rotondes per tal de proporcionar una imatge coherent i evitar que esdevinguin elements decoratius de banalització del paisatge.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i l'Administració titular de la via o amb alguna competència en la xarxa viària.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i Direcció General de Carreteres), la Diputació, els Col.legis professionals d'Arquitectes i d'Enginyers, les empreses promotores i constructores, les empreses d'enjardinament i paisatgisme, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 4.

Integració paisatgística dels elements específics per a les vores de les vies.

Situació actual

Altres elements de la xarxa viària (arbrat, components metàl·lics de seguretat, indicadors i senyals, etc) requereixen un estudi d'integració paisatgística.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

4.1 Elaborar un Catàleg de mobiliari urbà específic per a les vores de les carreteres amb recomanacions sobre tipologies alternatives i coherents amb el paisatge de la comarca.

Definició: Es proposa la elaboració d'aquest Catàleg amb visió comarcal. Per tal de donar coherència al mobiliari urbà que es posi a les vores de les vies de comunicació.

Autor: Albert Cortina 2007

4.2 Substituir els elements metàl·lics de seguretat per elements de fusta tractada en els trams d'interès paisatgístic de les carreteres locals.

Definició: En alguns trams de la xarxa viària on es travessin pobles o indrets amb un elevat interès paisatgístic de l'entorn proposem es substitueixin els elements metàl·lics de seguretat per elements de fusta tractada.

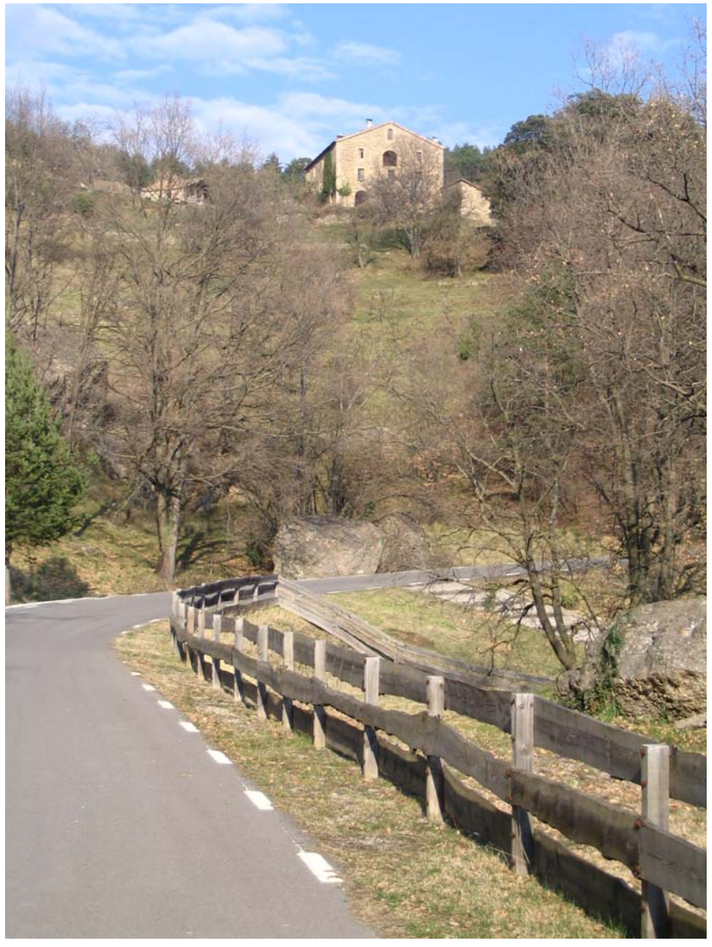

Autor: Albert Cortina 2007

4.3 Plantar arbres al costat de les carreters en aquells indrets que siguin adients.

Definició: Com ja hem assenyalat en el programa específic d'accessos i entrades als pobles i ciutats, la plantació d'arbrat al costat de les carreteres dóna una gran qualitat paisatgística a la pròpia via i a la imatge de la ciutat.

Autor: Albert Cortina 2007

4.4 Elaborar diagnosis i plans municipals de millora i manteniment de l'arbrat viari.

Definició: Moltes vegades els arbres que estan al costat de les vies de comunicació es troben en un estat lamentable. Cal fer periòdicament una diagnosi per tal de millorar les seves condicions.

Autor: Albert Cortina 2007

Autor: Albert Cortina 2007

4.5 Elaborar la normativa relativa a la publicitat i a la senyalització en carreteres locals i comarcals per tal d'incloure-la a la Ordenança de Paisatge tipus per a la comarca.

Definició: L'Ordenança de Paisatge tipus per a la comarca, que podran posteriorment incorporar els ajuntaments íntegrament o amb les oportunes adaptacions, hauria d'incorporar una regulació relativa a la publicitat i a la senyalització en les diferents carreteres i vies de comunicació que travessen el Berguedà.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i l'Administració titular de la via o amb alguna competència en la xarxa viària.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i Direcció General de Carreteres), la Diputació, els Col.legis professionals d'Arquitectes i d'Enginyers, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

PROGRAMA 5.

Incorporació a la xarxa viària de la comarca, d'una xarxa de miradors i punts d'observació del paisatge.

Situació actual

Moltes vegades, la xarxa viària del Berguedà s'utilitza exclusivament com a vies rapides de pas per anar a altres comarques o indrets del país. No s'aprofita aquesta alta mobilitat per retenir al viatger en determinats punts d'observació del paisatge, ben estudiats i idonis per captivar la curiositat del viatger i endinsar-se per la comarca per conèixer més a fons els seus paisatges.

Autor: Albert Cortina 2007

Línies d'actuació

5.1 Redactar un estudi paisatgístic de les carreteres que travessen el Berguedà amb propostes sobre trams d'interès paisatgístic preferent, àrees d'estada i miradors, indrets d'interès patrimonial, senyalització, elements a retirar i altres aspectes d'interès per a la promoció paisatgística i turística de la comarca.

Definició: Cal tenir una proposta global i de conjunt per la comarca sobre els trams d'interès paisatgístic preferent, miradors, àrees d'observació del paisatge i senyalització dels elements del patrimoni natural i cultural que esdevingui un element estratègic a l'hora de dur a terme una política de promoció turística dels paisatges del Berguedà.

Autor: Albert Cortina 2007

5.2 Condicionar i equipar els miradors i les àrees d'estada i observació del paisatge.

Definició: Cal condicionar les àrees d'estada a les vores de les carreteres per tal d'evitar que esdevinguin àrees degradades i marginals.

Es suprimiran els elements intrusius en els trams d'interès paisatgístic.

Es condicionarà la vegetació de les vores de les carreteres en els trams d'interès paisatgístic preferent.

Es promourà la instal.lació de taules de localització dels elements del paisatge en llocs patrimonials construïdes amb materials antivandàlics.

Es condicionarà i ordenarà l'espai a l'entorn dels miradors respectant i promovent el patrimoni història construït o natural

S'elaboraran els Plans especials de condicionament i ordenació dels espais a l'entorn dels miradors.

Agents implicats

1. Agents principals impulsor del programa: Els Ajuntaments del Berguedà i l'Administració titular de la via o amb alguna competència en la xarxa viària.

2. Altres agents implicats: Ell Consell Comarcal del Berguedà, la Generalitat de Catalunya (Direcció Gral. d'Arquitectura i Paisatge i Direcció General de Carreteres), la Diputació, els Col.legis professionals d'Arquitectes i d'Enginyers, les empreses promotores i constructores, els tècnics i els diferents professionals.

Autor: Albert Cortina 2007

4. LÍNEAS D'ACTUACIÓ PRIORITÀRIES PER AVANÇAR EN EL DESENVOLUPAMENT DE LA CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ.

LÍNEES D'ACTUACIÓ PRIORITÀRIES PER AVANÇAR EN EL DESENVOLUPAMENT DE LA CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ.

A. **La constitució de la Comissió del Paisatge del Berguedà i la creació de l'Oficina tècnica comarcal del paisatge.**

B. **La formulació i redacció de l'Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà.**

C. **L'edició d'una Guia divulgativa de la Carta del Paisatge del Berguedà.**

D. **La formulació d'un Pla integral per al desenvolupament local i millora del paisatge rural relacionat amb una actuació econòmico-social en un àmbit supramunicipal de muntanya que la comarca.**

E. **La signatura de dos Convenis de Gestió del Paisatge amb els agents implicats per a l'ordenació, gestió i integració paisatgística dels horts familiars urbans en dos indrets emblemàtics del Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat: la Ruta Cultural de l'Ametlla de Merola i la Colònia Vidal.**

F. **L'aplicació d'un Pla pilot d'integració paisatgística dels contenidors en els nuclis urbans.**

G. **La implantació d'una xarxa de miradors del paisatge vinculats a les carreteres i vies locals del Berguedà.**

H. **La realització d'actuacions paisatgístiques de millora als accessos urbans mitjançant avingudes arbrades.**

I. **L'elaboració d'una Guia de recomanacions per a la integració paisatgística dels establiments de turisme rural i dels càmpings.**

J. **La creació d'un apartat a la web de promoció turística del Berguedà on es puguin trobar els principals documents de la Carta del Paisatge i on hi hagi un espai de consulta, opinió i debat sobre l'evolució dels paisatges del Berguedà**

QUADRE RESUM DELS PROGRAMES I LES LÍNIES D'ACTUACIÓ PER A LA GESTIÓ DELS PAISATGES DEL BERGUEDÀ

I

CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ

PROGRAMA DE GESTIÓ DELS PAISATGES DEL BERGUEDÀ

I. - PROGRAMES GENERALS DE GESTIÓ DELS PAISATGES DEL BERGUEDÀ

CODI		PROGRAMA Línies d'actuació
1.		**CONSTITUCIÓ DE LA COMISSIÓ MIXTA DEL PAISATGE DE LA COMARCA DEL BERGUEDÀ**
	1.1	Constituir la Comissió del Paisatge del Berguedà
	1.2	Desenvolupar les funcions de la Comissió del Paisatge del Berguedà
2.		**CREACIÓ DE L'OFICINA TÈCNICA COMARCAL DEL PAISATGE**
	2.1	Crear l'Oficina tècnica del paisatge
	2.2	Cercar fons de finançament per a les actuacions de gestió del paisatge
	2.3	Promoure actuacions de sensibilització del paisatge a la comarca del Berguedà
	2.4	Crear un Premi anual a la millor actuació en la gestió dels paisatges del Berguedà
	2.5	Desenvolupar altres funcions que se li assignin.
3.		**REDACCIÓ D'UNA ORDENANÇA DEL PAISATGE**
	3.1	Elaboració d'una Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà
	3.2	Adaptació de l'Ordenança del Paisatge tipus a cada municipi de la comarca
4.		**DELIMITACIÓ DE ZONES D'ESPECIAL DINAMITZACIÓ DEL PAISATGE (ZEDP)**
	4.1	Declaració de zones d'especial dinamització del paisatge.
	4.2	Execució de " projectes pilot" per a la dinamització i millora del paisatge amb la complicitat del sector privat.
5.		**CONSTITUCIÓ D'UN FONS PER A LA CONSERVACIÓ I GESTIÓ DELS PAISATGES DEL BERGUEDÀ**
	5.1	Realització d'un dictamen que analitzi la viabilitat jurídica de constituir un Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà
	5.2	Constitució del Fons per a la conservació i gestió dels paisatges del Berguedà
6.		**SIGNATURA DE CONVENIS DE GESTIÓ DEL PAISATGE**
	6.1	Assolir acords pel desenvolupament i execució dels programes específics i línies d'actuació del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge.
	6.2	Formalitzar els Convenis de Gestió del Paisatge

II.- PROGRAMES DE GESTIÓ DELS PAISATGES AGRARIS I FORESTALS DEL BERGUEDÀ

CODI		PROGRAMA Línies d'actuació
1.		**MANTENIMENT DE LES PASTURES DE L'ALT BERGUEDÀ**
	1.1	Mantenir reunions amb els ramaders que utilitzen les pastures per valorar la introducció de millores paisatgístiques.
	1.2	Promoció de la vedella i del seu paisatge conjuntament amb els Ramaders de Muntanya del Berguedà
2.		**INTRODUCCIÓ DE MILLORES PAISATGÍSTIQUES A L'AGRICULTURA DEL BERGUEDÀ**
	2.1	Mantenir reunions amb els agricultors per debatre la necessitat d'introduir millores paisatgístiques a l'activitat agrària.
	2.2	Mantenir els marges com elements que fomenten la biodiversitat i la riquesa paisatgística
	2.3	Crear una masia-museu que funcioni en la seva doble vessant de museu de la masia i d'explotació agrària i ramadera.
3.		**INTRODUCCIÓ DE CRITERIS PAISATGÍSTICS EN LA GESTIÓ FORESTAL**
	3.1	Afavorir les rouredes i les fagedes
	3.2	Redactar plans de gestió forestal (PTGMF o Projectes d'Ordenació) a nivell de vall o massís muntanyós per intentar integrar i aplicar criteris paisatgístics.
	3.3	Plantar arbres al costat de les pistes forestals o carreteres que generen una clara cicatriu al paisatge.
	3.4	Crear itineraris forestals i punts d'observació del paisatge des d'un arbre.
	3.5	Crear àrees de lleure dins dels espais forestals.
4.		**GESTIÓ DELS ESPAIS CREMATS DEL BAIX BERGUEDÀ**
	4.1	Promoure treballs de seleccions de tanys per afavorir el creixement dels alzinars i rouredes.
	4.2	Promoure la regeneració d'espais forestals en aquelles zones on la regeneració natural no ha funcionat.
	4.3	Establir àrees de rompuda per diversificar el paisatge.
	4.4	Fomentar el manteniment de la xarxa de camins.
	4.5	Crear punts d'observació de paisatges dins la xarxa de punts d'observació del paisatge.
5.		**MANTENIMENT I LA RECUPERACIÓ DELS CAMINS COM UN ACTIU DEL PAISATGE**
	5.1	Evitar l'asfaltat generalitzat dels camins
	5.2	Evitar la construcció de tanques publicitàries al costat dels camins.
	5.3	Crear una xarxa de punts d'aturada per observar i aprendre a interpretar el paisatge
	5.4	Unificar la senyalització
6.		**MILLORA DELS PAISATGES FLUVIALS**

	6.1	Conservar i recuperar els boscos de ribera.
	6.2	Promoure la creació de camins fluvials
	6.3	Crear materials de divulgació per divulgar els atributs naturals i culturals dels paisatges fluvials
7.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES ACTIVITATS TURÍSTIQUES**
	7.1	Millorar la integració dins del paisatge dels càmpings i altres instal.lacions turístiques
	7.2	Restaurar correctament les masies destinades en exclusiva a residències rurals.
8.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES GRANGES I DELS EDIFICIS ANNEXOS DE LES MASIES**
	8.1	Integrar les granges i els edificis annexos a partir de la creació de tanques d'arbres, de pintar parets i teulades amb colors més adients amb el paisatge
	8.2	Promoure la substitució de la uralita de les teulades en els edificis annexos de les masies.
	8.3	Endreçar els espais que envolten la masia.
9.		**ELIMINACIÓ DE LES BARRAQUES, TANQUES I ALTRES ELEMENTS DELS HORTS FAMILIARS**
	9.1	Crear espais alternatius per reubicar els horts familiars per tal que tinguin serveis comuns i poder netejar els espais.
10.		**CREACIÓ DE RUTES DELS PAISATGES NATURALS I CULTURALS DEL BERGUEDÀ**
	10.1	Crear rutes i materials que relacionin els atractius culturals de la comarca amb els paisatges que els envolten.
	10.2	Crear rutes i materials que relacionin els atractius naturals de la comarca amb els paisatges que els envolten.
	10.3	Crear rutes paisatgístiques.
	10.4	Crear una xarxa de miradors del paisatge.
11.		**CREACIÓ D'UNA XARXA DE PUNTS D'ATURADA AL COSTAT DE LES CARRETERES PENSADA PER GAUDIR DEL PAISATGE.**
	11.1	Crear una xarxa de punts d'aturada al costat de les carreteres.

III.- PROGRAMES DE GESTIÓ DELS PAISATGES URBANS I PERIURBANS DEL BERGUEDÀ

A.		**PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS NUCLIS URBANS EXISTENTS**
CODI		**PROGRAMA** Línies d'actuació
1.		**LLANÇAMENT D'UNA CAMPANYA DE PROTECCIÓ I MOLLORA DEL PAISATGE URBÀ ENTESA COM UN INSTRUMENT EFICAÇ DE POLÍTICA DE GESTIÓ DEL PAISATGE**
	1.1	Llançament de campanyes de protecció i millora del paisatge urbà als municipis del Berguedà.
	1.2	Concebre la campanya com un instrument integrador de la política de paisatge urbà del municipi
	1.3	Aconseguir la complicitat de la societat civil pel paisatge urbà
	1.4	Crear un comissionat d'alcaldia o una Agència del paisatge urbà

2.		**IMPLEMENTAR UNA LÍNIA D'AJUTS I SUBVENCIONS ALS CIUTADANS PERQUÈ PUGUIN ACTUAL EN EL MANTENIMENT I MILLORA DEL PAISATGE URBÀ.**
	2.1	Creació d'una normativa per regular el procediment de concessió als ciutadans dels ajuts i subvencions als ciutadans.
	2.2	Implementació d'ajuts econòmics a través d'exempcions fiscals i subvencions
3.		**CERCAR EL PATROCINI DE LES EMPRESES I LES ENTITATS FINANCERS PER L'EXECUCIÓ DE LES POLÍTIQUES DE MILLORA DEL PAISATGE URBÀ**
	3.1	Implicar a la iniciativa privada en la rehabilitació i dinamització del paisatge urbà.
	3.2	Estimular les diferents formes de patrocini respecte a la millora del paisatge urbà
	3.3	Signar protocols i convenis de patrocini amb les empreses i les entitats financeres per a la rehabilitació i dinamització del paisatge urbà.
4.		**REHABILITACIÓ DE FAÇANES, TERRATS I COBERTES DELS EDIFICIS**
	4.1	Rehabilitar les façanes dels edificis
	4.2	Rehabilitar els terrats i les cobertes dels edificis
5.		**AGENÇAMENT DE PARETS MITGERES**
	5.1	Agençar les parets mitgeres per tal de resoldre els problemes d'humitats i de distorsió estètica amb el paisatge urbà que envolta l'edifici.
	5.2	Recobrir amb elements vegetals les mitgeres
6.		**RENOVACIÓ DE LA IMATGE EXTERIOR DELS ESTABLIMENTS COMERCIALS**
	6.1	Conscienciació de la necessitat d'ordenar la imatge externa dels establiments comercials
	6.2	Aprovació d'una normativa que fixi les condicions dels identificadors de les botigues.
7.		**ENDREÇAMENT D'ESPAIS LLIURES D'ÚS PRIVAT I TRANSPARÈNCIA VISUAL DE TANQUES OPAQUES**
	7.1	Conscienciació de la necessitat d'endreçar els jardins de titularitat privada
	7.2	Establir les condicions per tal que els propietaris rebin l'ajut o subvenció per millorar els espais lliures d'ús privat.
8.		**ADEQUACIÓ AL PAISATGE URBÀ DELS ELEMENTS D'AÏLLAMENT TÈRMIC I ACÚSTIC**
	8.1	Conscienciació a les activitats econòmiques i als veïns de la necessitat d'integrar paisatgísticament els elements d'aïllament tèrmic i acústic dels edificis.
	8.2	Incentivar el fet que les activitats productores de soroll i vibracions adeqüin les seves instal.lacions tenint en compte criteris d'integració paisatgística.
	8.3	Incentivar el fet que els veïns segueixin criteris d'integració paisatgística en la instal.lació d'elements d'aïllament tèrmic i acústic dels buits arquitectònics existents en els edificis privats.
9.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS ELEMENTS PER A LA SUPRESSIÓ DE TRAVES I BARRERES ARQUITECTÒNIQUES.**
	9.1	Integrar paisatgísticament els elements per a la supressió de barreres arquitectòniques en els espais públics.
	9.2	Integrar paisatgísticament els elements per a la supressió de barreres arquitectòniques en els edificis i establiments.
10.		**SUBSTITUCIÓ I UNIFICACIÓ D'ANTENES DE RECEPCIÓ DE RÀDIO, TELEVISIÓ I TELEFONIA MÒBIL.**

	10.1	Integrar paisatgísticament les antenes en els terrats i els balcons dels edificis
	10.2	Unificar totes les antenes individuals d'un edifici en una de col·lectiva situada al lloc que estigui més privat de vistes.
	10.3	Actuar disciplinàriament contra les antenes parabòliques situades als balcons i finestres.
11.		**ORDENACIÓ I RECOL.LOCACIÓ D'APARELLS D'AIRE CONDICIONAT**
	11.1	Integrar paisatgísticament els aparells d'aire condicionat en els edificis.
	11.2	Redactar una normativa específica dins l'ordenança municipal corresponent
12.		**NATURALITZACIÓ EXTENSIVA DE SUPERFÍCIES D'EDIFICIS I CONSTRUCCIONS**
	12.1	Introduir la vegetació dins les ciutats i pobles del Berguedà
	12.2	Utilitzar plantes autòctones i de baix manteniment
13.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS ELEMENTS DE FOMENT DE LA SOSTENIBILITAT**
	13.1	Integrar paisatgísticament les plaques solars sobre els edificis privats
	13.1	Eliminar els dipòsits obsolets d'aigua de caràcter comunitari.
14.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES ZONES VERDES I PARCS URBANS**
	14.1	Utilitzar l'arbrat en la definició dels espais lliures i en la potenciació de les perspectives urbanes.
	14.2	Seleccionar preferentment espècies vegetals autòctones o ben adaptades a les condicions climàtiques de la comarca.

	14.3	Seleccionar un tipus de mobiliari urbà atenent a criteris funcionals, de contemporaneïtat i de qualitat en el disseny.
15.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS DIFERENTS ELEMENTS A LES ENTRADES DELS MUNICIPIS**
	15.1	Establir unes fronteres urbanes nítides amb els espais rurals adjacents
	15.2	Integrar paisatgísticament els contenidors d'escombreries i residus urbans
	15.3	Potenciar la plantació de fileres d'arbres a les entrades dels pobles i ciutats del Berguedà.
	15.4	Habilitar àrees d'aparcament pròximes a les entrades als nuclis urbans
	15.5	Racionalitzar i homogeneïtzar la senyalització viària urbana
	15.6	Ordenar la publicitat a les entrades als nuclis urbans, suprimint els rètols publicitaris de gran impacte
16.		**UTILITZACIÓ DE LA PUBLICITAT EXTERIOR EN ELS NUCLIS URBANS COM A INSTRUMENT DE PATROCINI PER A LA MILLORA DEL PAISATGE URBÀ**
	16.1	Utilitzar les lones d'obra com a suport de publicitat per tal d'obtenir una compensació econòmica a favor del paisatge urbà.
	16.2	Autoritzar un ús temporal de les parets mitgeres i dels anuncis lluminosos com a suport publicitari endreçat.
	16.3	Redactar una normativa per l'ús de la publicitat exterior, dins l'Ordenança de paisatge.
17.		**REDACCIÓ DE GUIES DE PAISATGE URBÀ**
	17.1	Redacció de Guies de Paisatge Urbà

	17.2	Redacció de la Guia cromàtica del municipi
	17.3	Redacció de la Guia d'identificadors comercials del municipi
	17.4	Redacció de la Guía d'identificadors urbans del municipi,
	17.5	Redacció de la Guía de dotacions de l'edificació del municipi.
18.		**DISSENY DE RUTES DEL PAISATGE URBÀ**
	18.1	Posar en valor i evidenciar les trames i els factors comuns que relaciones els diferents elements patrimonials urbans del municipi.
	18.2	Editar una guia i un plànol de les rutes paisatgístiques del municipi.
	18.3	Dissenyar un logotip de la ruta paisatgística que es vulgui promocionar.
19.		**DELIMITACIÓ DE ZONES D'ESPECIAL DINAMITZACIÓ DEL PAISATGE URBÀ (ZEDPU)**
	19.1	Declarar zones d'especial dinamització del paisatge urbà (ZEDPU) allà on es vulguin concentrar les polítiques de paisatge
	19.2	Executar " projectes pilot " per a la dinamització i millor del paisatge urbà.
	19.3	Utilitzar instruments de comunicació i màrqueting per divulgar les actuacions a les ZEDPU.
	19.4	Implicar a la iniciativa privada i als veïns en la execució de les ZEDP
20.		**ELABORACIÓ DEL CATÀLEG D'ELEMENTS D'INTERÈS PAISATGÍSTIC**
	20.1	Redactar i aprovar Catàlegs d'elements d'interès paisatgístic en els municipis del Berguedà.
	20.2	Recuperar la memòria històrica dels elements d'interès paisatgístic
	20.3	Editar un llibre que reculli l'inventari dels elements d'interès paisatgístic del municipi.
21.		**DESENVOLUPAMENT DE PROJECTES DE SUPORT ALS PROGRAMES D'INTERVENCIÓ SOBRE EL PAISATGE URBÀ**
	21.1	Convocatòria de concursos de fotografia, de pintura o de qualsevol altre suport audiovisual o plàstic sobre el paisatge urbà.
	21.2	Implicació dels artistes, escriptors, músics, arquitectes i altres professionals dels medis audiovisuals i publicitaris en la interpretació contemporània i divulgació del paisatge urbà dels pobles i ciutats del Berguedà.
B.		**PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS CREIXEMENTS URBANS**
CODI		**PROGRAMA** Línies d'actuació
1.		**POTENCIAR EL CREIXEMENT URBÀ A PARTIR DE LA CONTINUÏTAT DE LES TRAMES URBANES DELS NOUS SECTORS DE CREIXEMENT AMB LES TRAMES URBANES PREEXISTENTS**
	1.1	Limitar els sectors urbans destinats a creixements amb cases en fileres i amb cases unifamiliars
	1.2	Potenciar la casa urbana entremitgeres com a model característic dels nuclis urbans
	1.3	Ampliar la oferta de plurihabitatges de baixa o mitjana alçada d'acord amb la seva ubicació en els sectors urbans específics
2.		**SOTERRAMENT PROGRESSIU DE LES LINIES ELÈCTRIQUES I TELEFÒNIQUES AÈRIES EN ELS NOUS SECTORDS URBANS**
	2.1	Procedir al soterrament progressiu de les línies elèctriques i telefòniques aèries en els nous sectors de creixement.

C.		**PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE ALS POLÍGONS INDUSTRIALS I SECTORS D'ACTIVITAT ECONÒMICA**
CODI		**PROGRAMA** Línies d'actuació
1.		**IMPLANTACIÓ DELS POLÍGONS INSDUSTRIALS I SECTORS D'ACTIVITAT ECONÒMICA AMB UNA MÍNIMA ALTERACIÓ DE LA TOPOGRÀFIA I DEL PAISAGE DE L'ENTORN**
	1.1	Per a l'adequada localització de polígon industrial o sector d'activitat econòmica, preveure la seva adaptació topogràfica.
	1.2	Regular normativament en el planejament urbanístic les condicions d'atalussamnent
	1.3	Evitar els punts més visibles per reduir els impactes visuals de les instal.lacions industrials i d'activitat econòmica.
	1.4	Utilitzar la topografia com a recurs integrador minimitzant els moviments de terres
2.		**REGULAR LA VOLUMETRÍA DEL POLÍGON O INSTAL.LACIÓ D'ACTIVITAT ECONÒMICA A LES CONDICIONS DE L'ENTORN, DELS FACTORS VISUALS I D'INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA**
	2.1	Definir els components volumètrics del polígon industrial o instal.lacions d'activitat econòmica
	2.2	Regular la volumetria en funció de factors visuals
	2.3	Utilitzar el cromatisme per alleugerir la presència de les edificacions
	2.4	Utilitzar la vegetació en el perímetre del volum global del polígon
3.		**ANALITZAR LA VISIBILITAT D'UN POLÍGON O SECTOR D'ACTIVITAT ECONÒMICA PER APLICAR MESURES D'INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA I AUGMENTAR EL VALOR I QUALITAT DE L'ENTORN**
	3.1	Elaborar estudis de visibilitat
	3.2	Integrar el polígon o sector d'activitat econòmica en l'estructura del paisatge
	3.3	Ordenar el polígon industrial i el sector d''activitat econòmica en funció del grau de visibilitat
	3.4	Integrar la vegetació en el disseny del polígon industrial o sector d'activitats econòmiques
4.		**TRACTAMENT CROMÀTIC DELS ELEMENTS QUE FORMEN PART DEL POLÍGON INDUSTRIAL O SECTOR D'ACTIVITAT ECONÒMICA**
	4.1	Incorporació en l'Ordenança de paisatge una regulació normativa o uns criteris bàsics de definició cromàtica dels polígons industrials i sectors d'activitat econòmica
	4.2	Considerar l'arquitectura i el cromatisme de manera integral
5.		**TRACTAMENT COHERENT I ACURAT DE LA XARXA D'ESPAIS VERDS MITJANÇANT L'ÚS ADEQUATA DELS SEUS ELEMENTS PER A MILLORAR LA INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS POLÍGONS INDUSTRIALS I SECTORS D'ACTIVITAT ECONÒMICA**
	5.1	Concebre els espais verds com a elements vertebradors dels polígons i sectors
	5.2	Conservar els espais de valor ambiental
	5.3	Preveure un pla de gestió i manteniment dels espais verds del polígon o sector
6.		**POTENCIAR LA COMPOSICIÓ ACURADA DE LES EDIFICACIONS DELS POLÍGONS I SECTORS**
	6.1	Concebre els projectes d'urbanització i els projectes arquitectònics unitàriament

	6.2	Integrar els elements productius singulars en el conjunt edificat
	6.3	Ordenar la presencia d'elements publicitaris i identificatius
7.		**TRACTAMENT ACURAT DELS ESPAIS LLIURES D'INTERIOR DE PARCEL.LA**
	7.1	Establir uns criteris i una regulació dels espais interiors de parcel.la pel que fa a usos admissibles i formalització.
	7.2	Cal evitar que qualsevol lloc es pugui convertir en àrea improvisada d'emmagatzematge
	7.3	Concentrar les edificacions auxiliars o singulars integrant-les a l'edificació principal
8.		**MANTENIR UN CRITERI UNITARI EN L'ÚS D'ELEMENTS D'URBANITZACIÓ DELS VIALS DEL POLÍGON O SECTOR I UTILITZAR LA VEGETACIÓ COM A ELEMENT DE QUALITAT**
	8.1	Harmonitzar el tractament dels vials amb els trets propis de l'emplaçament del polígon o sector
	8.2	Proporcionar una imatge coherent al conjunt dels vials
	8.3	Utilitzar la vegetació com a element de qualitat del polígon o sector
	8.4	Projectar els accessos als polígons de forma coherent amb la resta del polígon o sector
	8.5	Ordenar els espais específics per aparcament amb agrupacions arbòries i vinculats als recorreguts per a vianants
9.		**INTEGRAR PAISATGÍSTICAMENT LES TANQUES DELS POLÍGONS O SECTORS**
	9.1	Mantenir la unitat formal de les tanques
	9.2	Utilitzar tanques transparents senzilles i discretes i reduir les tanques opaques
	9.3	Emprar la vegetació d'acompanyament o com a material únic en la construcció de les tanques
10.		**INTEGRAR ELS ELEMENTS PUBLICITARIS I DE SENYALITZACIÓ EN ELS POLÍGONS I SECTORS A PARTIR D'UNS CRITERIS UNITARIS DE REGULACIÓ**
	10.1	Definir uns criteris reguladors i unitaris per la localització, mida, cromatisme i il.luminació dels panells publicitaris i la senyalètica
	10.2	Integrar la publicitat en els elements construïts
	10.3	Homogeneïtzar la senyalització
11.		**INTEGRAR PAISATGÍSTICAMENT LES INFRAESTRUCTURES TÈCNIQUES**
	11.1	Soterrar les línies elèctriques que afectin negativament la imatge del paisatge
	11.2	Dissenyar construccions tècniques de qualitat
	11.3	Adequar paisatgísticament els entorns de les depuradores
	11.4	Disminuir l'impacte visual dels dipòsits d'aigua
D,		**PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE A DETERMINATS USOS PERIURBANS**
CODI		**PROGRAMA** Línies d'actuació
1.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS HORTS FAMILIARS URBANS I PERIURBANS**
	1.1	Signar convenis de gestió del paisatge en determinats àmbits d'horts familiars urbans i periurbans dins del Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat

	1.2	Redactar Plans especials urbanístics per a la ordenació dels àmbits d'horts urbans i periurbans i Plans de gestió d'usos
	1.3	Eliminació dels horts marginals i il.legals
2.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS ELEMENTS DE RECOLLIDA DELS RESIDUS URBANS**
	2.1	Integrar els contenidors i altres elements de recollida dels residus urbans
3.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES ACTIVITATS EXTRACTIVES**
	3.1	Desenvolupar els plans i programes de restauració paisatgística de les àrees afectades per activitats extractives
	3.2	Excloure els espais amb algun tipus de protecció de la consessió de noves llicències d'explotació
E.		**PROGRAMES DE GESTIÓ DEL PAISATGE RESPECTE A LES INFRAESTRUCTURES VIÀRIES**
CODI		**PROGRAMA** Línies d'actuació
1.		**INCORPORACIÓ DELS CRITERIS PAISATGÍSTICS EN EL DISSENY DE LA XARXA VIÀRIA**
	1.1	Incloure l'avaluació de l'impacte paisatgístic en els estudis d'impacte de les infraestructures viàries i en els projectes d'urbanització i obres
	1.2	Dur a terme projectes de restauració paisatgística a les àrees afectades per les infraestructures viàries
2.		**CONDICIONAMENT DE TALUSSOS DE LA XARXA VIÀRIA**

	2.1	Condicionament de talussos per evitar fenòmens erosius
	2.2	Revegetació dels talussos amb espècies autòctones o ben adaptades a les condicions climàtiques del lloc
3.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES ROTONDES**
	3.1	Redactar un Catàleg indicatiu amb propostes i recomanacions sobre el tractament de les rotondes a la comarca
	3.2	Dissenyar els interiors de les rotondes des de una visió coherent amb l'entorn i amb la imatge que es vol donar del municipi
4.		**INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DELS ELEMENTS ESPECÍFICS PER A LES VORES DE LES VIES**
	4.1	Elaborar un Catàleg de mobiliari urbà específic per a les vores de les carreteres amb recomanacions sobre tipologies alternatives i coherents amb el paisatge de la comarca
	4.2	Substituir els elements metàl.lics de seguretat per elements de fusta tractada en els trams d'interès paisatgístic de les carreteres locals
	4.3	Plantar arbres al costat de les carreteres en aquells indrets que siguin adients
	4.4	Elaborar diagnosis i plans municipals de millora i manteniment e l'arbrat viari
	4.5	Elaborar la normativa relativa a la publicitat i a la senyalització en carreteres locals i comarcals per tal d'incloure-la a la Ordenança de Paisatge tipus per a la comarca
5.		**INCORPORACIÓ A LA XARXA VIÀRIA DE LA COMARCA D'UNA XARXA DE MIRADORS I PUNTS D'OBSERVACIÓ DEL PAISATGE**
	5.1	Redactar un estudi paisatgístic de les carreteres que travessen el Beeguedà amb propostes sobre trams d'interès paisatgístic preferent, àrees d'estada i miradors, indrets d'interès patrimonial, senyalització, elements a retirar i altres aspectes d'interès

		per a la promoció paisatgística i turística de la comarca.
	5.2	Condicionar i equipar els miradors i les àrees d'estada i observació del paisage

LÍNEES D'ACTUACIÓ PRIORITÀRIES PER AVANÇAR EN EL DESENVOLUPAMENT DE LA CARTA DEL PAISATGE DEL BERGUEDÀ.

A.	**La constitució de la Comissió del Paisatge del Berguedà i la creació de l'Oficina tècnica comarcal del paisatge.**
B.	**La formulació i redacció de l'Ordenança del Paisatge tipus per a la comarca del Berguedà.**
C.	**L'edició d'una Guia divulgativa de la Carta del Paisatge del Berguedà.**
D.	**La formulació d'un Pla integral per al desenvolupament local i millora del paisatge rural relacionat amb una actuació econòmico-social en un àmbit supramunicipal de muntanya que la comarca.**
E.	**La signatura de dos Convenis de Gestió del Paisatge amb els agents implicats per a l'ordenació, gestió i integració paisatgística dels horts familiars urbans en dos indrets emblemàtics del Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat: la Ruta Cultural de l'Ametlla de Merola i la Colònia Vidal.**
F.	**L'aplicació d'un Pla pilot d'integració paisatgística dels contenidors en els nuclis urbans.**
G.	**La implantació d'una xarxa de miradors del paisatge vinculats a les carreteres i vies locals del Berguedà.**
H.	**La realització d'actuacions paisatgístiques de millora als accessos urbans mitjançant avingudes arbrades.**
I.	**L'elaboració d'una Guia de recomanacions per a la integració paisatgística dels establiments de turisme rural i els càmpings.**
J.	**La creació d'un apartat a la web de promoció turística del Berguedà on es puguin trobar els principals documents de la Carta del Paisatge i on hi hagi un espai de consulta, opinió i debat sobre la evolució dels paisatges del Berguedà**

Elaboració: Estudi DTUM - 2007